

ΘΕΩΡΙΑ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΤΩΝ ΚΙΝΗΤΡΩΝ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΕΩΣ

Τοῦ κ. ΝΙΚΟΛΑΟΥ Γ. ΜΑΡΜΑΤΑΚΗ

Π Ρ Ο Λ Ο Γ Ο Σ

Ἡ σκοπὸς τῆς παρούσης ἐργασίας εἶναι κατὰ βάσιν διπλοῦς. Κατὰ πρῶτον λόγον αὐτὴ ἀποσκοπεῖ εἰς τὴν συγκέντρωσιν στοιχείων καὶ πληροφοριῶν σχετιζομένων μετὰ τὴν πολιτικὴν τῶν κινήτρων οἰκονομικῆς ἀναπτύξεως. Αἱ οἰκονομίαι τῶν διαφόρων χωρῶν τοῦ κόσμου εὐρίσκονται σήμερον εἰς μεγάλην ἀλληλεξάρτησιν. Ὅ,τι συμβαίνει εἰς μίαν δὲν ἀφίνει ἀνεπηρέαστον τὴν δραστηριότητα τῆς ἄλλης καὶ ἡ πολιτικὴ, ἡ ὁποία ἀκολουθεῖται εἰς τὴν μίαν, δὲν μένει χωρὶς ἀνιανακλαστικὰς ἐπιδράσεις εἰς τὴν ζωὴν τῆς ἄλλης. Ἐκτὸς τούτου οἱ λαοὶ τῆς γῆς εὐρίσκονται εἰς ὄξυν ἀνταγωνισμόν οἰκονομικῆς ἀνάπτυξης. Ἐἴτε μὲ μέσα προγραμματισμοῦ καὶ ἐλέγχου, εἴτε μὲ μεθόδους οἰκονομικῆς πολιτικῆς προσπαθοῦν νὰ ἐπιτύχουν τοὺς ἐπιδιωκόμενους σκοποὺς.

Εἰς οἰκονομίας λειτουργούσας ὑπὸ ἐλεύθερον οἰκονομικὸν καθεστῶς, ἡ ἰδιωτικὴ πρωτοβουλία θεωρεῖται ὡς ἡ κυριαρχοῦσα δύναμις εἰς τὴν προσπάθειαν τῆς οἰκονομικῆς ἀναπτύξεως, ἡ δὲ προώθησις ταύτης ἀποτελεῖ βασικὸν στοιχεῖον τῆς οἰκονομικῆς πολιτικῆς. Διὰ τὸν λόγον αὐτὸν αἱ περισσότεραι χῶραι τοῦ κόσμου ἤσκησαν κατὰ καιροὺς πολιτικὴν κινήτρων καὶ ἐξακολουθοῦν νὰ λαμβάνουν μέτρα, τὰ ὁποῖα ἀποσκοποῦν εἰς τὴν κέντρισιν τῆς ἐπιχειρηματικῆς δραστηριότητος τῶν ἰδιωτῶν. Εἰς τὴν παρούσαν μελέτην γίνεται μία προσπάθεια συλλογῆς καὶ ἀξιολογήσεως διαφόρων στοιχείων καὶ πληροφοριῶν ἀναφερομένων εἰς τὸν τομέα τούτον.

Διὰ τὴν μελέτην τῶν μέτρων, τὰ ὁποῖα ἔλαβον αἱ διάφοροι χῶραι μετὰ σκοπὸν τὴν ἄσκησιν πολιτικῆς κινήτρων ὑπάρχουν δύο τρόποι. Ὁ πρῶτος τρόπος συνίσταται εἰς τὴν ἐξέτασιν τῶν κινήτρων κατὰ κατηγορίας καὶ τὴν παράθεσιν παραδειγμάτων τῶν σχετικῶν μέτρων εἰς ὠρισμένας χώρας καὶ ὁ δεῦτερος εἰς τὴν ἐξέτασιν μιᾶς ἐκάστης χώρας κεχωρισμένως καὶ τὴν παράθεσιν τῶν μέτρων, τὰ ὁποῖα ἔλαβεν ἡ χώρα αὐτὴ διὰ τὴν ἄσκησιν πολιτικῆς κινήτρων. Ἡ πρώτη μέθοδος δὲν δίδει ἐνιαίαν εἰκόνα τῆς ἄσκηθείσης πολιτικῆς εἰς τὴν συγκεκριμένην χώραν, ἐνῶ ἡ δευτέρα

δὲν δίδει σαφῆ εἰκόνα τῆς ἐννοίας τῶν εἰδῶν καὶ τῆς ἀποτελεσματικότητος ἐκάστου εἵδους κινήτρων. Διὰ τὸν λόγον αὐτὸν ἐπροτιμήσαμεν μίαν μικτὴν μέθοδον. Εἰς δύο κεφάλαια ἐξετάζονται τὰ διάφορα κίνητρα κεχωρισμένως, γίνονται ἐπεξηγηματικαὶ παρατηρήσεις δι' ἕνα ἕκαστον τούτων καὶ δίδονται παραδείγματα ἐφαρμογῆς τῶν εἰς τὰς κατ' ἰδίαν χώρας. Εἰς ἄλλο κεφάλαιον ἐξετάζονται ὠρισμένοι χώροι καὶ παρατίθενται κίνητρα, τὰ ὅποια ἐχρησιμοποίησαν αὐταὶ διὰ τὴν προώθησιν τῆς οικονομικῆς τῶν ἀναπτύξεως. Εἰς τὸ κεφάλαιον αὐτὸ ὑπάρχει εἰδικὴ παράγραφος διὰ τὴν Ἑλλάδα καὶ περιέχει ἐν περιλήψει τὰ ἐφαρμοσθέντα μέτρα διὰ τὴν ἄσκησιν πολιτικῆς κινήτρων.

Κατὰ δευτέρον λόγον ἡ παροῦσα ἐργασία ἀποσκοπεῖ εἰς τὴν θεωρητικὴν ἀντιμετώπισιν τοῦ προβλήματος τῶν κινήτρων οικονομικῆς ἀναπτύξεως. Ἡ περιγραφικὴ παράθεσις τῶν μέτρων, τὰ ὅποια ἔλαβον αἱ διάφοροι χώραι ὅσον καὶ ἂν εἶναι χρήσιμος δὲν καλύπτει τὸ θέμα εἰς ὅλην του τὴν ἔκτασιν. Εἰς τὴν οικονομικὴν ἀνάλυσιν δὲν ἐνδιαφέρει μόνον ἡ γνῶσις τῶν ἐκάστοτε λαμβανομένων μέτρων. Ἡ διερεύνησις τοῦ περιεχομένου τῶν μέτρων τούτων, ἡ ἐξέτασις τῆς ἐσωτερικῆς τῶν ἐνότητος, ἡ ἐπισήμανσις τῶν εἰδικῶν καὶ γενικῶν σκοπῶν, οἱ ὅποιοι ἐπιδιώκονται, ἡ κατὰ τάξιν τούτων εἰς διαφόρους κατηγορίας βάσει ὠρισμένων κριτηρίων, ἡ ἀνεύρεσις τῆς ἀλληλεξαρτήσεως καὶ ἀλληλεπιδράσεως τῶν λαμβανομένων μέτρων καὶ πρὸ παντὸς ἡ παρακολούθησις τῆς ἀμέσου καὶ ἐμμέσου ἀποτελεσματικότητος τούτων, ἀποτελοῦν ἀναγκαῖον συμπλήρωμα τῆς σχετικῆς ἐργασίας. Εἰς τὰ οὐκ εἶτα κεφάλαια τῆς παρούσης μελέτης γίνεται σύντομος ἐννοιολογικὴ καὶ θεωρητικὴ τοποθέτησις τοῦ προβλήματος μὲ παρατηρήσεις γενικῆς φύσεως διὰ τοὺς σκοπούς, τὰ εἶδη καὶ τὴν ἀποτελεσματικότητα τῶν κινήτρων καὶ χρησιμοποιοῦνται ὠρισμένοι μέθοδοι τῆς οικονομικῆς θεωρίας διὰ τὸν προσδιορισμὸν τῶν ἐπιδράσεων τούτων. Διὰ τὴν πληρεστέραν παρουσίαν τοῦ θέματος δίδεται τελικὸν κεφάλαιον μὲ γενικὰς παρατηρήσεις θεωρητικῶν καὶ μεθοδολογικῶν περιεχομένου. Εἰς τὸ κεφάλαιον αὐτὸ ἐξετάζεται κατὰ τρόπον συνθετικὸν ἢ πολιτικὴ τῶν κινήτρων, ἡ κατεύθυνσις τῆς ἐπιδράσεως τούτων, οἱ ἐπιδιωκόμενοι σκοποί, οἱ προσδιοριστικοὶ παράγοντες τῆς οικονομικῆς ἀναπτύξεως, οἱ προσδιοριστικοὶ παράγοντες τῶν ἰδιωτικῶν ἐπενδύσεων, ἡ ἀποτελεσματικότης τῶν κινήτρων, καὶ γίνονται δεοντολογικαὶ παρατηρήσεις ἀναφερόμεναι εἰς τὴν κατεύθυνσιν τῆς πολιτικῆς διὰ τὴν μεγαλυτέραν ἀποτελεσματικότητα τούτων.

Θὰ πρέπει νὰ σημειωθῇ ὅτι ἡ εἰδικὴ βιβλιογραφία, τόσον ὡς πηγὴ πληροφοριῶν καὶ στοιχείων, ὅσον καὶ ὡς μέθοδος ἀναλύσεως καὶ θεωρητικῆς διερευνήσεως τοῦ προβλήματος εἶναι περιορισμένη. Τὸ γεγονός τοῦτο καθιστᾷ δυσχερῆ τὴν ἔρευναν τόσον εἰς τὴν σφαῖραν τῆς ἀφηρημένης θεωρίας ὅσον καὶ εἰς τὴν σφαῖραν τῆς ἐμπειρικῆς ἀναλύσεως καὶ τῆς ποσοτικῆς διερευνήσεως τοῦ προβλήματος τῆς ἀσκηθείσης πολιτικῆς κινήτρων εἰς τὰς διαφόρους χώρας καὶ τὰς διαφόρους ἐποχάς. Ὡς ἐκ τούτου

*ή παράλληλος θεωρητική και πρακτική επισκόπησης του θέματος, ή εξέ-
τασις τῶν κινήτρων κατὰ τρόπον ἐνιαῖον, κατὰ κατηγορίας και κατὰ χώ-
ρας και ή διερεύνησις τῶν παραγόντων ἀπὸ τοὺς ὁποίους ἐξαρτᾶται ή
ἀποτελεσματικότης τούτων νομίζομεν ὅτι ἀποτελεῖ χρήσιμον ἐργασίαν εἰς
τὸν τομέα τούτων.*

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Α'

Ο ΣΚΟΠΟΣ ΚΑΙ ΤΑ ΕΙΔΗ ΤΩΝ ΚΙΝΗΤΡΩΝ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΕΩΣ

α) Ὁ σκοπὸς τῶν κινήτρων

Εἰς ἐλεύθερον οἰκονομικὸν σύστημα τὰ βασικὰ οἰκονομικὰ προβλήματα τοῦ εἶδους τῆς παραγωγῆς, τῆς διαρθρώσεως τῆς παραγωγῆς, τῆς ὀργανώ-
σεως τῶν συντελεστῶν τῆς παραγωγῆς εἰς τὴν παραγωγικὴν διαδικασίαν,
τῆς κυκλοφορίας τῶν ἀγαθῶν και τῶν ὑπηρεσιῶν, τῆς κατανομῆς τοῦ προϊόν-
τος μεταξὺ τῶν συμμετεχόντων εἰς τὴν παραγωγήν, τῆς ἱκανοποιήσεως τῶν
ἀναγκῶν τῶν μελῶν μιᾶς κοινωνίας κλπ., ρυθμίζονται ἀπὸ τὸ παίγιον τῶν
δυνάμεων, αἱ ὁποῖαι ἐπηρεάζουν τὴν προσφορὰν και τὴν ζήτησιν. Διὰ τοῦ
μηχανισμοῦ τῶν τιμῶν ἐπιτυγχάνεται ἡ ἐξισορρόπησης τῶν διαφόρων τάσεων
εἰς τὴν ἀγορὰν τῶν ἀγαθῶν, τῶν ὑπηρεσιῶν και τῶν συντελεστῶν και ἡ κα-
τανομή τῶν πόρων πρὸς τοὺς καταλλήλους τομεῖς, εἰς τρόπον ὥστε νὰ μεγι-
στοποιῆται ἡ κοινωνικὴ εὐημερία και νὰ ἐπιτυγχάνεται ἡ ἀρίστη δυνατὴ
ἱκανοποίησις τῶν ἀνθρωπίνων ἀναγκῶν. Διὰ τῆς ἀλληλεπιδράσεως τῶν ἐλευ-
θέρων δυνάμεων τῆς προσφορᾶς και τῆς ζήτησεως εἰς τὴν ἀγορὰν κεφαλαίου
και χρήματος ρυθμίζεται τὸ ὕψος τοῦ ἐπιτοκίου, τὸ ὁποῖον ἐν συνεχείᾳ ἐπη-
ρεάζει τὸ ὕψος τῶν ἐπενδύσεων, τὸ ὕψος τῆς ἀπασχολήσεως και τὸ ἐπίπεδον
τοῦ εισοδήματος. Εἰς τὸν χῶρον τῶν διεθνῶν σχέσεων ὁ μηχανισμὸς τῶν τι-
μῶν τῶν ἀγαθῶν, τῶν ὑπηρεσιῶν, τῶν κεφαλαίων και τῶν νομισμάτων, ἔχει
ὡς ἀποτέλεσμα τὴν ἐξισορρόπησης τῶν ἀνταλλαγῶν μὲ τὴν καλυτέραν δυνα-
τὴν ἱκανοποίησιν τῶν συναλλασσομένων.

Συμφώνως πρὸς τὴν κλασσικὴν θεωρίαν αἱ ἐλεύθεραι και ἀνεπηρέαστοι
δυνάμεις τῆς οἰκονομίας δημιουργοῦν τὰς προϋποθέσεις διὰ τὴν ἀρίστην δια-
κλαδικήν, διατοπικὴν, διαπεριφερειακὴν και διακρατικὴν κατανομήν τῶν πό-
ρων, διὰ τὴν ἀρίστην ἀνάπτυξιν τῶν διαφόρων κλάδων και τῶν διαφόρων πε-
ριοχῶν, διὰ τὴν ἀρίστην παραγωγήν τῶν ἀγαθῶν, διὰ τὴν ἀρίστην κατανο-
μὴν τούτων και διὰ τὴν συνεχῆ ἀρμονικὴν και ταχεῖαν ἄνοδον τοῦ ἐπιπέδου
διαβιώσεως.

Κατ' ἐπανάληψιν ὁμως ἔχει τοιςσῆθι ὅτι ὁ μηχανισμὸς τῆς ἐλευθέρως ἀγο-
ρᾶς δὲν λειτουργεῖ κατὰ τρόπον ἰδεώδη τόσον εἰς τὸν ἐσωτερικὸν τομέα ὅσον
και εἰς τὰς ἐξωτερικὰς συναλλακτικὰς σχέσεις, ὅτι, συνεπιεῖα διαφόρων ἀτελειῶν
και ἐμποδίων τὸ κεφαλαιοκρατικὸν σύστημα ἀδυνατεῖ νὰ διασπάσῃ τοὺς φαύ-
λους κύκλους τῆς πείνας και τῆς στασιμότητος, ἀδυνατεῖ νὰ ὑπερπηδήσῃ τὰ

εμπόδια οικονομικής ανάπτυξεως και να δημιουργήση αυτόδύναμον διαδικασίαν ταχείας ανάπτυξεως. Ἐξ αὐτοῦ τοῦ λόγου ἀπέρρευσε ἡ πολιτικὴ τῆς οικονομικῆς ανάπτυξεως, ἡ ὁποία, ὑπὸ τὴν εὐρείαν τῆς ἔννοιας, χρησιμοποιοῖ διάφορα μέσα και ἐφαρμόζει διάφορα μέτρα διὰ τὴν ἐπίτευξιν τῶν γενικῶν και εἰδικῶν, ἀμέσων και ἐμμέσων στόχων τῆς οικονομικῆς δραστηριότητος.

Μετὰ τὸν δεύτερον Παγκόσμιον πόλεμον, τὰ διάφορα κράτη ἤρχισαν νὰ ἐνδιαφέρονται εἰς μεγάλον βαθμὸν διὰ τὴν ἐπιτάχυνσιν τοῦ ρυθμοῦ τῆς οικονομικῆς ανάπτυξεως τούτων. Ὁ ρόλος τῶν κυβερνήσεων ἐθεωρήθη σημαντικὸς εἰς τὸν καθορισμὸν τοῦ ὕψους, τῆς μορφῆς και τῆς διαρθρώσεως τοῦ παγίου κεφαλαίου τῆς οικονομίας. Τὸ ἐνδιαφέρον τούτων ἐξεδηλώθη εἴτε εἰς τὴν ἀπ' εὐθείας ὑπὸ τοῦ κράτους ἀνάληψιν μεγάλης ἐπενδυτικῆς δραστηριότητος, εἴτε εἰς τὴν ἄσκησιν καταλλήλου οικονομικῆς πολιτικῆς διὰ τῆς ὁποίας θὰ ἐκεντρίζετο ἡ ἰδιωτικὴ πρωτοβουλία. Ἡ κρατικὴ ἐπενδυτικὴ δραστηριότης ἐξεδηλώθη εἰς ὅλους τοὺς κλάδους τῆς οικονομικῆς δραστηριότητος (γεωργία, βιομηχανία, μεταφοραί, ἐπικοινωνίαι, ἠλεκτρισμὸς κλπ.), εἰς πολλὰς δὲ περιπτώσεις αἱ κυβερνήσεις ἀνέλαβον τὴν ἐκτέλεσιν μεγάλων βιομηχανικῶν ἔργων και τὴν ἄσκησιν τοῦ ἐπιχειρηματικοῦ λειτουργήματος. Ἐκτὸς ὁμως τῆς ἀμέσου ἐπενδυτικῆς δραστηριότητος τοῦ δημοσίου τομέως, αἱ κυβερνήσεις τῶν διαφόρων χωρῶν ἔλαβον σειρὰν μέτρων διὰ τὴν ἐνίσχυσιν τῆς ἰδιωτικῆς πρωτοβουλίας μὲ σκοπὸν τὴν αὔξησιν τῶν ἰδιωτικῶν ἐπενδύσεων και τὴν ἀλλαγὴν τῆς κατευθύνσεως τούτων.

Ὡς ἀνεφέρθη ἤδη, εἰς τὰς κεφαλαιοκρατικὰς οικονομίας τὸν κύριον ρόλον εἰς τὴν ἀνάπτυξιν των παίζει ὁ ἰδιώτης ἐπιχειρηματίας. Ὁ ἰδιώτης θὰ ἀποφασίσῃ τί θὰ ἐπενδύσῃ, ποῦ θὰ ἐπενδύσῃ, πόσον θὰ ἐπενδύσῃ και ὁ ἰδιώτης θὰ ἀποφασίσῃ διὰ τὸ εἶδος και τὸν τρόπον παραγωγῆς τῶν ἀγαθῶν. Ἡ ἰδιωτικὴ πρωτοβουλία ἀποτελεῖ τὴν κυριαρχούσαν δύναμιν εἰς τὴν ἐλευθέραν ἀγορὰν. Ὁ ἐπιχειρηματίας ὁμως βασιλεῖ τὰς ἀποφάσεις του εἰς ὠρισμένας προσδοκίας μελλοντικῶν ὠφελειῶν. Τὰς ὠφελείας ταύτας δύναται νὰ ἀποκτήσῃ εἴτε διὰ βραχυχρονίων κερδοσκοπικῶν ἐπιδιώξεων, εἴτε διὰ τῆς ἀναλήψεως ἐπενδυτικῶν δραστηριοτήτων μακροχρονίου πνοῆς. Προκειμένου περὶ οικονομικῆς ἀνάπτυξεως ὁ ρόλος τῶν ἐπενδυτῶν εἰς ἐγκαταστάσεις παγίου κεφαλαίου ἰδίως εἰς τὸν βιομηχανικὸν τομέα καθίσταται στρατηγικός.

Τὸ θέμα τῶν προσδιοριστικῶν παραγόντων τῶν ἰδιωτικῶν ἐπενδύσεων θὰ ἐξετασθῇ ἀναλυτικώτερον κατωτέρω. Ὡς εἰσαγωγικῆ, ἐν τούτοις, τοποθέτησις τοῦ προβλήματος παρατηροῦνται τὰ ἑξῆς. Εἰς τὴν ἀπλουστάτην περίπτωσιν ὁ ἐπιχειρηματίας ἐπενδύει εἰς μίαν χρονικὴν περίοδον διὰ νὰ καρπωθῇ τὰς προσδοκωμένας ὠφελείας κατὰ τὰς ἐπομένους περιόδους. Ὑπὸ τὴν ἔννοια αὐτὴν ἡ καθαρὰ ἐπιχειρηματικὴ ὠφέλεια μιᾶς περιόδου δύναται νὰ ἀπεικονισθῇ ὡς συνάρτησις τῶν ἐπενδύσεων τῆς προηγουμένης περιόδου. Διὰ τὴν ἀπλουστευμένην περίπτωσιν τῆς ἐφ' ἅπαξ ἐπενδύσεως και τῆς ἐφ' ἅπαξ προσόδου ἔχομεν:

$$R_2 = \varphi(I_1)$$

(1)

ἐνθα :

$R_2 =$ Καθαρόν εισόδημα τῆς περιόδου 2

$I_1 =$ Ἐπένδυσις τῆς προηγουμένης περιόδου 1

Ἄπο τὴν συνάρτησιν (1) εἶναι δυνατόν νὰ προσδιορίσωμεν τὸ ποσοστὸν τῶν προσόδων τῆς ἐπιχειρήσεως ὡς ἑξῆς (1) :

$$\frac{R_2 - I_1}{I_1} = \frac{\varphi(I_1) - I_1}{I_1} = \frac{\varphi(I_1)}{I_1} - 1 \quad (2)$$

Τὸ ποσοστὸν αὐτὸ τῶν προσόδων τῆς ἐπιχειρήσεως δύναται νὰ συγκριθῆ πρὸς τὸ κρατοῦν εἰς τὴν ἀγορὰν ἐπιτόκιον i . Ὁ ἐπιχειρηματίας ἐπιθυμεῖ νὰ μεγιστοποιήσῃ τὴν παροῦσαν ἀξίαν τοῦ προσδοκωμένου καθαροῦ εισοδήματος π .

$$\pi = R_2 (1 + i_1)^{-1} - I_1 \quad (3)$$

ἀντικαθιστῶντες ἀπὸ τὴν (1) ἔχομεν :

$$\pi = \varphi(I_1) (1 + i_1)^{-1} - I_1 \quad (4)$$

$$\text{καὶ} \quad \frac{d\pi}{dI_1} = \varphi'(I_1) (1 + i)^{-1} - 1 \quad (5)$$

Ἄπο τὰς προηγουμένας ἀπλᾶς διατυπώσεις προκύπτει σαφῶς ὁ ρόλος τῶν ἐπενδύσεων, ὁ ρόλος τοῦ μειωμένου κόστους καὶ τοῦ μεγαλύτερου καθαροῦ εισοδήματος καὶ ὁ ρόλος τοῦ ἐπιτοκίου προκειμένου ὁ ἐπιχειρηματίας νὰ ἀποφασίσῃ τὴν ἀνάληψιν ἐπενδυτικῶν δραστηριοτήτων. Αἱ ἐπενδύσεις ἐπεκτείνονται μέχρι τοῦ σημείου εἰς τὸ ὁποῖον τὸ προσδοκώμενον ὄριακὸν εισόδημα ἐκ τῶν ἐπενδύσεων ἕξιούται πρὸς τὸ ἐπιτόκιον τῆς ἀγορᾶς. Σημειοῦται καὶ πάλιν ὅτι ἡ ἀνωτέρω παρατήρησις ἰσχύει ὑπὸ τὴν προϋπόθεσιν ὅτι ἡ ἐπενδυτικὴ συμπεριφορὰ τοῦ ἐπιχειρηματίου συνίσταται καὶ εἰς τὴν μεγιστοποίησιν τοῦ κέρδους του. Ἡ προϋπόθεσις αὕτη θὰ ἐπεκταθῆ καὶ εἰς ἄλλας περιπτώσεις κατωτέρω.

Γενικεύοντες τὴν ἀνωτέρω παρατήρησιν σημειοῦμεν ὅτι ὁ ἰδιώτης ἐπιχειρηματίας θὰ προβῆ εἰς ἀνάληψιν ἐπενδυτικῶν δραστηριοτήτων ὅταν ἡ προσδοκωμένη πρόσοδος ἐκ τοῦ κεφαλαιουχικοῦ ἀγαθοῦ εἶναι ἀρκετὰ ὑψηλὴ, ὥστε νὰ καλύπτῃ τὸ ἐπιτόκιον, τὸ ὁποῖον θὰ καταβάλῃ διὰ τὴν ἀπόκτησιν τῶν ἀπαραιτητῶν χρηματικῶν κεφαλαίων, ἢ τὸ ὁποῖον θὰ ἀπέκτα ἐὰν ἐτοποθέτει τὰ δαπανηθέντα ποσὰ πρὸς ἄλλην κατεύθυνσιν, τὰς ἀποσβέσεις καὶ λοιπὰ ἔξοδα καὶ νὰ ἔχῃ ἐν πλεόνασμα ὑπὸ μορφήν κέρδους. Κατὰ τὴν διατύπωσιν τῶν Keynes · Hansen ἡ ὄριακὴ ἀποδοτικότητα τοῦ κεφαλαίου ἐπηρεάζει τὰς ἐτησίαις προσόδους, αἱ ὁποῖαι πάλιν μὲ τὴν σειρὰν τους, δοθέντος τοῦ κόστους κατασκευῆς τοῦ ἀγαθοῦ καὶ τοῦ ἐπιτοκίου, ἐπηρεάζουν τὴν ἀξίαν τοῦ

1) Ὅρα J. M. Henderson, R. E. Quandt, *Microeconomic theory, a Mathematical Approach*, New York 1958, σελ. 248.

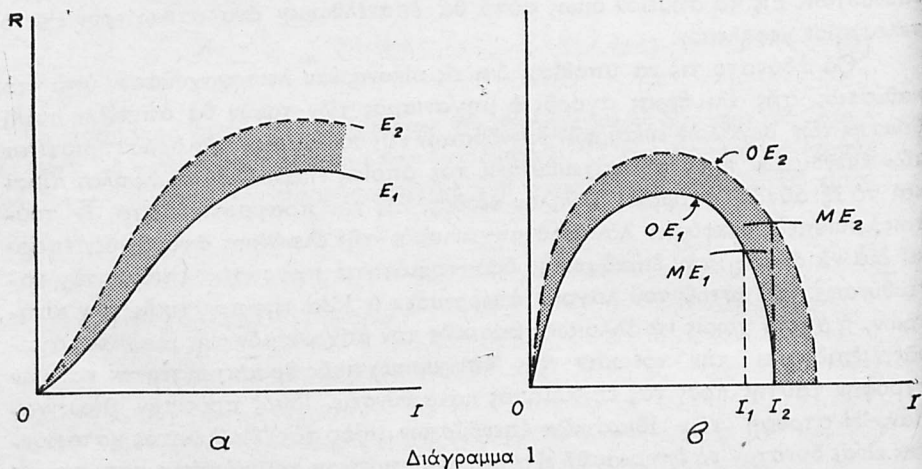
κεφαλαιουχικού αγαθοῦ. Ἡ ὀριακή ἀποδοτικότητα τῶν ἐπενδύσεων βασίζεται κυρίως εἰς τὰς προσδοκίας τῶν ἐπιχειρηματιῶν διὰ τὰς μελλοντικὰς προσόδους τῶν ἀναλαμβανομένων ἔργων ἐπενδύσεων. Εἶναι προφανές ὅτι αὐταὶ ὑφίστανται τὴν ἐπίδρασιν πλείστων παραγόντων πολιτικῶν, κοινωνικῶν, οικονομικῶν κλπ. Οἱ κίνδυνοι καὶ αἱ ἀβεβαιότητες διὰ τὸ μέλλον ἀσκοῦν ἀποφασιστικὴν ἐπιρροὴν εἰς τοὺς ὑπολογισμούς καὶ τὰς ἀποφάσεις τῶν ἰδιωτῶν ἐπενδυτῶν. Εἰς τὸ σημεῖον ὅμως αὐτὸ θὰ ἐπανέλθωμεν ἀναλυτικώτερον εἰς τὸ τελευταῖον κεφάλαιον.

Θὰ ἠδύνατο τις νὰ ὑποθέσῃ ὅτι εἰς οἰκονομίαν λειτουργοῦσαν ὑπὸ τὸ καθεστῶς τῆς ἐλευθέρως ἀγορᾶς ὁ μηχανισμὸς τῶν τιμῶν θὰ ἀπετέλει σαφῆ δείκτην τῶν μεγάλων εὐκαιριῶν ἐπενδύσεων καὶ θὰ ἔστρεφε τὴν δραστηριότητα τῶν ἐπενδυτῶν πρὸς τὰς κατευθύνσεις τὰς ὁποίας ἐπέβαλλον αἱ ὑψηλαὶ τιμαὶ καὶ τὸ ἐξ αὐτῶν ἀπορρέον ὑψηλὸν κέρδος. Εἰς τὴν πραγματικότητα, ἐν τούτοις, συνεπεῖα διαφόρων λόγων ὁ μηχανισμὸς τῆς ἐλευθέρως ἀγορᾶς δὲν ἐπαρκεῖ διὰ νὰ ὠθήσῃ τὴν ἐπενδυτικὴν δραστηριότητα πρὸς τὰς ἐπιθυμητὰς κατευθύνσεις. Ἐξ αὐτοῦ τοῦ λόγου ἀπέρρευσε ἡ ἰδέα τῆς πολιτικῆς τῶν κινήτρων, ἡ ὁποία χωρὶς νὰ ἀλλοιωῇ βασικῶς τὸν μηχανισμὸν τῆς ἐλευθέρως ἀγορᾶς, ἐπιδίδωκει τὴν τόνωσιν τῆς ἐπιχειρηματικῆς δραστηριότητος καὶ τὴν στροφὴν ταύτης πρὸς τὰς ἐπιθυμητὰς κατευθύνσεις, ἰδίως πρὸς τὴν βιομηχανίαν. Ἡ στροφὴ τῶν ἰδιωτικῶν ἐπενδύσεων πρὸς τὰς ἐπιθυμητὰς κατευθύνσεις εἶναι δυνατὸν νὰ ἐπηρεασθῇ εἴτε διὰ τῆς μειώσεως τοῦ κόστους κατασκευῆς τοῦ κεφαλαιουχικοῦ αγαθοῦ, εἴτε διὰ τῆς μειώσεως τοῦ κόστους παραγωγῆς καὶ τῆς αὐξήσεως τῆς προσδοκωμένης προσόδου ἐκ τοῦ ἀναλαμβανομένου σχεδίου ἐπενδύσεως, εἴτε διὰ τῆς μειώσεως τῶν ἐπιχειρηματικῶν κινδύνων, εἴτε διὰ τοῦ ἐπηρεασμοῦ τῶν ἄλλων μεταβλητῶν ἐκ τῶν ὁποίων ἐξαρτῶνται αἱ ἰδιωτικαὶ ἐπενδύσεις. Ἡ μείωσις τοῦ κόστους κατασκευῆς τοῦ κεφαλαιουχικοῦ αγαθοῦ δύναται νὰ πραγματοποιηθῇ διὰ πολλῶν μέτρων ὅπως εἶναι οἱ μειωμένοι δασμοί, ἡ χορήγησις συναλλάγματος εἰς χαμηλὰς τιμὰς, ἡ χορήγησις μακροπροθέσμων δανείων μὲ χαμηλὸν ἐπιτόκιον κ.ο.κ. Ἡ αὐξήσις τῆς προσδοκωμένης προσόδου δύναται νὰ πραγματοποιηθῇ διὰ πλείστων φορολογικῶν ἀπαλλαγῶν, διὰ τῆς ἐπιβολῆς ἀπαγορευτικῶν δασμῶν εἰσαγωγῆς σχετικῶν προϊόντων, διὰ τῆς ἐνισχύσεως τῆς ἀγορᾶς κλπ.

Ἡ μείωσις τοῦ κόστους, ἡ μείωσις τοῦ ἐπιτοκίου, ἡ αὐξήσις τῶν προσδοκωμένων προσόδων τῆς ἐπιχειρήσεως καὶ ἡ ἐπέκτασις τῆς ἐπενδυτικῆς δραστηριότητος τούτων, δύναται νὰ ἀπεικονισθῇ γραφικῶς. Ἡ συνάρτησις τῆς ὀλικῆς καθαρᾶς προσόδου τῆς ἐπιχειρήσεως δύναται νὰ λάβῃ διάφορους μορφάς, ἡ δὲ μέση καὶ ἡ ὀριακὴ πρόσοδος εἶναι διάφοροι εἰς ἐκάστην περίπτωσιν (1). Μία δυνατὴ μορφή τῶν ἐν λόγω συναρτήσεων ἀπεικονίζεται εἰς τὸ κατωτέρω διάγραμμα ὑπ' ἀριθμ. 1.

1) W.S. Vickrey, *Microstatics*, New York 1964, σελ. 151, 153. J. M. Henderson, R.E. Quandt, *Microeconomic Theory, A Mathematical Approach*, New York, 1958, σελ. 45 καὶ 249.

Εἰς τὸν ὀριζόντιον ἄξονα τοῦ διαγράμματος τούτου ἀπεικονίζεται ἡ ἐπένδυσις καὶ εἰς τὸν κατακόρυφον ἢ πρόσοδος. Ἡ καμπύλη τῆς ὀλικῆς προ-
σόδου τῆς ἐπιχειρήσεως ὑπὸ δεδομένης τεχνολογικῆς συνθήκας παραγωγῆς
εἶναι ἡ E_1 , ἡ ἀντίστοιχος ὀριακὴ πρόσοδος τῶν ἐπενδύσεων εἶναι OE_1 . Μὲ τὴν
πολιτικὴν τῶν κινήτρων αὐξάνει τὸ καθαρὸν εἰσόδημα τῆς ἐπιχειρήσεως καὶ

αἱ σχετικαὶ καμπύλαι μετατοπίζονται εἰς τὰς θέσεις E_2 καὶ OE_2 ἀντιστοίχως. Αἱ σκιασμέναι ἐπιφάνειαι δεικνύουν τὴν ἐπίδρασιν τῶν κινήτρων ἐπὶ τοῦ εἰσο-
δήματος. Ἐξ ἄλλου τὸ τμήμα $I_1 I_2$ δεικνύει τὴν νέαν ἐπένδυσιν, ἡ ὅποια εἶναι
ἐνδεχόμενον νὰ πραγματοποιηθῆ ὡς ἀποτέλεσμα τῶν ληφθέντων μέτρων μειώ-
σεως τοῦ κόστους τῆς ἐπιχειρήσεως καὶ τῆς αὐξήσεως τοῦ καθαρῦ εἰσοδήμα-
τος ταύτης. Ἡ ἐπένδυσις αὕτη θὰ πραγματοποιηθῆ προκειμένου ἡ ἐπιχείρη-
σις νὰ ἐπιτύχη τὴν νέαν κατάστασιν ἰσορροπίας, ἡ ὅποια προκύπτει ἀπὸ τὰς
ὀριακὰς καὶ μέσας σχέσεις. Ὡς πρώτην λοιπὸν προσέγγισιν τοῦ προβλήμα-
τος τῶν σκοπῶν τῶν κινήτρων παρατηροῦμεν ὅτι οὗτοι συνίστανται εἰς τὴν
αὐξήσιν τῶν ἀναμενομένων ὠφελειῶν τῆς ἐπιχειρήσεως καὶ τὴν συνεπεία ταύ-
της ἐπέκτασιν τῆς ἐπιχειρηματικῆς τῆς δραστηριότητος καὶ τὴν αὐξήσιν τῶν
ἐπενδύσεων μὲ περαιτέρω ἀποτέλεσμα τὴν αὐξήσιν τῆς παραγωγῆς, τὴν αὐ-
ξήσιν τῆς ἀπασχολήσεως καὶ τὴν δημιουργίαν ὑψηλοτέρων ἐπιπέδων δραστη-
ριότητος εἰς τὸν τομέα εἰς τὸν ὅποιον χορηγοῦνται τὰ κίνητρα.

Ἡ μείωσις τῶν ἐπιχειρηματικῶν κινδύνων εἶναι δυνατὸν νὰ πραγματο-
ποιηθῆ διὰ σειρᾶς γενικῶν καὶ εἰδικῶν μέτρων ὅπως εἶναι ὁ περιορισμὸς τῶν
οἰκονομικῶν διακυμάνσεων, ἡ ἐξασφάλισις οἰκονομικῆς καὶ νομισματικῆς στα-
θερότητος, ἡ παροχὴ διαφόρων εἰδῶν ἐγγυήσεων κλπ.

Θὰ πρέπει νὰ σημειωθῆ ὅτι εἰς τὴν πολιτικὴν τῶν κινήτρων ὑπάρχει
στενὴ σχέσις μεταξύ αἰτίου καὶ ἀποτελέσματος, μεταξύ ἐπιδιωκομένου σκοποῦ
καὶ λαμβανομένων μέτρων καὶ ὅτι ἡ κυκλικὴ ἐξάρτησις μεταξύ ἐπιδιωκομένου
σκοποῦ, χρησιμοποιουμένων μεθόδων, ἐφαρμοζομένων μέτρων καὶ τελικῶν ἐπι-

διώξεων δὲν καθιστᾶ εὐκολον τὴν συγκεκριμενοποίησιν τῶν γενικῶν, εἰδικῶν, ἀμέσων καὶ ἐμμέσων σκοπῶν τῶν κινήτρων.

Μία τελευταία παρατήρησις δέον νὰ γίνῃ ἐν προκειμένῳ. Ἐξετάζοντες τοὺς σκοποὺς τῶν κινήτρων, δὲν σημαίνει ὅτι κάμνομεν θεωρήσεις ἀξιών ἢ δεοντολογικὰς ἀξιολογήσεις θεσμῶν καὶ κοινωνικο-οἰκονομικῶν συστημάτων. Ἐκκινουῦμεν ἀπὸ μίαν ὑφισταμένην πολιτικο-κοινωνικὴν κατάστασιν καὶ ἐπὶ τῇ βάσει ταύτης προβαίνομεν εἰς τὴν διερεύνησιν τῶν σκοπῶν, τῶν εἰδῶν καὶ τῶν ἐπιδράσεων, τὰς ὁποίας εἶναι ἐνδεχόμενον νὰ ἔχουν τὰ διάφορα εἶδη τῶν λαμβανομένων μέτρων εἰς τὴν προσπάθειαν τῆς οἰκονομικῆς ἀναπτύξεως.

β) Τὰ εἶδη τῶν κινήτρων

Τὰ μέτρα τὰ ὁποῖα δύναται νὰ λάβῃ τὸ κράτος διὰ τὴν ἐνίσχυσιν τῆς ἐπενδυτικῆς δραστηριότητος τῶν ιδιωτῶν καὶ τὴν στροφὴν τῶν ἐπενδύσεων πρὸς τὰς ἐπιθυμητὰς κατευθύνσεις εἶναι πολλά. Ταῦτα δύναται νὰ καταταγοῦν βάσει διαφόρων κριτηρίων κατὰ διαφόρους τρόπους. Μία κατάταξις π.χ. χωρίζει τὰ κίνητρα εἰς τὰ μέτρα διὰ τῶν ὁποίων ἀποσκοπεῖται ἡ ἐνίσχυσις τῆς ξένης ἐπιχειρηματικῆς δραστηριότητος καὶ ἡ προσέλκυσις τῶν ξένων κεφαλαίων καὶ εἰς μέτρα τὰ ὁποῖα ἀποσκοποῦν εἰς τὴν κέντρισιν τῆς ἐγχωρίας ἐπιχειρηματικῆς ἐπενδυτικῆς δραστηριότητος. Μία ἄλλη κατάταξις χωρίζει ταῦτα εἰς μικροκίνητρα καὶ μακροκίνητρα. Ἄν καὶ ἡ ἔννοια τῆς μικροοικονομίας καὶ μακροοικονομίας εἰς τὴν ἐπιστημονικὴν ἀνάλυσιν εἶναι σχετικὴ, τὰ δὲ ὄρια μεταξὺ μικρο-μεγέθους καὶ μακρο-μεγέθους δὲν εἶναι σαφῶς καθωρισμένα, διὰ τοὺς σκοποὺς τῆς παρούσης ἐργασίας ὡς μικρο-κίνητρα, θεωροῦμεν τὰς διαφόρους ἀπαλλαγὰς ἢ διευκολύνσεις, αἱ ὁποῖαι χορηγοῦνται εἰς μίαν μόνον οἰκονομικὴν μονάδα καὶ μακρο-κίνητρα τὰς χορηγουμένας προνομίας εἰς πλείονας ἐπιχειρήσεις τοῦ αὐτοῦ κλάδου, εἰς πλείονας ἐπιχειρήσεις πλείονων κλάδων ἢ εἰς ἐπιχειρήσεις, αἱ ὁποῖαι ἔχουν ὠρισμένα κοινὰ χαρακτηριστικά. Οὕτως, ἡ φορολογικὴ ἀπαλλαγὴ εἰς τὴν συγκεκριμένην ἐπιχείρησιν ἐλαστικοῦ ἢ πετρελαίου, ἢ εἰς μίαν ναυπηγικὴν βιομηχανίαν ἀποτελεῖ μικρο-κίνητρον. Μακροκίνητρον ἀντιθέτως ἀποτελεῖ ἡ χορήγησις πιστωτικῶν διευκολύνσεων εἰς ἐπιχειρήσεις, αἱ ὁποῖαι ἀπασχολοῦν κάτω τῶν 10 ἀτόμων, ἢ χορήγησις δανείων μὲ μικρότερον ἐπιτόκιον εἰς ἐξαγωγικὰς βιομηχανίας κ.ο.κ.

Μία διάκρισις χωρίζει τὰ κίνητρα ἀναλόγως τοῦ ἀμέσου ἀντικειμενικοῦ σκοποῦ ὃ ὁποῖος ἐπιδιώκεται. Οὕτως, ἔχομεν κίνητρα προωθήσεως ἐξαγωγῶν, κίνητρα περιφερειακῆς ἀναπτύξεως, κίνητρα ἀναπτύξεως ὠρισμένων κλάδων κ.λ.π. Ἄλλη κατάταξις τῶν κινήτρων δύναται νὰ γίνῃ μὲ κριτήριον τὰ χρησιμοποιούμενα μέσα πολιτικῆς διὰ τὴν χορήγησιν τῶν διαφόρων προνομίων καὶ εὐεργετημάτων. Οὕτως, ὡν τὸ μέσον ἀσκήσεως πολιτικῆς κινήτρων εἶναι οἱ φόροι ἔχομεν φορολογικὰ κίνητρα, ἂν εἶναι νομισματικὰ καὶ πιστωτικὰ μέτρα ἔχομεν τὰ νομισματικὰ καὶ πιστωτικὰ κίνητρα κ.ο.κ. Μία ἄλλη διάκρισις εἶναι ἐκεῖνη ἢ ὁποῖα ἀκολουθεῖται ἐν μέρει καὶ εἰς τὸ κείμενον, συμφώνως πρὸς τὴν ὁποῖαν τὰ μέτρα ταῦτα χωρίζονται εἰς φορολογικὰ καὶ εἰς διάφορα ἄλλα

κίνητρα. Άνεξαρτήτως πάντως τῆς κατατάξεως τούτων, τὰ μέτρα πολιτικῆς κινήτρων, τὰ ὁποῖα θὰ ἐξετάσωμεν εἰς τὴν παροῦσαν ἐπισκόπησιν εἶναι τὰ ἑξῆς :

- α) Φορολογικὰ κίνητρα
- β) Δασμοὶ
- γ) *Έλεγχος εἰσαγωγῶν
- δ) *Έλεγχος συναλλάγματος
- ε) Ένισχυσις ἐξαγωγῶν
- στ) *Ίδρυσις κέντρων πληροφοριῶν καὶ ἐρευνῶν
- ζ) *Άμεσοὶ ἐπιχορηγήσεις
- η) Προστασία τῶν τιμῶν καὶ ἐνίσχυσις τῆς ἀγορᾶς
- θ) Τόκοι, ἐπιτόκια
- ι) Μέτρα πιστωτικῆς πολιτικῆς
- ια) Μέτρα περιφερειακῆς ἀναπτύξεως καὶ βιομηχανικῆς ζῶναι
- ιβ) Μέτρα προσελκύσεως ξένων κεφαλαίων

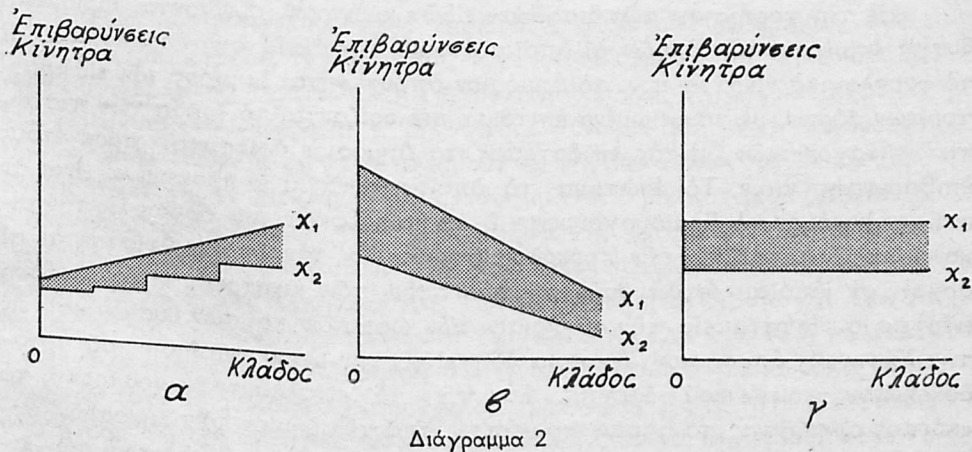
Τὰ ἀνωτέρω μέτρα δὲν ἐξαντλοῦν τὸ σύνολον τῶν δραστηριοτήτων τῆς κυβερνητικῆς πολιτικῆς (!). Σημειοῦται ἐξ ἄλλου ὅτι ἡ σειρά παραθέσεως δὲν ὑποδηλοῖ ἀναγκαιῶς καὶ τὴν σπουδαιότητα ἐκάστου τούτων. Έκτὸς τούτου τὰ διάφορα μέτρα συμπλέκονται μεταξύ των, ὁ δὲ διαχωρισμὸς τούτων εἰς κατηγορίας εἶναι δύσκολος. Έν φορολογικὸν κίνητρον π.χ. τὸ ὁποῖον χορηγεῖται εἰς ἐπιχειρήσεις ἰδρυομένας εἰς βιομηχανικὰς ζῶνας δύναται νὰ ἐξετασθῆ εἴτε εἰς τὴν κατηγορίαν τῶν φορολογικῶν κινήτρων εἴτε εἰς τὴν κατηγορίαν τῶν κινήτρων περιφερειακῆς ἀναπτύξεως καὶ βιομηχανικῶν ζωνῶν. Τὸ αὐτὸ ἰσχύει διὰ τὰ πιστωτικὰ μέτρα ἐνίσχυσεως ἐξαγωγῶν ἢ διὰ τὰ μέτρα ἐνίσχυσεως τῆς ἀγορᾶς τῶν ἐπαρχιακῶν βιομηχανιῶν.

Μία παρατήρησις, ἡ ὁποία δέον νὰ γίνῃ ἐν προκειμένῳ εἶναι ἡ διάκρισις μεταξύ ἐντάσεως καὶ ἐκτάσεως τῶν διαφόρων κινήτρων. Διὰ τὴν ἐκτασιν τὴν ὁποῖαν καλύπτουν ὠμιλήσαμεν ἤδη εἰς τὴν διάκρισιν μεταξύ μικροκινήτρων καὶ μακροκινήτρων. Διὰ τὴν ἔντασιν τούτων παρατηροῦμεν ὅτι εἶναι δυνατόν νὰ ποικίλῃ ἀπὸ κλάδου εἰς κλάδον καὶ ἀπὸ κατηγορίαν δραστηριότητος εἰς κατηγορίαν. Ἡ ἔντασις καὶ ἡ ἐκτασις τῶν χορηγουμένων ἀπαλλαγῶν δύναται νὰ ἀπεικονισθοῦν γραφικῶς. Τοῦτο γίνεται εἰς τὸ διάγραμμα ὑπ' ἀριθμ. 2.

Εἰς τὸν ὀριζόντιον ἄξονα ἐκάστης περιπτώσεως τοῦ διαγράμματος 2 ἀναγράφονται οἱ κλάδοι τῆς οἰκονομικῆς δραστηριότητος πρὸς τοὺς ὁποίους εἶναι δυνατόν νὰ χορηγηθοῦν τὰ διάφορα κίνητρα, τακτοποιούμενα κατὰ τὴν αὐτὴν λογικὴν σειρὰν (διεθνῆς κωδικοποίησις), καὶ εἰς τὸν κατακόρυφον τὰ ποσοστὰ ἐπιβαρύνσεως καθὼς ἐπίσης καὶ τὰ κίνητρα ἐκπεφρασμένα εἰς ἀπαλ-

1) S. Enke, «Creating Incentives for Economic Development», εἰς Economic Development for Africa South of the Sahara, Edited by E.A.G. Robinson, London 1964, σελ. 362.

λαγός από τὰς ὑφισταμένας ἐπιβαρύνσεις. Ἡ συνάρτησις $\varphi(x_1)$ δεικνύει τὴν συνολικὴν ἐπιβάρυνσιν τῆς ἐπιχειρήσεως ἀπὸ φόρους, ἴδασμούς, εἰσφορὰς κλπ. Ἡ συνάρτησις $\varphi(x_2)$ τὴν μειωμένην ἐπιβάρυνσιν, ἢ ὁποῖα προκύπτει μετὰ

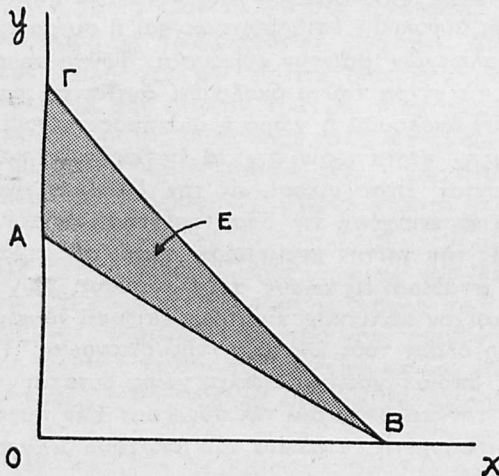
τὴν χορήγησιν τῶν κινήτρων. Εἰς τὴν περίπτωσιν 2α ἡ ἐπιβάρυνσις βαίνει μονοτονικῶς αὐξοῦσα ἀπὸ κλάδου εἰς κλάδον, ἐνῶ αἱ ἀπαλλαγαὶ κλιμακοῦνται εἰς μεγέθη καθωρισμένα δι' ἕκαστον κλάδον ἢ δι' ἕκαστην ὁμάδα κλάδων, σχηματιζομένης τῆς ἀσυνεχοῦς συναρτήσεως $\varphi(x_2)$. Ἡ ἀπόστασις μεταξὺ $\varphi(x_1)$ καὶ $\varphi(x_2)$ δεικνύει τὰς ἀπαλλαγὰς πάσης φύσεως καὶ ἡ σκιασμένη ἐπιφάνεια τὸ σύνολον τῶν ἀπαλλαγῶν, αἱ ὁποῖαι χορηγοῦνται εἰς τὸ σύνολον τῶν κλάδων. Τὸ αὐτὸ ἰσχύει καὶ διὰ τὴν περίπτωσιν 2β. Ἐν προκειμένῳ ὅμως ἡ συνάρτησις τῆς συνολικῆς ἐπιβαρύνσεως καὶ ἡ συνάρτησις μετὰ τὴν χορήγησιν τῶν ἀπαλλαγῶν βαίνουν φθίνουσαι. Τοῦτο σημαίνει ὅτι ἡ χώρα, ἢ ὁποῖα ἐφαρμόζει τὰ μέτρα ταῦτα ἀκολουθεῖ ἀντίθετον τακτικὴν ἀπὸ τὴν τακτικὴν τὴν ὁποῖαν ἀκολουθεῖ ἡ χώρα ἢ ἀντιπροσωπευομένη μετὰ τὸ διάγραμμα 2α. Εἰς τὴν πρώτην περίπτωσιν π.χ. αἱ ἐπιβαρύνσεις καὶ αἱ ἀπαλλαγαὶ τῆς κλωστοῦφαντουργίας εἶναι μικραὶ, εἰς τὴν δευτέραν εἶναι μεγάλαι, διότι ἡ χώρα Β ἐπιθυμεῖ νὰ ἐνισχύσῃ τὴν δραστηριότητα εἰς τὸν τομέα τῆς κλωστοῦφαντουργίας. Εἰς τὴν τρίτην περίπτωσιν τόσον αἱ ἐπιβαρύνσεις ὅσον καὶ αἱ ἀπαλλαγαὶ εἶναι σταθεραὶ εἰς ὅλους τοὺς κλάδους. Ἡ χώρα ἢ ὁποῖα ἐφαρμόζει τὴν ἀντίστοιχον πολιτικὴν κινήτρων ἐπιθυμεῖ νὰ κινητοποιήσῃ καὶ νὰ δραστηριοποιήσῃ ὅλους τοὺς κλάδους τῆς οἰκονομίας. Τὸ σύνολον τῶν παραχωρήσεων τὰς ὁποίας χορηγεῖ ἕκαστη χώρα δύναται νὰ ἀπεικονισθῇ μαθηματικῶς, ὑπὸ τὴν προϋπόθεσιν τῆς συνεχείας τῶν συναρτήσεων $\varphi(x_1)$ καὶ $\varphi(x_2)$. Οὕτως ἡ σκιασμένη ἐπιφάνεια τῶν ἀνωτέρω διαγραμμάτων ἰσοῦται μετὰ

$$\int \varphi(x_1) dx_1 - \int \varphi(x_2) dx_2 = K \quad (6)$$

Ἡ ἐπιφάνεια K ἀντιπροσωπεύει τὰς χορηγουμένας προνομίας εἰς τὴν πειρήσιν, ταυτοχρόνως ὅμως δεικνύει καὶ τὴν θυσίαν, τὴν ὁποῖαν ὑφίσταται

τὸ Δημόσιον διὰ τῆς πολιτικῆς τῶν κινήτρων. Ἡ παράστασις αὐτὴ μᾶς εἶναι χρήσιμος προκειμένου νὰ γίνῃ σύγκρισις τῶν ἀναλαμβανομένων ἐκ μέρους τοῦ κράτους θυσιῶν πρὸς τὰ προσδοκώμενα ὀφέλη ἐκ τῆς κεντρίσεως τῆς δραστηριότητος τῶν ἰδιωτῶν.

Μὲ τὴν χορήγησιν τῶν διαφόρων εἰδῶν κινήτρων συνδέονται ὠρισμένα θυσίαι ἐκ μέρους τῶν ἀρχῶν, αἱ ὁποῖαι ἀσκοῦν τὴν ἀντίστοιχον πολιτικὴν. Μὲ τὰ φορολογικὰ κίνητρα π.χ. τὸ Δημόσιον ἀποστερεῖται ἐν μέρος τῶν εἰσπραττομένων φόρων, μὲ τὰ μειωμένα ἐπιτόκια περιορίζονται τὰ ἔσοδα τῶν πιστωτικῶν ὀργανισμῶν, μὲ τὰς ἐπιδοτήσεις τὸ Δημόσιον ὑφίσταται προσθέτους ἐπιβαρύνσεις κ.ο.κ. Τὸ ἔρώτημα τὸ ὁποῖον γεννᾶται ἐν προκειμένῳ εἶναι ἂν καὶ κατὰ πόσον τὸ δημιουργούμενον ἢ τὸ προσδοκώμενον ὄφελος εἰς τὴν οἰκονομίαν, ἀντισταθμίζει τὴν προκαλουμένην θυσίαν, τὴν ὁποίαν ὑφίστανται αἱ ἀρχαὶ αἱ ὁποῖαι ἀκολουθοῦν τὴν πολιτικὴν τῶν κινήτρων. Ἡ ὀρθολογικὴ ἐνέργεια συνίσταται εἰς τὴν σύγκρισιν τῶν ὠφελειῶν καὶ τῶν θυσιῶν καὶ εἰς τὴν λήψιν τῆς ἀποφάσεως, ἣ ὁποία ὀδηγεῖ εἰς τὴν μεγιστοποίησιν τοῦ προσδοκώμενου κοινωνικοῦ ὀφέλους. Ἐὰν π.χ. τὸ «ἐναλλακτικὸν κόστος» ἢ τὸ «κόστος εὐκαιρίας», τὸ ὁποῖον προκύπτει ἀπὸ τὴν ζημίαν τῶν δημοσίων ἀρχῶν εἶναι μικρότερον ἀπὸ τὸ προσδοκώμενον ὄφελος τότε ἡ πολιτικὴ τῶν κινήτρων δεόν νὰ ἐφαρμοσθῇ. Ἐὰν ἀντιθέτως ἡ ὠφέλεια ἐκ τῶν κινήτρων εἶναι μικροτέρα ἀπὸ τὴν ὠφέλειαν ἣ ὁποία θὰ προέκυπτεν ἐὰν τὸ Δημόσιον προέβαιεν εἰς ἐπενδύσεις τοῦ θυσιαζομένου ποσοῦ τότε ἡ πολιτικὴ τῶν κινήτρων δεόν νὰ περιορισθῇ. Διὰ τὴν ἀποσαφήνισιν τῶν ἀνωτέρω παρατηρήσεων καταρτίζεται τὸ διάγραμμα 3 τὸ ὁποῖον δεόν νὰ θεωρηθῇ ὡς συνέχεια τοῦ διαγράμματος 2.

Διάγραμμα 3

Εἰς τὸν ὀριζόντιον ἄξονα τοῦ διαγράμματος 3 ἀναγράφονται αἱ ἐπιβα-

ρύνσεις, τὰς ὁποίας ὑφίστανται αἱ ἐπιχειρήσεις τῶν διαφόρων κλάδων καὶ εἰς τὸν κατακόρυφον ἢ ἀναλαμβανομένη ἐπενδυτικὴ δραστηριότης. Ἡ γραμμὴ AB δεικνύει τὴν ὑποθετικὴν κίνησιν τῶν ἐπενδύσεων, ἐν σχέσει πρὸς τὴν μεταβολὴν τῶν ὑπαρχουσῶν ἐπιβαρύνσεων πάσης φύσεως (φόροι, τόκοι, εἰσφοραί, δασμοὶ κλπ.). Μὲ τὴν χορήγησιν τῶν ἀπαλλαγῶν αἱ ἐπιβαρύνσεις μειοῦνται, αἱ δὲ προσδοκώμεναι ἐπιχειρηματικαὶ ἐπενδύσεις αὐξάνουν. Ἡ γραμμὴ συνεπῶς AB μετατοπίζεται εἰς τὴν θέσιν ΒΓ, γεγονός δὲ ὁποῖον ὑποδηλοῖ ὅτι εἰς ἑκάστην συγκεκριμένην περίπτωσιν ἡ ἐπενδυτικὴ δραστηριότης γίνεται μεγαλύτερα. Ἡ σκιασμένη ἐπιφάνεια E δεικνύει τὸ σύνολον τῶν νέων ἐπενδύσεων αἱ ὁποῖαι εἶναι ἐνδεχόμενον νὰ ἐκτελεσθοῦν ἐκ τῆς θεσπίσεως τῶν κινήτρων. Ἡ σχέσηισ τῶρα τῆς ἐπιφανείας E τοῦ διαγράμματος 3 πρὸς τὴν ἐπιφάνειαν K τοῦ διαγράμματος 2 δεικνύει τὴν χρησιμότητα τῆς θεσπίσεως τῶν κινήτρων καὶ τῆς χορηγήσεως τῶν ἀπαλλαγῶν καὶ τῶν προνομίων πάσης φύσεως. Οὕτως, ἐὰν $E > K$ ἡ ἀποτελεσματικότης τῶν κινήτρων εἶναι βεβαία καὶ δέον νὰ χορηγηθοῦν ταῦτα πρὸς τὴν ἰδιωτικὴν ἐπιχείρησιν. Ἐὰν $E = K$ ἡ πολιτικὴ τῶν κινήτρων εἶναι οὐδετέρα δοθέντος ὅτι ἡ προκαλουμένη ζημία μόλις ἀντισταθμίζεται ἀπὸ τὸ προσδοκώμενον ὄφελος. Ἐὰν τέλος $E < K$ τότε ἡ θέσπισις τῶν κινήτρων θὰ ἔχη ἀρνητικὰ ἀποτελέσματα καὶ δέον νὰ περιορισθῆ ὅσον τὸ δυνατόν ἡ χορήγησις τούτων. Κατωτέρω θὰ ἐρευνησῶμεν τὰς περιπτώσεις εἰς τὰς ὁποίας εἶναι δυνατόν νὰ ἐπαληθεύσουν αἱ σχέσεις αὗται.

Ἀνεξαρτήτως τῶν προαναφερθέντων κινήτρων ἀπαραίτητος προϋπόθεσις διὰ τὴν ἔντονον ἐπιχειρηματικὴν δραστηριότητα εἶναι ἡ λήψις ἄλλων γενικῶν μέτρων διὰ τῶν ὁποίων ἀναπτύσσεται τὸ γενικὸν κλίμα καὶ τίθεται τὸ ὑπόβαθρον τῆς ἀποτελεσματικότητος τούτων. Ἡ πολιτικὴ ἡ ὁποία ἀποσκοπεῖ εἰς τὴν δημιουργίαν ἐμπιστοσύνης πρὸς τὸ νόμισμα, εἰς σταθερότητα τιμῶν, εἰς τὸν περιορισμὸν κινδύνων καὶ ἀβεβαιότητος, εἰς τὸν περιορισμὸν τῶν κυκλικῶν διακυμάνσεων κλπ., ἀποτελεῖ τὸ ἀναγκαῖον ὑπόβαθρον διὰ τὴν ἰδιωτικὴν ἐπενδυτικὴν δραστηριότητα. Ἄλλα μέτρα γενικῆς φύσεως εἶναι ἡ συστηματικὴ ὀργάνωσις τῶν κρατικῶν ὑπηρεσιῶν, ἡ ὀργάνωσις τῆς ἀγορᾶς κεφαλαίων, ἡ παροχὴ φθηνοῦ ἠλεκτρικοῦ ρεύματος, ἡ κατασκευὴ τῶν βασικῶν ἔργων ὑποδομῆς. Ὅλα αὐτὰ ὑποδηλοῦν γενικὰ μέτρα, τὰ ὁποῖα ἀσκοῦν ἀποφασιστικὴν ἐπιρροὴν ἐπὶ τῶν προσδοκιῶν τῶν ἐπιχειρηματιῶν καὶ ἐπὶ τῆς ἐπενδυτικῆς δραστηριότητος τούτων. Οἰκονομικὴ πολιτικὴ ὅπως ἡ ἀνωτέρω ἐφαρμόζεται εἰς ὅλα τὰ κράτη τοῦ κόσμου καὶ συνεπῶς περαιτέρω περιγραφὴ ταύτης περιττεύει.

Εἰς τὸ οἰκονομικὸν σύστημα εἰς τὸ ὁποῖον τὸν κύριον ρόλον τῆς οἰκονομικῆς δραστηριότητος παίζει ἡ ἰδιωτικὴ πρωτοβουλία δὲν εἶναι πάντοτε σαφὲς ποῖον εἶδος πολιτικῆς εἶναι πλέον ἐνδεδειγμένη διὰ τὸν ἐπηρεασμὸν τῆς ἐπιχειρηματικῆς δραστηριότητος. Εἰς τὴν οἰκονομίαν ἔνθα τὸ κάθε τι ἐξαρτᾶται καὶ ἐπηρεάζεται, εἴτε ἀμέσως εἴτε ἐμμέσως, ἀπὸ ἓνα πλῆθος δυνάμεων καὶ παραγόντων οἰκονομικῶν καὶ μὴ, εἶναι δύσκολον νὰ ἐξευρεθῆ ἡ ἀλληλουχία τῶν ἐπιδράσεων ἐνὸς κυβερνητικοῦ μέτρου καὶ ἀκόμη δυσκολώτερον νὰ ὑπολογισθοῦν ποσοτικῶς αἱ ἐπιδράσεις αὗται. Ἐκτὸς τούτου τὰ θεσπιζόμενα μέ-

τρα διὰ τὴν κέντρισιν τῆς ἐπιχειρηματικῆς δραστηριότητος ἔχουν καὶ ἄλλας ἐπιπτώσεις ἀνεξαρτήτως τῶν ἀμέσως ἐπιδιωκομένων σκοπῶν. Θὰ ἦδύνατο νὰ παρατηρηθῇ ὅτι διὰ τὴν ἀποτελεσματικότητα τῶν κινήτρων τὰ ἐκάστοτε λαμβανόμενα μέτρα δεόν νὰ ἐντάσσωνται ἐντὸς ἐνὸς ὀλοκληρωμένου προγράμματος οἰκονομικῆς ἀναπτύξεως, εἰς τὸ ὁποῖον ὁ ρόλος τοῦ κράτους καὶ τῶν ἰδιωτῶν ἀποτελοῦν ἓνα ἀλληλοσυμπληρούμενον σύνολον σκοπῶν καὶ μέτρων. Ὡς δὲ ἀναφέρεται καὶ εἰς τὴν ἐξέτασιν τῶν κατ' ἰδίῳν κινήτρων ὁ συντονισμὸς τῶν σχετικῶν μέτρων ἐπηρεάζει μεγάλως τὴν ἀποτελεσματικότητα τούτων. Εἰς τὸ σημεῖον ὅμως αὐτὸ θὰ ἐπανέλθωμεν καὶ κατωτέρω.

Πρὶν ἀρχίσωμεν τὴν ἐξέτασιν τῶν διαφόρων κινήτρων δεόν νὰ ἀναφερθῶν δύο τάσεις αἱ ὁποῖαι ἐπεκράτησαν κατὰ τὴν τελευταίαν κυρίως δεκαετίαν, ἥτις: Πρῶτον ἐσημειώθη εἰς τὰς βιομηχανικὰς κυρίως χώρας μία τάσις ἀπομακρύνσεως ἀπὸ τοὺς ἀμέσους καὶ αὐστηροὺς ἐλέγχους (ἀπελευθέρωσις τοῦ ἐξωτερικοῦ ἐμπορίου, μετατρεψιμότης τοῦ συναλλάγματος κλπ.). Ἡ δευτέρα τάσις ἀναφέρεται εἰς τὴν δημιουργίαν εὐρυτέρων οἰκονομικῶν μονάδων ἢ ἐνώσεων, ἐντὸς τῶν ὁποίων ἐντάσσονται αἱ οἰκονομίαι τῶν διαφόρων χωρῶν. Εἰς τὸ ἄρθρον 12 π.χ. τῆς συμφωνίας τῆς συνδέσεως τῆς Ἑλλάδος μετὰ τῆς Κοινῆς Ἀγορᾶς ἀναφέρεται ὅτι τὰ συμβαλλόμενα μέρη δὲν ἐπιβάλλουν ἐναντι ἀλλήλων νέους τελωνειακοὺς δασμοὺς ἢ φόρους ἰσοδυνάμου ἀποτελέσματος κατὰ τὴν εἰσαγωγὴν ἢ ἐξαγωγὴν. Εἰς τὸ ἄρθρον 32 ἀναφέρεται ὅτι οἱ ποσοτικοὶ περιορισμοὶ ἐπὶ τῶν εἰσαγωγῶν ὡς καὶ ἅπαντα τὰ μέτρα ἰσοδυνάμου ἀποτελέσματος ἀπαγορεύονται μεταξὺ τῶν Συμβαλλομένων Μερῶν. Εἰς τὸ Πρωτόκολλον ὑπ' ἀριθμ. 11 ἀναφέρεται ὅτι ἡ Ἑλλὰς καταργεῖ προοδευτικῶς τὰς ὑποχρεωτικὰς χρηματικὰς καταθέσεις, τὰς ὁποίας οἱ Ἕλληνες εἰσαγωγεῖς ὀφείλουσαν νὰ πραγματοποιοῦν πρὸ τῆς εἰσαγωγῆς ὠρισμένων ἐμπορευμάτων κλπ. Ἀνάλογοι εἶναι καὶ αἱ ἀντίστοιχοι διατάξεις τῆς συμφωνίας τῆς Ρώμης ἐπὶ τῶν ὁποίων βασίζεται ἡ Συμφωνία τῆς Συνδέσεως τῆς Ἑλλάδος. Ἀποτέλεσμα τῶν δύο αὐτῶν τάσεων εἶναι ὁ ἀριθμὸς καὶ ἡ ἔντασις τῶν προαναφερθέντων κινήτρων νὰ περιορίζωνται εἰς μεγάλην κλίμακα. Δοθέντος ὅμως ὅτι πολλὰ ἀπὸ τὰ κίνητρα αὐτὰ ἐφημέροσθησαν εἰς τὸ παρελθόν, μερικὰ δὲ ἐξ αὐτῶν ἐξακολουθοῦν ἀκόμη ἰσχύοντα εἰς ὠρισμένας χώρας, ἀναφέρονται κατωτέρω ἔστω καὶ ἂν αἱ δυνατότητες περαιτέρω ἐπεκτάσεως ἢ συνεχίσεως τούτων περιορίζονται.

Κατωτέρω θὰ ἐξετάσωμεν τὰ διάφορα μέτρα ἀρχίζοντες ἀπὸ τὰ φορολογικὰ κίνητρα. Δοθέντος ὅτι ταῦτα ἀποτελοῦν τὸ κυριώτερον ὄργανον ἀσκήσεως πολιτικῆς κινήτρων, θὰ ἐξετασθοῦν εἰς χωριστὸν κεφάλαιον. Ὅλα τὰ ἄλλα κίνητρα θὰ ἐξετασθοῦν εἰς ἓνα κεφάλαιον.

ΦΟΡΟΛΟΓΙΚΑ ΚΙΝΗΤΡΑ

α) Σκοπὸς τῶν φορολογικῶν κινήτρων

Ὡς ἀνεφέρθη ἤδη ὄχι μόνον εἰς τὰς ὑπαναπτύκτους περιοχὰς ἀλλὰ καὶ εἰς τὰς ἀνεπτυγμένας τοιαύτας, ἐνίοτε αἱ δυνάμεις τῆς ἐλευθέρως ἀγορᾶς δὲν εἶναι ἀρκούντως ἰσχυραὶ διὰ νὰ διασπᾶσιν τυχὸν ὑφισταμένους φαύλους κύκλους τῆς στασιμότητος καὶ νὰ κινητοποιήσιν ἀργούσας παραγωγικὰς δυνάμεις ἰδίως εἰς τὸν τομέα τῆς βιομηχανίας. Διὰ τὸν λόγον αὐτὸν ἐφαρμόζεται ὑπὸ πλείστων χωρῶν τοῦ κόσμου ἡ δημοσιονομικὴ πολιτικὴ οἰκονομικῆς ἀναπτύξεως, ἡ ὅποια περιλαμβάνει τὸ σύνολον τῶν μέτρων τῶν σχετιζομένων μετὰ τὸ φορολογικὸν σύστημα, μετὰ τὸν δανεισμόν, μετὰ τὰς δημοσίας δαπάνας κλπ., διὰ μέσου τῶν ὁποίων ἐπηρεάζεται ἀμέσως ἢ ἐμμέσως, τὸ ὕψος, ἡ κατανομή καὶ ἡ διάρθρωσις τῆς ἐπενδύσεως, τῆς καταναλώσεως καὶ τῆς ἀποταμιεύσεως καὶ διὰ τούτων πάλιν ἡ γενικωτέρα οἰκονομικὴ ἀνάπτυξις μιᾶς χώρας. Ἡ ἐπίδρασις τῆς δημοσιονομικῆς ἢ εἰδικώτερον τῆς φορολογικῆς πολιτικῆς ἐπὶ τῆς οἰκονομικῆς καὶ τῆς κοινωνικῆς ἀναπτύξεως ἐξαρτᾶται βασικῶς ἀπὸ τὸν ρόλον τὸν ὁποῖον καλεῖται νὰ παίξῃ εἰς ἑκάστην συγκεκριμένην περίπτωσιν τὸ κράτος καὶ ἀπὸ τὴν ἔκτασιν τῶν ἀρμοδιοτήτων καὶ τῶν δραστηριοτήτων τὰς ὁποίας πρόκειται νὰ ἀναλάβῃ. Ἀνεξαρτήτως ὅμως τῆς ἐκτάσεως τῶν κρατικῶν ἀρμοδιοτήτων διὰ τὴν ἀπ' εὐθείας ἀνάληψιν ἐπενδυτικῶν δραστηριοτήτων, ἡ φορολογικὴ πολιτικὴ εἶναι ἐνδεχόμενον νὰ εἶναι ἀποφασιστικῆς σημασίας εἰς τὴν καθοδήγησιν καὶ τὸν ἐπηρεασμὸν τῶν ποικίλων ἀποφάσεων τῶν ἰδιωτῶν, τῶν λαμβανομένων ἐν σχέσει πρὸς τὴν ἐπένδυσιν καὶ τὴν κατανάλωσιν, προκειμένου αὗται νὰ χρησιμοποιηθοῦν συμφώνως πρὸς τὰς ἀπαιτήσεις τῆς προσπάθειας διὰ τὴν οἰκονομικὴν ἀνάπτυξιν. Οὕτω, τὸ θέμα τῆς φορολογικῆς πολιτικῆς διὰ τὴν οἰκονομικὴν ἀνάπτυξιν εἶναι δυνατόν νὰ λάβῃ δύο μορφάς, αἱ ὁποῖαι ἀντιπροσωπεύουν διαφόρους καὶ ἐνίοτε ἀντιμαχομένας θεωρήσεις τοῦ προβλήματος (1). Ἡ ἀποδοχὴ τῆς μιᾶς ἢ τῆς ἄλλης ἀπόψεως ἐξαρτᾶται ἀπὸ τὸν ρόλον τὸν ὁποῖον προσδίδει ἕκαστος εἰς τὴν ἀρμοδιότητα τοῦ Κράτους ἢ τὴν δυνατότητα τῶν ἰδιωτῶν νὰ ἀναλάβουν μεγάλης ἐκτάσεως δραστηριότητας ἀναπτύξεως. Ἐκεῖνοι π. χ. οἱ ὁποῖοι πιστεύουν εἰς τὴν ἐντατικὴν κρατικὴν δραστηριότητα θεωροῦν τοὺς φόρους ὡς πηγὴν ἐσόδων διὰ τῶν ὁποίων θὰ χρηματοδοτηθῇ ἡ κρατικὴ ἐπένδυσιν. Ἀντιθέτως ἐκεῖνοι οἱ ὁποῖοι θεωροῦν τὴν ἰδιωτικὴν πρωτοβουλίαν ὡς

1) Ἡ βιβλιογραφία διὰ τὴν φορολογικὴν πολιτικὴν καὶ οἰκονομικὴν ἀνάπτυξιν εἶναι ἀρκετὰ ἐκτεταμένη. Ὅρα ὅμως Nicholas Kaldor, «The Role of Taxation in Economic Development», εἰς Joint Tax Program, Fiscal Policy for Economic Growth in Latin America, Baltimore, 1962, σελ. 70. V. L. Urquidi, «Fiscal Policy in Latin America's Economic Development», εἰς Joint Tax Program ἔνθα ἀνωτέρω, σελ. 3. S. Enke «Creating Incentives for Economic Development», εἰς Economic Development for Africa South of the Sahara, by E.A.G. Robinson (Ed.), London 1963, σελ. 361 κλπ.

τὴν βασικὴν προωθητικὴν δύναμιν τῆς οἰκονομίας ἀξιοῦν μεγαλυτέρας φορολογικὰς παραχωρήσεις καὶ ἀπαλλαγὰς ἀδιαφοροῦντες διὰ τὴν ἐπίδρασιν τούτων ἐπὶ τῶν κρατικῶν ἐσόδων ἐκ φόρων. Εἰς τὴν τελευταίαν ταύτην ἀποψιν βασίζεται ἡ φορολογικὴ πολιτικὴ τῶν κινήτρων συμφώνως πρὸς τὴν ὁποίαν οἱ ἀσκοῦντες τὴν οἰκονομικὴν πολιτικὴν δέον νὰ λάβουν ὅλα τὰ ἀναγκαῖα φορολογικὰ μέτρα διὰ τὴν καθοδήγησιν καὶ τὸν ἐπηρεασμὸν τῶν ἰδιωτικῶν ἀποφάσεων, εἰς τρόπον ὥστε νὰ ἐπιτευχθῶν οἱ στόχοι τῆς ἀναπτύξεως. Ὁ κατάλληλος χειρισμὸς τῶν διαφόρων εἰδῶν τῶν φόρων ὡς ὀργάνων ἀσκήσεως τῆς φορολογικῆς πολιτικῆς συνίσταται εἰς τὴν δημιουργίαν ἐπαρκῶν κινήτρων, τὰ ὁποῖα θὰ ὠθήσουν τὸν ἰδιωτικὸν τομέα εἰς τὴν συγκέντρωσιν τοῦ ἀπαραιτήτου ὄγκου ἀποταμιευτικῶν κεφαλαίων διὰ τὴν χρηματοδότησιν τῶν ἐπιθυμητῶν ἔργων ἐπενδύσεως.

Τὰ φορολογικὰ κίνητρα ἐπενεργοῦν ἐπὶ τῶν μεταβλητῶν, αἱ ὁποῖαι ἐπηρεάζουν τὴν ἰδιωτικὴν ἐπένδυσιν, εἴτε διὰ τὴν δημιουργίαν νέων ἐπιχειρηματικῶν μονάδων, εἴτε διὰ τὴν ἐπέκτασιν τῶν ἤδη ὑφισταμένων. Τὸ κόστος παραγωγῆς, τὸ ἐπιχειρηματικὸν κέρδος, οἱ ἐπιχειρηματικοὶ κίνδυνοι, οἱ ψυχολογικοὶ παράγοντες κλπ. εἶναι δυνατὸν νὰ ἐπηρεασθῶν διὰ τῆς χορηγήσεως τῶν φορολογικῶν κινήτρων. Ἡ χορήγησις τῶν φορολογικῶν ἀπαλλαγῶν, ἰσχυρίζονται περαιτέρω οἱ ὑποστηρικταὶ τῆς πολιτικῆς τῶν κινήτρων, ὠθεῖ τοὺς ἰδιώτας εἰς τὴν ἀνάληψιν τῶν δραστηριοτήτων, αἱ ὁποῖαι ἄλλως δὲν θὰ ἐπραγματοποιούντο. Ἡ χορήγησις τῶν κινήτρων καθιστᾷ παραγωγικὰς ἐπενδύσεις, αἱ ὁποῖαι δὲν παρέχουν μεγάλας ἐλπίδας κέρδους, ἐπιτρέπει τὴν ταχεῖαν ἀνάκτησιν τοῦ ἐπενδυθέντος κεφαλαίου καὶ ἐνθαρρύνει τὴν ἐπανεπένδυσιν διὰ τῆς δημιουργίας ἐπενδυτικῶν κεφαλαίων, τὰ ὁποῖα ἄλλως δὲν θὰ ὑπῆρχον πρὸς τὸν σκοπὸν αὐτόν. Ἐκτὸς ὁμως τῆς ἀμέσου ἐπιδράσεως τούτων ἐπὶ τῶν ἀποφάσεων τῶν ἰδιωτῶν, τὰ φορολογικὰ κίνητρα θεωροῦνται ἀξιόλογα ὡς ἔμμεσοι τρόποι κεντρίσεως τῆς ἰδιωτικῆς προσπάθειας, δοθέντος ὅτι ἀνυψώνουν τὸ γενικὸν ἐπενδυτικὸν κλίμα διὰ τῆς ὑποδείξεως τῶν εὐνοϊκῶν διαθέσεων τῆς κυβερνήσεως.

Ἡ ἐπιχειρηματολογία διὰ τὴν σκοπιμότητα τῶν φορολογικῶν κινήτρων βασίζεται ἐπὶ τῶν προαναφερθεισῶν ἀπόψεων. Ἀντιπαρατηρεῖται, ἐν τούτοις, ὅτι εἰς τὴν ὑπαρξιν πολλῶν ὑπαναπτύκτων χωρῶν δὲν συνετέλεσεν ἡ ἔλλειψις ἢ ἡ ἀνεπάρκεια τῶν κινήτρων ἀλλὰ πολλοὶ κοινωνικοὶ, πολιτικοὶ, θεσμολογικοὶ, ψυχολογικοὶ καὶ οἰκονομικοὶ λόγοι. Ἐξ ἄλλου, ἡ σπουδαιότης τοῦ εἰσοδήματος τοῦ Δημοσίου ἐκ φόρων προκειμένου νὰ χρηματοδοτηθῇ ἡ παροχὴ διαφόρων ὑπηρεσιῶν ὅπως ἡ ἐκπαίδευσις, ἡ υγεία καὶ ἡ ἐκτέλεσις τῶν ἔργων ὑποδομῆς καὶ ἀναπτύξεως εἶναι μεγάλη (1). Ὑρισμένοι συγγραφεῖς περαιτέρω ἐκφράζουν ἀμφιβολίας διὰ τὴν δυνατότητα τῶν φορολογικῶν κινήτρων νὰ ἀλλοιώσουν ἢ νὰ ἐπηρεάσουν ἰσχυρῶς τὴν συμπεριφορὰν τῶν ἰδιωτῶν εἰς βαθμὸν δικαιολογοῦντα τὴν θυσίαν τοῦ Δημοσίου (2). Ἰσχυρίζονται ἀκόμη ὅτι τὰ:

1) Ὅρα π.χ. W. Kaldor ἐνθ. ἀνωτ. σελ. 70 – 71.

2) J. Weller, K. M. Kauffman, Tax Incentives for Industry in less Developed Countries, the Law School of Harvard University, Cambridge 1963, σελ. 3.

φορολογικά κίνητρα δημιουργούν πρόσθετα κέρδη ενώ αι επενδύσεις παραμένουν αι αυται και οτι δι' άλλων μέτρων, ολιγώτερον δαπανηρών, ως είναι η γενική αναδιάρθρωσις του φορολογικού συστήματος είναι δυνατόν να επιτευχθούν τα ίδια αποτελέσματα. Εις την εκτίμησιν όμως της μιᾶς η της άλλης πολιτικῆς, θα επανέλθωμεν κατωτέρω.

Ἡ πολιτικὴ τῶν κινήτρων δὲν εἶναι ἄμοιρος ἐπιδράσεων καὶ πιέσεων πάσης φύσεως ἐκ μέρους τῶν φορολογουμένων. Ἄν μάλιστα ληφθῆ ὑπ' ὄψιν ὅτι εἰς τὸ κεφαλαιοκρατικὸν καθεστῶς ἡ δύναμις τοῦ ἐπιχειρηματίου εἶναι μεγάλη, τότε εὐλόγως δύναται νὰ ὑποστηριχθῆ ὅτι καὶ ἡ πολιτικὴ τῶν κινήτρων εἶναι ἐνδεχόμενον νὰ ὑποστῆ τὰς ἐπιδράσεις ἐξωοικονομικῶν κέντρων ἀποφάσεων. Οὕτως, ὁ σκοπὸς τῆς ἐπιβολῆς τῶν κινήτρων ἐνίοτε δὲν ἔχει τὴν προέλευσίν του εἰς τὴν βούλησιν τοῦ νομοθέτου, ἀλλὰ εἰς ἄλλας πολιτικὰς ἐπεμβάσεις, αἱ ὁποῖαι ὑπὸ τὸ πρόσχημα τῶν ὑπερβολικῶν ἐπιβαρύνσεων ἢ μὲ τὸ ἐπιχείρημα τῆς ὑπάρξεως ἀναλόγων μέτρων εἰς ἄλλας χώρας διεκδικοῦν τὴν διεύρυσιν τῶν προσδοκωμένων ὠφελειῶν. Τὸ γεγονός αὐτὸ ἀποτελεῖ ἐν πρόσθετον ἐπιχείρημα ἐναντίον τῆς ἐπιβολῆς τῶν φορολογικῶν κινήτρων. Ἀνεξαρτήτως πάντως τῆς μιᾶς ἢ τῆς ἄλλης θεωρητικῆς ἀπόψεως ἡ πολιτικὴ τῶν κινήτρων εἶναι εὐρέως διαδεδομένη εἰς ὅλας σχεδὸν τὰς χώρας τοῦ κεφαλαιοκρατικοῦ κόσμου.

Ἀναφέρεται εἰδικώτερον ὅτι χορηγοῦνται φορολογικαὶ εὐνοιαὶ καὶ παρέχονται προνομιακαὶ μεταχειρίσεις ἐν σχέσει πρὸς ὠρισμένους φόρους, αἱ ὁποῖαι ἀποσκοποῦν νὰ κεντρίζουν τὰς ἀποφάσεις τῶν ἐπενδυτῶν διὰ νὰ κατευθύνουν τὰς ἐνεργείας συμφῶνως πρὸς τοὺς ἐπιδιωκόμενους σκοπούς. Διὰ τῆς εἰσαγωγῆς τῶν φορολογικῶν κινήτρων αἱ κυβερνήσεις ἐπιδιώκουν νὰ προωθήσουν τὴν ἐπενδυτικὴν δραστηριότητα πρὸς τοὺς τομεῖς τοὺς ὁποίους θεωροῦν ὅτι ἐξυπηρετοῦν καλύτερον τοὺς σκοπούς τῆς βιομηχανικῆς ἀναπτύξεως (1). Οἱ τομεῖς εἰς τοὺς ὁποίους θὰ χορηγηθοῦν αἱ φορολογικαὶ εὐνοιαὶ ἐξαρτῶνται ἀπὸ τὴν προοπτικὴν καὶ τὰς κατευθύνσεις τῆς κυβερνητικῆς πολιτικῆς διὰ τὴν οἰκονομικὴν ἀνάπτυξιν. Οὕτως, εἶναι δυνατόν νὰ χορηγηθοῦν φορολογικὰ κίνητρα εἰς τομεῖς τῆς οἰκονομίας, οἱ ὁποῖοι εὐρίσκονται ἐν καθυστέρησει, ἐν σχέσει πρὸς ἄλλους. Εἶναι δυνατόν νὰ χορηγηθοῦν φορολογικαὶ εὐνοιαὶ μὲ σκοπὸν τὴν διεύρυσιν καὶ τὴν διαφοροποίησιν τῆς βιομηχανικῆς δραστηριότητος διὰ τὴν δημιουργίαν νέων καὶ πρωτοποριακῶν βιομηχανικῶν μονάδων. Εἶναι δυνατόν νὰ χορηγηθοῦν προνομιακαὶ φορολογικαὶ μεταχειρίσεις εἰς βιομηχανικὰς μονάδας, αἱ ὁποῖαι συνδέονται ἀμέσως μὲ τὴν κατάστασιν τοῦ ἴσοζυγίου τῶν Πληρωμῶν (βιομηχαναὶ παράγουσαι προϊόντα ὑποκαθιστῶντα τὰς εἰσαγωγὰς ἢ ἐξαγωγικαὶ βιομηχαναὶ). Φορολογικὰ κίνητρα εἶναι δυνατόν νὰ δοθοῦν μὲ σκοπὸν τὴν βιομηχανικὴν ἀνάπτυξιν ὠρισμένων περιοχῶν διὰ τὴν ἐπίτευξιν ἰσορροπίας ἀναπτύξεως τῶν διαφόρων γεωγραφικῶν διαμερισμάτων μιᾶς χώρας. Φορολογικαὶ εὐνοιαὶ εἶναι δυνατόν νὰ χορηγηθοῦν

1) J. Heller, K. M. Kauffman, Tax Incentives for Industry in Less Developed Countries, the Law School of Harvard University, Cambridge 1963, σελ. 2-8.

πρὸς ἐπιχειρήσεις, αἱ ὁποῖαι ἀπορροφοῦν μέγαλον ἀριθμὸν ἀπασχολουμένων. Φορολογικαὶ ἀπαλλαγαὶ εἶναι δυνατὸν νὰ δοθοῦν διὰ τὴν καλυτέραν χρησιμοποίησιν τοῦ ὑφισταμένου παγίου κεφαλαίου, διὰ τὴν προσέλκυσιν κεφαλαίου, ἀπὸ μὴ παραγωγικὰς τοποθετήσεις πρὸς περισσότερον παραγωγικὰς ἐπενδύσεις, διὰ τὴν προσέλκυσιν ἀδρανουσῶν ἀποταμιεύσεων κ.ο.κ.

Εἰς τοὺς ἀνωτέρω σκοποὺς τῶν κινήτρων δέον νὰ προστεθοῦν καὶ ἄλλοι ὡς εἶναι ἡ πλήρης ἀπασχόλησις, ἡ σταθερότης εἰς τὰς τιμὰς καὶ ἡ κατανομή τοῦ εἰσοδήματος. Εἶναι δυνατὸν ἀκόμη νὰ ὑπάρχουν καὶ ἄλλοι μὴ οἰκονομικοὶ σκοποὶ, ὅπως εἶναι αἱ σταθεραὶ πολιτικαὶ σχέσεις καὶ αἱ διεθνεῖς σχέσεις.

Μὲ τὴν χορήγησιν ὁμως τῶν φορολογικῶν ἀπαλλαγῶν συνδέονται ὠρισμένα δημοσιονομικὰ θέματα. Χωρὶς νὰ θέλωμεν νὰ ὑπεισέλθωμεν εἰς τὴν ἀνάλυσιν τῶν πολλαπλῶν καὶ πολυσυνθέτων ἐπιδράσεων τῶν φορολογικῶν μεταβολῶν ἐπὶ τῆς οἰκονομίας παρατηροῦμεν ἐν συνόψει τὰ ἑξῆς : Ἡ ἕκτασις καὶ ὁ βαθμὸς μέχρι τοῦ ὁποίου ἐφαρμόζονται αἱ φορολογικαὶ προνομιακαὶ μεταχειρίσεις δὲν ἐξαρτῶνται μόνον ἀπὸ τὴν ἐπιδίωξιν τῶν προαναφερθέντων σκοπῶν ἀλλὰ ἐπηρεάζονται καὶ ἀπὸ τὸν ἀντίκτυπον τὸν ὁποῖον εἶναι ἐνδεχόμενον νὰ ἔχουν τὰ ἐν λόγῳ μέτρα, ἐπὶ τῆς δημοσιονομικῆς καταστάσεως τῆς χώρας. Ἀπὸ τὴν πλευρὰν τοῦ δημοσίου προϋπολογισμοῦ δημιουργεῖται μία θυσία ἐσόδων ὀφειλομένων εἰς τὴν μείωσιν ἢ μὴ εἰσπραξιν τῶν φόρων. Ἀπὸ τὴν πλευρὰν τῶν ἐπιχειρήσεων δημιουργεῖται ἐν ὄφελος συνιστάμενον εἰς τὴν ἀπαλλαγὴν ἢ μὴ καταβολὴν τῶν φόρων. Ἐπομένως τὸ τελικὸν ἀποτέλεσμα θὰ ἐξαρτηθῇ ἀπὸ τὴν ἕκτασιν εἰς τὴν ὁποίαν αἱ εὐεργετικαὶ προνομίαι πρὸς τοὺς ἰδιώτας θὰ ὠθήσουν τούτους εἰς τὴν ἀνάληψιν ἐπενδυτικῶν δραστηριοτήτων, διὰ τῶν ὁποίων θὰ ὑπερκαλύπτεται ἡ θυσία τῶν δημοσίων ἐσόδων. Καθ' ὃ μέτρον αἱ εὐεργετούμεναι ἐπιχειρήσεις ἀξιοποιοῦν τὰς παρεχομένας ἀπαλλαγὰς διὰ νέας ἐπενδύσεις, τὰ φορολογικὰ κίνητρα συντελοῦν εἰς τὴν ταχυτέραν βιομηχανικὴν ἀνάπτυξιν. Τοῦτο ἔχει ὡς ἀποτέλεσμα τὴν ἄμεσον αὔξησιν τῶν ἐσόδων τοῦ δημοσίου ἐκ τῆς ἠύξημένης ἐπενδυτικῆς δραστηριότητος τῶν ἰδιωτῶν. Ἐκτὸς τούτου ἡ αὔξησις τοῦ εἰσοδήματος, ἡ ὁποία προκαλεῖται ἐκ τῶν πολλαπλασιαστικῶν καὶ ἐπιταχυντικῶν ἐπιδράσεων τῶν νέων ἐπενδύσεων συντελεῖ εἰς τὴν περαιτέρω αὔξησιν τῶν ἐσόδων ἐκ φόρων. Ἄν ληφθοῦν ἐν συνεχείᾳ ὑπ' ὄψιν αἱ ἐπιδράσεις ἐπὶ τῆς ἀπασχολήσεως τοῦ ἰσοζυγίου πληρωμῶν κλπ. τότε καθίσταται προφανὲς ὅτι ἡ φορολογικὴ θυσία τοῦ δημοσίου ἀντισταθμίζεται μὲ τὸ δημιουργούμενον κέρδος εἰς τὴν οἰκονομίαν. Ἄν ἀντιθέτως αἱ φορολογικαὶ ἀπαλλαγαὶ αὐξάνουν τὰ κέρδη τῶν ἐπιχειρηματιῶν, τὰ ὁποῖα ἐν συνεχείᾳ διατίθενται εἰς καταναλωτικούς ἢ μὴ παραγωγικούς σκοπούς, τότε τὰ φορολογικὰ κίνητρα ἀποτελοῦν ἀβέβαιον καὶ ἐπικίνδυνον μέτρον προωθήσεως τῆς οἰκονομικῆς δραστηριότητος.

Εἰς τὸ πρῶτον κεφάλαιον ἐδόθησαν ὠρισμένα σχέσεις καὶ ἐν διάγραμμα σχετικὸν μὲ τὴν ἀποτελεσματικότητά τῶν κινήτρων γενικῶς, ἐν συγκρίσει πρὸς τὸ ἀποτέλεσμα τὸ ὁποῖον θὰ ἐπραγματοποιήθη ἐὰν αἱ ὑφιστάμεναι τὴν ζήτησαν κρατικαὶ ἀρχαὶ διέθετον τὸ σχετικὸν προσὸν εἰς ἔργα ἀναπτύξεως. Ἐξειδικεύοντες περισσότερον τὰς ἐν λόγῳ σχέσεις προκειμένου περὶ φορολογικῶν κι-

νήτρων παρατηροῦμεν τὰ ἐξῆς. Ἐν κριτήριον διὰ τὴν ἐκτίμησιν τῆς ἀρίστης διαρθρώσεως τῶν φορολογικῶν ἀπαλλαγῶν συνίσταται εἰς τὴν σύγκρισιν τῆς ὀριακῆς θυσίας τοῦ δημοσίου ἐκ φόρων πρὸς τὴν ὀριακὴν παράγωγον ἐπένδυσιν τὴν ἀναλαμβανομένην συνεπεῖρα τῶν κινήτρων. Ὁ σκοπὸς τῆς πολιτικῆς τῶν κινήτρων συνίσταται εἰς τὴν μεγιστοποίησιν τῆς διαφορᾶς μεταξὺ θυσιῶν τοῦ δημοσίου καὶ νέων ἐπενδύσεων τῶν ἰδιωτῶν συνεπεῖρα τῶν κινήτρων. Ἀλλὰ ἐὰν αἱ θυσίαι τοῦ δημοσίου ἐκφράζωνται εἰς ἀντίστοιχον περιορισμὸν τῶν δημοσίων ἐπενδύσεων μὲ σκοπὸν τὴν αὔξησιν τῶν ἰδιωτικῶν, τότε ἡ ἐλαστικότης τῆς μεταβολῆς τούτων δεικνύει καὶ τὸν βαθμὸν καθ' ὃν ἡ πολιτικὴ τῶν κινήτρων ὑπῆρξεν ἐπιτυχῆς ἢ ὄχι. Εἰς τὸ σημεῖον ὁμως αὐτὸ θὰ ἐπανέλθωμεν εἰς τὸ τέλος τοῦ παρόντος κεφαλαίου.

β) Εἶδη φορολογικῶν κινήτρων

Τὰ φορολογικὰ κίνητρα εἶναι δυνατόν νὰ καταταγοῦν εἰς κατηγορίας βάσει διαφόρων κριτηρίων. Οὕτω βάσει τῆς νομικῆς μορφῆς τὴν ὅποιαν εἶναι δυνατόν νὰ λάβουν τὰ φορολογικὰ κίνητρα, διακρίνομεν ταῦτα εἰς τρεῖς κατηγορίας. Εἰς τὴν πρώτην κατηγορίαν ὑπάγονται αἱ φορολογικαὶ ἀπαλλαγαὶ αἱ ἐνσωματούμεναι οὐσιαστικῶς καὶ διοικητικῶς εἰς τὸ ὑφιστάμενον ἤδη φορολογικὸν νομοθετικὸν καθεστῶς. Εἰς τὴν κατηγορίαν αὐτὴν ὑπάγονται προβλέψεις περιεχόμεναι εἰς τὴν φορολογίαν εἰσοδήματος πολλῶν χωρῶν. Αἱ παρεχόμεναι προνομία εἰς τὴν περίπτωσιν αὐτὴν λειτουργοῦν αὐτομάτως χωρὶς τὴν διοικητικὴν παρέμβασιν τῶν φορολογικῶν ἀρχῶν. Εἰς τὴν Ἀργεντινὴν π.χ. οἱ φορολογούμενοι οἱ ὅποιοι ἀναλαμβάνουν τὴν ἐκτέλεσιν ὀρισμένων ἐπιχειρηματικῶν δραστηριοτήτων καὶ ἀποκτοῦν νέα στοιχεῖα τοῦ παγίου ἐνεργητικοῦ, ἔχουν δικαίωμα αὐτομάτου μειώσεως τοῦ εἰσοδήματός των κατὰ ὀρισμένον ποσοστὸν τοῦ κόστους τοῦ νέου ἐνεργητικοῦ. Εἰς τὴν περίπτωσιν αὐτὴν δὲν ὑπάρχει οὐδεὶς λόγος ἀσκήσεως προσθέτου διοικητικῆς διακρίσεως πέραν τῆς συνήθους τοιαύτης (1).

Εἰς τὴν δευτέραν κατηγορίαν ὑπάγονται αἱ φορολογικαὶ διευκολύνσεις αἱ ὅποιαι θεσμοθετοῦνται εἰς εἰδικὰ νομοθετικὰ κείμενα ἀνεξάρτητα τῆς ὑφισταμένης φορολογικῆς νομοθεσίας. Εἰς τὴν περίπτωσιν αὐτὴν αἱ παρεμβατικαὶ διοικητικαὶ διακρίσεις παίζουσι σπουδαιότατον ρόλον προκειμένου νὰ καθορισθοῦν αἱ δραστηριότητες, αἱ ὅποιαι θὰ εὐεργετηθοῦν μὲ τὰς ἀπαλλαγὰς, οἱ φορολογούμενοι, οἱ ὅποιοι δικαιούνται τῶν προνομίων, ἢ ἔκτασις τῶν ἀπαλλαγῶν, ὁ τύπος καὶ ἡ διάρκεια τούτων. Εἰς τὸ Μεξικὸν π.χ. ὑπάρχει εἰδικὸς νόμος περὶ δημιουργίας νέων καὶ βασικῶν βιομηχανιῶν, ὁ ὁποῖος προβλέπει ἐξαιρέσεις ἀπὸ διαφόρους φόρους. Ἀνάλογοι νόμοι ὑπάρχουν εἰς τὸ Περού καὶ τὴν Βοῦρμα. Χαρακτηριστικὸν τῶν νομοθεσιῶν αὐτῶν

1) Ὅρα π.χ. J. Heller, K.M. Kauffman, ἔνθ. ἀνωτ. σελ. 14 καὶ 198, ἐνθα γίνεται μείνα τοῦ νόμου ὑπ' ἀριθμ. 11.682 (Τ.Ο. 1960), εἰς τὸ ἀρθρον 81 τοῦ ὁποῖου προβλέπονται αἱ σχετικαὶ παραχωρήσεις.

είναι ότι η ύπευθυνότης διὰ τὸν καθορισμὸν τῆς σχετικῆς πολιτικῆς καὶ τῶν χορηγήσεων τῶν προνομίων εὐρίσκεται, μερικῶς τουλάχιστον, εἰς τὴν ἀρμοδιότητα ὑπηρεσιῶν διαφόρων ἀπὸ τὰς φορολογικὰς ὑπηρεσίας. Τυπικὸν παράδειγμα τοιαύτης διοικητικῆς διαφοροποιήσεως ἀποτελεῖ ὁ νόμος 293 τοῦ 1953 τοῦ Ἰσραήλ περὶ ἐνθαρρύνσεων τῶν ἐπενδύσεων. Συμφώνως πρὸς τὸν νόμον αὐτὸν ἡ γενικὴ ἀρμοδιότης διὰ τὴν ἐφαρμογὴν τῶν διατάξεων τούτου ἀνήκει εἰς εἰδικῶς πρὸς τὸν σκοπὸν τοῦτον προβλεπόμενον διοικητικὸν μηχανισμόν, καλούμενον Κέντρον Ἐπενδύσεων, τοῦ ὁποῦ ὁ Διευθυντῆς ὀρίζεται κατ' εὐθείαν ἀπὸ τὸ Ὑπουργικὸν Συμβούλιον.

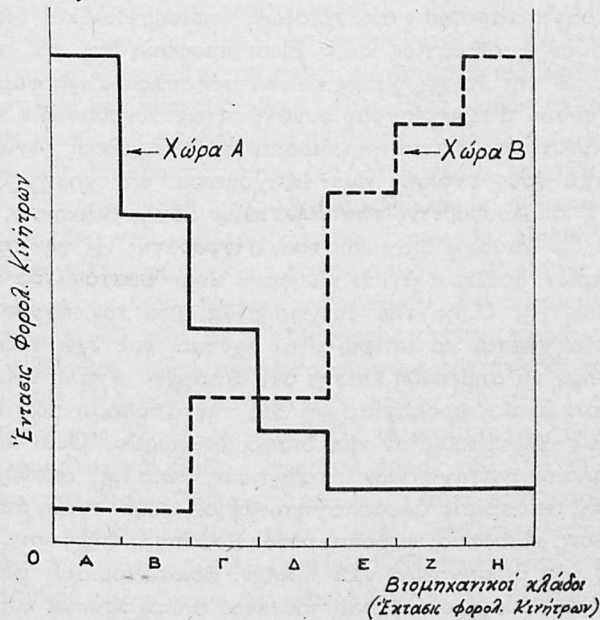
Εἰς τὴν τρίτην κατηγορίαν ὑπάγονται νόμοι μὲ ἐπισημειωμένη τυπικὴν δύναμιν θεσμοθετούμενοι βάσει εἰδικῶν διατάξεων τῶν συνταγμάτων τῶν χωρῶν αὐτῶν. Παράδειγμα τῶν τοιούτων νομοθεσιῶν ἀποτελεῖ ὁ νόμος περὶ προσελκύσεως ξένων κεφαλαίων εἰς τὴν Ἑλλάδα.

Μία ἄλλη διάκρισις τῶν φορολογικῶν κινήτρων εἶναι δυνατὸν νὰ γίνῃ βάσει τῶν σκοπῶν οἱ ὅποιοι ἐπιδιώκονται διὰ τούτων. Ἄν καὶ εἰς τὴν προηγουμένην παράγραφον ἐδόθησαν οἱ σκοποὶ τῶν κινήτρων γενικῶς, ἐπαναλαμβάνομεν ἐν προκειμένῳ ὠρισμένας διακρίσεις τῶν φορολογικῶν κινήτρων εἰδικώτερον, βάσει τῶν ἐπιδιωκομένων σκοπῶν. Οὕτως, εἶναι δυνατὸν νὰ ἔχωμεν φορολογικὰ κίνητρα προσελκύσεως ξένων κεφαλαίων, προωθήσεως τῶν ἐξαγωγῶν, φορολογικὰ κίνητρα διὰ τὴν αὐξησιν καὶ βελτίωσιν τῆς παραγωγικῆς δυναμικότητος, διὰ τὴν αὐξησιν τῆς παραγωγῆς, διὰ τὴν βελτίωσιν τῶν προϊόντων, διὰ τὴν βελτίωσιν τοῦ ἰσοζυγίου τῶν λογαριασμῶν, διὰ τὴν αὐξησιν τῆς ἀπασχολήσεως, διὰ τὴν βελτίωσιν τῆς ποιότητος τῆς ἐργατικῆς δυνάμεως, διὰ τὴν χρησιμοποίησιν εἰς μεγαλυτέραν κλίμακα ἐγχωρίων πρώτων ὑλῶν καὶ κεφαλαιουχικοῦ ἐξοπλισμοῦ, διὰ τὴν ἐγκατάστασιν τῆς παραγωγικῆς δυναμικότητος εἰς προκαθορισμένας περιοχάς, διὰ τὴν βελτίωσιν τῆς παραγωγικότητος κ.ο.κ.

Μία ἄλλη διάκρισις τῶν φορολογικῶν κινήτρων εἶναι δυνατὸν νὰ γίνῃ βάσει τῶν χρησιμοποιουμένων κριτηρίων διὰ τὴν χορήγησιν τῶν προνομίων καὶ τῶν ἀπαλλαγῶν. Εἶναι δυνατὸν π.χ. νὰ χορηγηθοῦν φορολογικὰ κίνητρα μὲ κριτήριον τὴν σπουδαιότητα τὴν ὅποιαν παρουσιάζει ἡ εὐεργετουμένη ἐπιχειρήσις εἰς τὴν ἐθνικὴν οἰκονομίαν μιᾶς περιοχῆς, μὲ κριτήριον τὸ ὕψος καὶ τὴν ποιότητα τῆς χρησιμοποιουμένης ἐργατικῆς δυνάμεως, τὸν βαθμὸν καὶ τὸ ἐπίπεδον τῆς ἐφαρμοζομένης τεχνικῆς, τὸν βαθμὸν καὶ τὴν ἔκτασιν εἰς τὴν ὅποιαν χρησιμοποιοῦνται ἐγχωρίως παραγόμενα πρῶτα ὑλὰ ἢ μηχανήματα, τὸ ποσοστὸν τῶν καλυπτομένων ἀναγκῶν, τὸ ὕψος τῶν ἀναλαμβανομένων ἐπενδύσεων, τὴν χρῆσιν τῶν παραγομένων προϊόντων, τὴν σπουδαιότητα τῶν ἐργαστηρίων καὶ τὴν ἔκτασιν τῶν ἐκτελουμένων ἐρευνῶν. Παράδειγμα νόμου χρησιμοποιοῦντος τοιαῦτα κριτήρια εἶναι ὁ Μεξικανικὸς νόμος τῆς 4ης Ἰανουαρίου καὶ 3ης Φεβρουαρίου τοῦ 1955 (!) εἰς τὸν ὅποιον περιέχονται πολλὰ ἀπὸ τὰ ἀνωτέρω κριτήρια.

Συγγενής πρὸς τὴν ἀνωτέρω διάκρισιν εἶναι καὶ ἡ διάκρισις τούτων βάσει τῆς ἐκτάσεως τὴν ὁποῖαν καλύπτουν (μικρο-φορολογικὰ κίνητρα, μακρο-φορολογικὰ κίνητρα) καὶ βάσει τῆς ἐντάσεως μετὰ τὴν ὁποῖαν χορηγοῦνται εἰς τὰς εὐεργετούμενας μονάδας. Ἡ ἐκτασις ἐφαρμογῆς τῶν φορολογικῶν κινήτρων ἀναφέρεται εἰς τὸν ἀριθμὸν τῶν βιομηχανικῶν κλάδων, οἱ ὁποῖοι ἀπολαμβάνουν τῶν παρεχομένων προνομίων. Ἡ ἐντασις ἢ ὁ βαθμὸς μετὰ τὸν ὁποῖον παρέχονται τὰ φορολογικὰ κίνητρα ἀναφέρεται εἰς τὸ ὕψος τῶν παρεχομένων προνομίων. Τόσον ἡ ἐκτασις τῶν κινήτρων, ὅσον καὶ ἡ ἐντασις αὐτῶν ποικίλλουν ἀπὸ χώρας εἰς χώραν καὶ ἀπὸ περιόδου εἰς περίοδον. Μία χώρα π.χ. εἶναι ἐνδεχόμενον νὰ ἐνδιαφέρεται διὰ τὴν ἀνάπτυξιν τῆς σιδηροβιομηχανίας, ἐνῶ μία ἄλλη διὰ τὴν ἀνάπτυξιν τῆς κλωστοῦφαντουργίας. Τὰ παρεχόμενα φορολογικὰ κίνητρα συνεπῶς θὰ εἶναι ἰσχυρὰ διὰ τὴν σιδηροβιομηχανίαν εἰς τὴν χώραν Α καὶ διὰ τὴν κλωστοῦφαντουργίαν εἰς τὴν χώραν Β. Εἰς τὸ κατωτέρω διάγραμμα δίδονται αἱ δύο διαστάσεις τῶν φορολογικῶν κινήτρων διὰ τὰς χώρας Α καὶ Β.

Ποσοστιαία Φορολογικὴ
Ἀπαλλαγὴ

Διάγραμμα 4

Εἰς τὸν ὀριζόντιον ἄξονα ἀναγράφονται οἱ διάφοροι βιομηχανικοὶ κλάδοι, οἱ ὁποῖοι εἶναι ἐνδεχόμενον νὰ εἶναι ἀντικείμενον φορολογικῶν εὐνοϊῶν καὶ εἰς

τὸν κατακόρυφον τὰ ποσοστὰ τῶν φορολογικῶν ἀπαλλαγῶν. Εἶναι προφανές ὅτι ἡ χώρα Α ἐνδιαφερομένη διὰ τὴν ἀνάπτυξιν τοῦ βιομηχανικοῦ κλάδου Α παρέχει ἰσχυρὰ κίνητρα εἰς τὸν κλάδον τοῦτον. Ἀντιθέτως, ἡ χώρα Β ἐνδιαφερομένη διὰ τὴν προώθησιν τοῦ κλάδου Β παρέχει ἰσχυρὰ κίνητρα εἰς τὸν κλάδον τοῦτον.

Σημειοῦται ὅτι εἰς τὴν θεωρίαν τῶν φορολογικῶν κινήτρων εἶναι δυνατόν νὰ ὑπείσέλθουν διάφοροι παράμετροι ἐνεργείας ὅπως εἶναι ὁ ἀριθμὸς τῶν φόρων οἱ ὁποῖοι θὰ χρησιμοποιηθοῦν, ἡ φορολογικὴ βᾶσις, ὁ φορολογικὸς συντελεστὴς καὶ τὸ ἀπόλυτον ὕψος τῆς φορολογίας, ἡ περίοδος τῆς φορολογικῆς ἀπαλλαγῆς, ἡ ἑδαφικὴ ἔκτασις τῆς φορολογικῆς ἀπαλλαγῆς, ἡ δυνατότης ἐπιλογῆς μεταξὺ διαφόρων φορολογικῶν ἀπαλλαγῶν, ἡ σταθερότης τῶν φορολογικῶν ἀπαλλαγῶν, ὠρισμένοι ὅροι τιθέμενοι εἰς τοὺς ἐπενδυτὰς κ.ο.κ. Βάσει τῶν παραμέτρων αὐτῶν εἶναι δυνατόν νὰ γίνουν ἄλλαι διακρίσεις τῶν φορολογικῶν κινήτρων.

Ἡ φορολογία εἶναι δυνατόν νὰ ἐπιβληθῆ εἰς ὅλα τὰ στάδια τῆς ζωῆς μιᾶς ἐπιχειρήσεως. Οὕτως, εἶναι δυνατόν νὰ ἐπιβληθοῦν φόροι κατὰ τὴν ἴδρυσιν, τὴν ἐγκατάστασιν, τὴν λειτουργίαν, τὰς συναλλαγὰς, τὰς εἰσαγωγὰς, τὰς ἐξαγωγὰς, τὴν πρόσληψιν, τὴν ἀμοιβὴν καὶ τὴν ἀπόλυσιν τοῦ προσωπικοῦ, τὴν πραγματοποίησιν ἀποσβέσεων, δημιουργίαν καὶ διανομὴν κερδῶν, τὸν σχηματισμὸν ἀποθεμάτων κ.ο.κ. Εἶναι προφανές ὅτι τὸ πολυσχιδές τῶν δραστηριοτήτων τῆς ἐπιχειρήσεως καὶ τὸ πολὺπλοκον τῆς φορολογικῆς νομοθεσίας παρέχουσιν, ἀπεριορίστους δυνατότητας συνδυασμῶν παροχῆς φορολογικῶν ἀπαλλαγῶν. Κατωτέρω δίδομεν τὰς διαφόρους γενικὰς κατηγορίας τῶν φόρων ἀπὸ τοὺς ὁποῖους εἶναι ἐνδεχόμενον νὰ χορηγηθῆ φορολογικὴ ἀπαλλαγὴ (1), ἀκολουθοῦντες τὴν τελευταίαν αὐτὴν διάκρισιν. Θὰ πρέπει νὰ σημειωθῆ ὅτι δὲν ὑπάρχει διαχωριστικὴ στεγανότης εἰς τὴν περιγραφὴν τῶν διαφόρων μέτρων, δοθέντος ὅτι ἐν κίνητρον εἶναι δυνατόν νὰ ἀναφέρεται εἰς ὅλα τὰ στάδια τῆς ζωῆς τῆς ἐπιχειρήσεως. Διὰ τὸν λόγον αὐτὸν ἡ περιγραφή ἡ ὁποία γίνεται κατωτέρω εἶναι σχετικὴ καὶ ἔχει ἐνδεικτικὴν σημασίαν. Θὰ πρέπει νὰ σημειωθῆ ἐπίσης ὅτι ὑπάρχει μεγάλη δυσχέρεια διὰ τὴν χρησιμοποίησιν ἐνιαίας ὀρολογίας καὶ διὰ τὴν ἀπόδοσιν τῶν ὄρων οἱ ὁποῖοι ἀπαντῶνται εἰς τὴν νομοθεσίαν τῶν διαφόρων χωρῶν. Ὅροι ὅπως κεφάλαιον, πάγιον κεφάλαιον, ἐνεργητικόν, παθητικόν, κόστος, ἀκαθάριστον κέρδος, καθαρὸν κέρδος, ἀπόσβεσις, ἀφορολόγητον ὄριον, φορολογικὴ ἀπαλλαγὴ, φορολογικὴ ἐξαιρέσις, εἰσόδημα, φορολογητέον εἰσόδημα, ἐπένδυσις, ἐπανεπένδυσις, νέα ἐπένδυσις, νέα βιομηχανία, νέον προϊόν, πρωτοποριακὴ βιομηχανία, βιομηχανία ἔθνικοῦ συμφέροντος καὶ πλεῖστοι ἄλλοι νομικοὶ καὶ τεχνικοὶ ὅροι, συναντῶνται μὲ διάφορον περιεχόμενον ἀπὸ περιπτώσεως εἰς περίπτωσιν. Τὸ γεγονός τοῦτο καθιστᾷ δυσχερῆ τόσον τὴν σύγκρισιν μεταξὺ τῶν κινήτρων τῶν διαφόρων χωρῶν, ὅσον καὶ τὴν ἀκριβῆ ἐννοιολογικὴν ἀπόδοσιν τούτων εἰς τὴν ἑλληνικὴν.

1) Joannes R. Kahabka, Tax Incentives for Private Industrial Investments in Less Developed Countries, I.B.R.D. January 1962, σελ. 11.

1. Φορολογικαί ἀπαλλαγαι κατά τήν συγκέντρωσιν τῶν κεφαλαίων, τὸν σχηματισμὸν τοῦ παγίου κεφαλαίου καὶ τήν λειτουργίαν τῆς ἐπιχειρήσεως. Τὸ πρῶτον βῆμα κατά τήν ἴδρυσιν ἢ ἐπέκτασιν μιᾶς ἐπιχειρήσεως εἶναι ἢ συγκέντρωσις τῶν ἀναγκαίων κεφαλαίων. Τὸ πρόβλημα τῆς χρηματοδοτήσεως τῶν ἐπενδύσεων μιᾶς ἐπιχειρήσεως δύναται νὰ διασπασθῆ εἰς δύο ἐπι μέρους προβλήματα. Οὕτως, ἔχομεν πρῶτον τὸ πρόβλημα τῆς ἐθνικῆς ἐσωτερικῆς ἀποταμιεύσεως, ἢ ὅποια θεωρεῖται ὡς βασικὴ πηγὴ χρηματοδοτήσεως τῶν ἐπενδύσεων καὶ δεύτερον τὰ μέσα διὰ τῶν ὁποίων ἢ ἀποταμίευσις αὐτῆ θὰ μετασχηματισθῆ εἰς ἐπένδυσιν. Εἰς τὴν δευτέραν αὐτὴν περίπτωσιν διακρίνομεν τὴν αὐτοχρηματοδότησιν (προβλέψεις διὰ ἀποσβέσεις καὶ ἀδιανέμητα κέρδη) καὶ τὴν προσφυγὴν εἰς τὴν ἀγορὰν τῶν κεφαλαίων. Διὰ τὰ κέρδη καὶ τὰς ἀποσβέσεις θὰ γίνῃ λόγος κατωτέρω. Διὰ τὴν ἀγορὰν τῶν κεφαλαίων παρατηροῦμεν ὅτι αὐτὴ ἔχει δύο ὄψεις. Ἦτοι ἀφ' ἑνὸς μὲν τὴν τροφοδοτήσιν τῆς ἀγορᾶς δι' ἀποταμιευτικῶν κεφαλαίων ἐκ μέρους τῶν ἀποταμιευτῶν καὶ ἀφ' ἑτέρου τὴν προσφυγὴν εἰς τὴν ἐν λόγῳ ἀγορὰν ἐκ μέρους τῶν ἐπενδυτῶν. Αἱ δύο ὄψεις εἶναι ἀρρήκτως συνδεδεμέναι καὶ εἶναι δυνατὸν νὰ ὑποστοῦν τὴν ἐπίδρασιν τῆς φορολογικῆς πολιτικῆς τῶν κινήτρων. Τὰ ληφθέντα πρὸς τὸν σκοπὸν αὐτὸν μέτρα ποικίλλουσι ἀπὸ περιπτώσεως εἰς περίπτωσιν. Οὕτως, εἰς τὴν Αὐστρίαν διὰ νόμου τοῦ 1953, ἀποσκοποῦντος εἰς τὴν ἐνθάρρυνσιν τῆς ἀποταμιεύσεως, προεβλέπετο ὅτι τὰ ποσὰ τὰ ὅποια ἀποταμιεύονται καὶ κατατίθενται εἰς τραπεζὰς διὰ μίαν περίοδον τριῶν ἐτῶν καθὼς ἐπίσης καὶ αἱ ἐγγραφαὶ εἰς τίτλους σταθεροῦ εἰσοδήματος ἔδιδον τὸ δικαίωμα εἰς μείωσιν ἐκ 10% τοῦ φόρου ἐπὶ τοῦ εἰσοδήματος ἢ ἐκ 15% τοῦ φόρου ἐπὶ τῶν μισθῶν. Ἀπὸ τοῦ 1958 προνόμια τοῦ αὐτοῦ τύπου ἐχορηγήθησαν δι' ἐγγραφᾶς εἰς τίτλους τῶν τοπικῶν ἀρχῶν, τοῦ κράτους, ἢ τῶν ἐταιρειῶν ἠλεκτρισμοῦ. Αἱ ἐπιχειρήσεις καὶ οἱ ἐργαζόμενοι δι' ἴδιον λογαριασμὸν δύνανται νὰ μειώσουν ἓνα μέρος ἀπὸ τὰς ἐγγραφᾶς των, τὸ ὅποιον θεωρεῖται ὡς δαπάνη ἐκμεταλλεύσεως καὶ μέχρι τοῦ ποσοῦ τῶν 10% τῶν φορολογητέων κερδῶν τους. Εἰς τὴν Γερμανίαν δυνάμει νόμου περὶ ἐνθάρρυνσεως τῆς ἀγορᾶς κεφαλαίων οἱ τόκοι ὠρισμένων τίτλων ἀπαλλάσσονται τῶν φόρων. Εἰς τὴν Γαλλίαν βάσει ἐνὸς διατάγματος τῆς 27 Αὐγούστου 1957 τὰ μερίσματα τῶν μετοχῶν μειώνονται ἀπὸ τὰ φορολογικὰ κέρδη μέχρι τοῦ ποσοῦ τοῦ 5% τοῦ συνολικοῦ κεφαλαίου. Εἰς τὴν Σουηδίαν ἀπὸ τοῦ Ἰανουαρίου τοῦ 1961 ἡ μείωσις ἐφαρμόζεται διὰ μερίσματα κατώτερα τοῦ 4% τοῦ κεφαλαίου. Εἰς τὴν Νορβηγίαν διὰ τοῦ νόμου τῆς 21 Ἰουνίου 1963 ἀποσκοποῦντος εἰς τὴν ἐνθάρρυνσιν τῆς ἐκδόσεως μετοχῶν, παρέχεται ἡ δυνατότης ἀφαιρέσεως ἀπὸ τὴν φορολογικὴν βᾶσιν τῶν διανεμομένων μερισμάτων. Τὸ προνόμιον ἰσχύει μέχρι 31 Δεκεμβρίου 1967 (1). Σχετικαὶ διατάξεις φορολογικῶν ἀπαλλαγῶν ἀπὸ φόρους τόκων καὶ μερισμάτων ἰσχύουσι καὶ εἰς τὴν Ἑλλάδα.

Εἶναι ἐνδεχόμενον νὰ χορηγηθοῦν φορολογικαὶ ἀπαλλαγαι ἀπὸ φόρους

1) Organisation de Cooperation et de Développement Économique, Politiques d' Investissements Industriels, Paris, Juin 1965, σελ. 42 - 45.

ἐπιβαλλομένους κατὰ τὴν ἀγορὰν ἢ πώλησιν τῶν τίτλων, ἀπὸ φόρους ἐπιβαλλομένους δι' ἐνδεχόμενον μετασχηματισμὸν τῆς νομικῆς μορφῆς τῆς ἐπιχειρήσεως, κατὰ τὴν ἔκδοσιν τῶν δανείων κλπ. κατὰ τὴν ἴδρυσιν, τὴν ἐγκατάστασιν, τὴν συγχώνευσιν κλπ. Τὰ προνόμια αὐτὰ ἐνίοτε χορηγοῦνται ὑπὸ ὠρισμένους ὅρους καὶ προϋποθέσεις. Οὕτως, εἰς τὸ Ἴρὰ κ ἀπαιτεῖται ἐν ἐλάχιστον ποσὸν κεφαλαίου διὰ τὴν χορήγησιν τῶν φορολογικῶν ἀπαλλαγῶν, ἐνῶ εἰς τὴν Ἰορδανίαν καὶ τὸν Λίβανον παρέχεται εὐνοϊκὴ μεταχειρίσις τῆς ἀνωτέρω μορφῆς εἰς ἰδρυόμενας ἐπιχειρήσεις, αἱ ὅποια ἐπενδύουν ποσὸν μεγαλύτερον ἐνὸς ὠρισμένου μεγέθους. Εἰς τὴν Γουατεμάλαν καὶ τὴν Ἰταλίαν παρέχονται σχετικαὶ εὐνοϊκαὶ φορολογικαὶ μεταχειρίσεις εἰς ἐπιχειρήσεις ἰδρυόμενας εἰς ὠρισμένας περιοχάς.

Διὰ τὴν διευκόλυνσιν καὶ συγχώνευσιν μικρῶν ἐπιχειρήσεων καὶ τὴν δημιουργίαν μεγάλων οἰκονομικῶν μονάδων παρέχονται εἰδικαὶ διευκολύνσεις καὶ ἀπαλλαγαί. Ἡ αὔξησις τῆς παραγωγικότητος, ἡ παρακολούθησις καὶ ἡ ἐφαρμογὴ συγχρόνων τεχνικῶν καὶ ὀργανωτικῶν μεθόδων, ἡ ταχεῖα προσαρμογὴ τῆς παραγωγῆς εἰς τὰς μεταβαλλομένας ἀπαιτήσεις τῆς ζητήσεως, δύνανται νὰ πραγματοποιηθοῦν καλύτερον καὶ εὐχερέστερον διὰ τῆς δημιουργίας μεγάλων οἰκονομικῶν μονάδων. Τὰ κίνητρα ἀποσκοποῦν εἰς τὸν περιορισμὸν τοῦ κατακερματισμοῦ τῶν μικρῶν βιομηχανικῶν ἢ βιοτεχνικῶν ἐπιχειρήσεων καὶ εἰς τὴν ἀποφυγὴν τοῦ ἐνδεχομένου νὰ καταστῇ δυσμενεστέρα ἡ θέσις τῶν συγχωνευομένων ἐπιχειρήσεων, τῶν ἐταίρων, ἢ τῶν μετόχων των. Τὰ κίνητρα αὐτὰ συνίστανται εἰς τὴν ἀπαλλαγὴν τῶν συμβαλλομένων ἀπὸ τὸν φόρον ἐπὶ τῆς ὑπεραξίας τῶν περιουσιακῶν στοιχείων, ἡ ὅποια προκύπτει ἀπὸ τὴν συγχώνευσιν καὶ ἀπαλλαγὴν τῶν δικαιπραξιῶν τῆς συγχωνεύσεως ἀπὸ φόρους, τέλη καὶ εἰσφορὰς ὑπὲρ τοῦ δημοσίου, ἢ τρίτων. Εἰς τὸ Βέλγιον π.χ. διὰ τοῦ νόμου τῆς 15ης Ἰουλίου 1959, μὲ σκοπὸν τὴν συγχώνευσιν ὑφιστάμενων ἐπιχειρήσεων, τὴν δημιουργίαν ἰσχυρῶν βιωσίμων καὶ ἀνταγωνιστικῶν μονάδων, τὴν αὔξησιν τῆς παραγωγικότητος καὶ τὴν μείωσιν τῆς ἀπασχολήσεως ἠπαλλάσσεται τοῦ φόρου εἰσοδήματος καὶ ἄλλων εἰδικῶν φόρων ἢ ὑπεραξία, ἡ ὅποια προκύπτει ἀπὸ τὴν ἐκτίμησιν τῶν περιουσιακῶν στοιχείων τῶν συγχωνευομένων ἐπιχειρήσεων, ἀπαλλάσσονται τοῦ φόρου τὰ ὑφιστάμενα κατὰ τὴν συγχώνευσιν ἀποθεματικά τῶν παλαιῶν ἐταιρειῶν, τὰ ὅποια ἔχουν ἤδη φορολογηθῆ, ἡ δὲ ὑπεραξία τῶν μετοχῶν κατὰ τὴν συγχώνευσιν θεωρεῖται προσωρινῶς ὡς μὴ πραγματοποιηθεῖσα. Καὶ εἰς τὴν Ἑλλάδα, ὑπὸ ὠρισμένας προϋποθέσεις, ἡ σύμβασις τῆς συγχωνεύσεως, τὸ καταστατικὸν τῆς ἐταιρείας, ἡ μεταβίβασις περιουσιακῶν στοιχείων ἀπαλλάσσονται παντὸς τέλους, χαρτοσήμου, φόρου μεταβιβάσεως περιουσιακῶν στοιχείων κλπ. Ἐκτὸς τούτου ἡ ἐκ τῆς συγχωνεύσεως προκύπτουσα ὑπεραξία δὲν ὑπόκειται κατὰ τὸν χρόνον τῆς συγχωνεύσεως ἢ τῆς μετατροπῆς εἰς τὸν φόρον τοῦ εἰσοδήματος (Ν.Δ. 3765/57, 4002/59, 4171/61, 4231/62). Ἡ πρᾶξις αὐξήσεως τοῦ κεφαλαίου τῶν βιομηχανικῶν ἢ βιοτεχνικῶν Ἀνωνύμων Ἐταιρειῶν ἀπαλλάσσεται τοῦ σχετικοῦ τέλους μέχρι τοῦ Δεκεμβρίου τοῦ 1964 (Ν.Δ. 4002/59). Ὑπάρχουν περαιτέρω κίνητρα εὐνοοῦντα τὴν ἴδρυσιν καὶ ἐπέκτασιν παραγω-

γικῶν ἐπιχειρήσεων, συνιστάμενα εἰς τὴν μείωσιν τῶν τελῶν χαρτοσήμου, κίνητρα εὐνοοῦντα τὴν μετατροπὴν τῆς νομικῆς μορφῆς τούτων, συνιστάμενα εἰς τὴν ἀπαλλαγὴν ἐκ διαφόρων φόρων καὶ χαρτοσήμων, καὶ κίνητρα εὐνοοῦντα τὴν δημιουργίαν μεγάλων οἰκονομικῶν μονάδων, συνιστάμενα εἰς τὴν ἀπαλλαγὴν ἐκ δασμῶν, φόρων, τελῶν χαρτοσήμου, εἰσφορῶν, δικαιωμάτων ἢ ἄλλων ἐπιβαρύνσεων ὑπὲρ τοῦ δημοσίου ἢ τρίτων (Α.Ν. 147/1967, Α.Ν. 470/1968).

Τὸ ἐπόμενον βῆμα εἶναι ἡ μετατροπὴ τῶν συγκεντρωθέντων κεφαλαίων εἰς στοιχεῖα τοῦ παγίου ἐνεργητικοῦ. Εἰς τὸν τομέα αὐτὸν οὐσιαστικαὶ φορολογικαὶ ἀπαλλαγαὶ εἶναι δυνατόν νὰ δοθοῦν κατὰ τὴν προμήθειαν τοῦ κεφαλαιουχικοῦ ἐξοπλισμοῦ, ἰδίως εἰς περιπτώσεις εἰσαγωγῶν καὶ κατὰ τὴν κατασκευὴν τῶν κτιρίων. Ἡ μεταφορὰ τῶν κεφαλαιουχικῶν ἀγαθῶν δύναται νὰ ἀπαλλαγῇ ἀπὸ σχετικούς φόρους κύκλου ἐργασιῶν, δόδια, τέλη, ἢ ἀγοραπωλησίαι οἰκοπέδων δύναται νὰ γίνῃ μὲ μειωμένα φορολογικὰ τέλη κ.ο.κ. Εἰς τὴν Ἰαπωνίαν π.χ. ἡ εἰσαγωγή ὠρισμένων κατηγοριῶν μηχανημάτων τὰ ὁποῖα κρίνονται ἀπαραίτητα διὰ τὸν ἐκσυγχρονισμόν τῆς βιομηχανίας, εἶναι ἀτελής. Εἰς τὴν Πορτογαλίαν αἱ εἰσαγόμενα πρῶται ὕλαι ἀπαλλάσσονται ἀπὸ τοὺς φόρους καὶ τοὺς δασμούς. Εἰς τὴν Ἰσπανίαν ἐπὶ τῆς ἐκτιμωμένης ἀξίας βιομηχανικῶν οἰκοδομῶν ἐπιβάλλεται φόρος μὴ ὑπερβαίνων τὸ 1,4⁰/₁₀₀, μειοῦται δὲ οὗτος εἰς τὸ ἡμισυ ἐπὶ μίαν περίοδον 15 ἐτῶν ἐφ' ὅσον πρόκειται περὶ ἐταιρειῶν αἱ ὁποῖαι χαρακτηρίζονται ὡς ἐταιρεῖαι ἔθνικοῦ συμφέροντος. Εἰς τὴν Αὐστρίαν, ὑπάρχουν ὀλικαὶ ἢ μερικαὶ φορολογικαὶ ἀπαλλαγαὶ διὰ τὰ εἰσαγόμενα κεφαλαιουχικά ἀγαθὰ τῶν ὁποίων ἡ ἐγχώριος παραγωγή εἶναι μηδέν. Εἰς τὴν Ἀγγλίαν ἐπίσης δύναται νὰ χορηγηθοῦν φορολογικαὶ καὶ δασμολογικαὶ ἀπαλλαγαὶ διὰ τὰς ἀγοράς μηχανῶν καὶ ὠρισμένων ἄλλων κεφαλαιουχικῶν ἀγαθῶν. Εἰς τὸν Καναδᾶν ὑφίσταται πλῆθος διατάξεων ἀφορῶσάν τὴν ἀτελεῖ εἰσαγωγὴν γεωργικοῦ κεφαλαιουχικοῦ ἐξοπλισμοῦ, δηζελομηχανῶν διὰ τὰ ἀλιευτικὰ σκάφη κλπ. Ἀνάλογοι διατάξεις ὑπάρχουν εἰς τὴν Νορβηγίαν καὶ τὴν Πορτογαλίαν (1).

Τὸ τρίτον βῆμα συνίσταται εἰς τὴν ἐναρξιν τῆς παραγωγικῆς λειτουργίας τῆς ἐπιχειρήσεως. Ἡ ἐπιχείρησις ἡ ὁποῖα ἰδρύεται εἰς τομεῖς εὐνοούμενους ὑπὸ τῶν φορολογικῶν ἀπαλλαγῶν εἶναι δυνατόν νὰ τύχῃ φορολογικῶν ἀπαλλαγῶν καὶ εὐνοιῶν εἰς ὅλα τὰ στοιχεῖα τοῦ κόστους τῆς παραγωγῆς. Οὕτως, αἱ εἰσαγωγαὶ πρῶτων ὑλῶν καὶ εἰδῶν συσκευασίας, ἢ προμήθεια πρῶτων ὑλῶν ἐσωτερικοῦ, ἢ πληρωμὴ τῶν μισθῶν καὶ ἡμερομισθίων, τὰ ἐξοδα ἐρευνῶν, ἐξοδα διαφημίσεως, ἐξοδα συμμετοχῆς εἰς διεθνεῖς ἐκθέσεις, τὰ ἐξοδα ἐρευνῆς κλπ. δύναται νὰ τύχουν πολλαπλῶν φορολογικῶν μειώσεων ἢ ἀπαλλαγῶν. Εἰς τὸ Μεξικὸν π.χ. καὶ τὰς Φιλιππίνας ὑπάρχει ἡ πρόβλεψις καθ' ἣν αἱ φορολογικαὶ ἀπαλλαγαὶ παρέχονται εἰς ἐπιχειρήσεις τῶν ὁποίων τὸ συνολικὸν κόστος εἶναι κατὰ τὸ μεγαλύτερον ποσοστὸν ἐγχωρίου προελεύσεως. Εἰς τὴν Ἰνδίαν καὶ τὴν Κεϋλάνην ἐνίοτε τίθενται ὅροι

1) O.C.D.E., Politiques d' Investissements Industriels, Paris 1965, σελ. 45.

συμφώνως πρὸς τοὺς ὁποίους παρέχονται φορολογικαὶ ἀπαλλαγαὶ εἰς ἐπιχειρήσεις, αἱ ὁποῖαι ἀπασχολοῦν ἐν ἐλάχιστον ἀριθμὸν ἐργαζομένων. Εἰς τὸ Μεξικόν, τὰς Φιλιππίνας καὶ τὴν Γουατεμάλαν χορηγοῦνται φορολογικαὶ ἀπαλλαγαὶ κατὰ τὴν χρησιμοποίησιν ἐγχωρίων πρώτων ὑλῶν καὶ ἡμικατεργασμένων προϊόντων. Εἰς τὸν Ἰσημερινὸν ἡ βιομηχανικὴ ἐπιχειρήσις ἐντάσσεται εἰς μίαν ἀπὸ τὰς δύο κατηγορίας, Α ἢ Β, ἀναλόγως τοῦ ἂν αἱ εἰσαγόμεναι πρῶται ὕλαι καλύπτουν ποσοστὸν μικρότερον ἢ μεγαλύτερον τοῦ 15%. Ἡ φορολογικὴ ἀπαλλαγὴ εἰς ἐκάστην περίπτωσιν εἶναι διάφορος. Ἄλλοτε πάλιν χορηγοῦνται ἀπαλλαγαὶ ὑπὸ τὸν ὄρον ὅτι ἡ εὐνοουμένη ἐπιχειρήσις ἀπασχολεῖ ἀριθμὸν ἐργαζομένων μεγαλύτερον τῶν 10 ὅπως εἰς τὴν Ἰνδίαν ἢ μεγαλύτερον τῶν 50, ὅπως εἰς τὸ Πακιστάν⁽¹⁾. Εἰς τὴν Ἀγγλίαν χορηγεῖται εἰδικὴ βοήθεια ἐκ μέρους τῆς κυβερνήσεως διὰ τὴν ἐκπαίδευσιν τῶν ἐργαζομένων. Οὕτως αἱ τοπικαὶ ἀρχαὶ συνεισφέρουν κατὰ τὸ πρῶτον ἡμισυ τοῦ ἔτους κατὰ μέσον ὄρον 25% τοῦ κόστους τῶν μισθῶν διὰ τὴν ἐκπαίδευσιν τῶν ἐργαζομένων⁽²⁾. Εἰς τὰς παραγράφους ἄλλων κατηγοριῶν κινήτρων ἀναγράφονται καὶ ἄλλα σχετικὰ παραδείγματα συνεπῶς δὲν ὑπάρχει λόγος νὰ ἐπαναληφθοῦν ἐν προκειμένῳ.

2. Φορολογικαὶ ἀπαλλαγαὶ εἰς τὰ κέρδη τῆς ἐπιχειρήσεως. Τὰ κέρδη τῆς ἐπιχειρήσεως παρέχουν ἓνα εὐρὺ τομέα διὰ τὴν εἰσαγωγὴν φορολογικῶν κινήτρων. Αἱ φορολογικαὶ εὐνοιαὶ εἰς τὸν τομέα αὐτὸν εἶναι πολλαὶ καὶ ἀρκετὰ πολύπλοκοι καὶ συνιστοῦν ἰσχυρὰ κίνητρα, διὰ τὴν κέντρισιν τῆς ἐπιχειρηματικῆς ἐπενδυτικῆς δραστηριότητος καὶ τὴν στροφὴν ταύτης πρὸς τὰς ἐπιθυμητὰς κατευθύνσεις.

Θὰ πρέπει νὰ σημειωθῇ ὅτι ἀμέσως ἢ ἐμμέσως τὰ πάσης φύσεως κίνητρα ἐπηρεάζουν τὸ ὕψος τῶν κερδῶν καὶ ὅτι ὡς ἐκ τούτου ἅπαντα σχεδὸν τὰ κίνητρα θὰ ἔδει νὰ ὑπαχθοῦν εἰς τὴν κατηγορίαν αὐτὴν τῶν ἀπαλλαγῶν. Περιορίζοντες, ἐν τούτοις, τὸν κύκλον τῶν διαφόρων μέτρων ἀναφέρομεν ἐν προκειμένῳ τὰ κυριώτερα τούτων. Τὰ θέματα τὰ ὁποῖα θὰ θιζώμεν εἰς τὴν παράγραφον αὐτὴν εἶναι τὸ θέμα τῆς φορολογικῆς βάσεως, τὸ θέμα τοῦ ποσοστοῦ τῶν φόρων καὶ τῶν ἀπαλλαγῶν, τὸ θέμα τῶν ὄρων καὶ τῶν προϋποθέσεων ὑπὸ τὰς ὁποίας αὐταὶ χορηγοῦνται καὶ τὸ θέμα τῶν χρονικῶν καὶ λοιπῶν παραμέτρων ὑπὸ τὰς ὁποίας παρέχονται τὰ φορολογικὰ κίνητρα ἐπὶ τῶν κερδῶν τῆς ἐπιχειρήσεως.

Εἰς ὠρισμένας χώρας χορηγοῦνται φορολογικαὶ ἀπαλλαγαὶ, αἱ ὁποῖαι ἔχουν ὡς σκοπὸν νὰ βελτιώσουν ἀμέσως ἢ ἐμμέσως τὴν ἰκανότητα αὐτοχρηματοδοτήσεως τῆς ἐπιχειρήσεως μέσῳ τῆς φορολογίας ἐπὶ τῶν κερδῶν. Οὕτως, ἡ νομοθεσία τοῦ Καναδᾶ ἐξαιρεῖ τοῦ φόρου ὄλα τὰ εἰσοδήματα, τὰ ὁποῖα προέρχονται ἐκ νέων μεταλλευτικῶν ἐκμεταλλεύσεων ἐπὶ τρία ἔτη ἀπὸ τῆς ἐνάρξεως τῆς λειτουργίας των. Ἐκτὸς τούτου αἱ μεταλλευτικαὶ ἐπιχειρήσεις

1) J. R. Kahabka, International Bank, ἐνθ. ἀνωτέρω, σελ. 8.

2) Business International, Investing and Licensing Conditions in 40 Countries, New York, 1962, σελ. 89.

ἐξουσιοδοτοῦνται νὰ ἀφαιρέσουν ἀπὸ τὰ κέρδη ὅλα τὰ ἐξοδα ἐξερευνήσεως περιοχῶν καὶ ἀναζητήσεως μεταλλευμάτων καὶ τὰ ἐξοδα γεωτρήσεων διὰ τὴν ἐπιστήμανσιν μεταλλευτικῶν κοιτασμάτων. Εἰς τὴν Γερμανίαν ἐπιτρέπονται ἀφαιρέσεις ἐκ τῶν κερδῶν μὲ τὸ δικαιολογητικὸν τῶν μελλουσῶν συντάξεων τοῦ προσωπικοῦ. Τὰ οὕτως σχηματιζόμενα ἀποθεματικά ἀποτελοῦν ἐν εἶδος αὐτοχρηματοδοτήσεως τῆς ἐπιχειρήσεως.

Αἱ νομοθεσίαι τῶν διαφόρων χωρῶν χρησιμοποιοῦν διαφόρων εἰδῶν φορολογικοὺς συντελεστὰς κατὰ τὴν φορολογίαν τῶν κερδῶν τῶν ἐπιχειρήσεων. Οὕτως, ὑπάρχουν ἐνιαῖοι φορολογικοὶ συντελεσταί. Εἰς τὴν Δανίαν π.χ. ἀπὸ τοῦ 1960 τὸ ποσοστὸν τῶν φόρων ἐπὶ τοῦ εἰσοδήματος τῶν ἐταιρειῶν ἔχει ὀρισθῆ εἰς 44⁰%. Τὸ πραγματικὸν ποσοστὸν, ἐν τούτοις, εἶναι χαμηλότερον δοθέντος ὅτι τὸ φορολογητέον εἰσόδημα δύναται νὰ μειωθῆ κατὰ 50⁰% καὶ μέχρι ποσοῦ ἀνερχομένου εἰς 2,5⁰% τοῦ μετοχικοῦ κεφαλαίου. Ὑπάρχουν περαιτέρω οἱ προοδευτικοὶ φορολογικοὶ συντελεσταί. Συμφώνως πρὸς τὸ σύστημα αὐτὸ τὰ κέρδη τῆς ἐπιχειρήσεως κλιμακοῦνται κατὰ μεγέθη. Οἱ φορολογικοὶ συντελεσταί τῶν χαμηλῶν κλιμακίων εἶναι μικροί, ἐπιτρεπομένης οὕτω τῆς αὐτοχρηματοδοτήσεως τῆς ἐπιχειρήσεως, ὡς συμβαίνει εἰς τὴν Αὐστρίαν καὶ τὴν Νορβηγίαν. Ὑπάρχουν ἀκόμη οἱ διακριτικοὶ φορολογικοὶ συντελεσταί. Οὕτως, ὑπάρχει ἡ διάκρισις μεταξὺ διανεμομένων καὶ μὴ διανεμομένων κερδῶν. Εἰς τὴν Ἀγγλίαν π.χ. τὰ ἀδιανεμήτα κέρδη φορολογοῦνται μὲ 2,5⁰% ἔναντι 27⁰% τῶν διανεμομένων. Τὸ αὐτὸ ἰσχύει εἰς τὸ Βέλγιον ἔνθα ἐπιδίδκεται ἡ κέντρισις τῆς αὐτοχρηματοδοτήσεως τῆς ἐπιχειρήσεως. Εἰς τὴν χώραν αὐτὴν τὰ ποσοστὰ τῶν φόρων ἐπὶ τῶν ἀδιανεμήτων κερδῶν κλιμακοῦνται μεταξὺ 25 καὶ 35⁰% ἐνῶ τὸ ποσοστὸν τῆς φορολογίας ἐπὶ τῶν διανεμομένων κερδῶν ἀνέρχεται εἰς 42,75⁰%. Ἀντιθέτως εἰς τὴν Γερμανίαν, ἔνθα ἐπεδιδώθη ἡ ἐνίσχυσις τῆς ἀγορᾶς κεφαλαίων τὸ ἔτος 1953, τὸ ἐνιαῖον ποσοστὸν τῆς φορολογίας ἐπὶ τῶν κερδῶν διεσπᾶσθη τὸ δὲ ποσοστὸν ἐπὶ τῶν διανεμομένων κερδῶν ἐμειώθη εἰς 30⁰%. Ἡ διακριτικὴ φορολογία τῶν κερδῶν ὑφίσταται καὶ μεταξὺ τῶν διαφόρων κλάδων. Ἡ διάκρισις αὕτη ἀποτελεῖ ἰσχυρὸν κίνητρον διὰ τὴν στροφὴν τῶν ἐπενδύσεων πρὸς τὰς ἐπιθυμητὰς κατευθύνσεις. Εἰς τὸν Καναδᾶ π.χ. ὑφίσταται μειωμένον ποσοστὸν φορολογίας ἐπὶ τῶν κερδῶν τῶν ἐπιχειρήσεων παραγωγῆς καὶ διανομῆς ἠλεκτρισμοῦ. Εἰς τὴν Αὐστρίαν παραχωρεῖται μείωσις 50⁰% ὑπὲρ τῶν κερδῶν τῶν ἐταιρειῶν ἠλεκτρισμοῦ. Εἰς τὰς Ἡνωμένας Πολιτείας τὰ κέρδη ὀρισμένων δασικῶν ἐκμεταλλεύσεων φορολογοῦνται μὲ μειωμένην φορολογίαν (1). Τέλος, ὑπάρχει ἡ σωρευτικὴ φορολογία τῶν κερδῶν. Εἰς τὰ συνήθη ποσοστὰ φόρων ἐπὶ τῶν κερδῶν προστίθενται ἐνίοτε ἐπιβαρύνσεις ὑπὲρ τῶν τοπικῶν ἀρχῶν. Ἡ πολιτικὴ τῶν κινήτρων ἐν προκειμένῳ συνίσταται εἰς τὴν ἀπαλλαγὴν τῆς ἐπιχειρήσεως ἐκ τοῦ συνόλου ἢ μέρους τῶν προσθέτων αὐτῶν φόρων. Εἰς τὴν Σουηδίαν π.χ. ἐν ποσοστὸν φόρου ἐκ τῶν κερδῶν ἀνερχόμενον εἰς 17⁰% ὑπὲρ τῶν τοπικῶν ἀρχῶν, εἰς ὀρισμένας περι-

1) O.C.D.E. ἔνθ. ἀνωτέρω, σελ. 40.

πτώσεις αφαιρείται από την συνολική φορολογία. Είς την *Ίρλανδία* νὰ μερίσματα τὰ ὑποστάντα ἤδη τὴν φορολογίαὺν δὲν φορολογοῦνται πλέον εἰς τὰς χεῖρας τῶν μερισματούχων (1).

Ἀνεφέρθη ἤδη ὅτι δὲν ὑπάρχει ὁμοιότης εἰς τὴν νομοθεσίαν τῶν διαφόρων χωρῶν ἀναφορικῶς πρὸς τὴν ἔννοιαν τῶν ὄρων εἰσόδημα τῆς ἐπιχειρήσεως, προστιθεμένη ὄξια, ἀκαθάριστα κέρδη, καθαρὰ κέρδη, ἀδιανέμητα κέρδη κλπ. Τὸ γεγονός τοῦτο δυσχεραίνει τὰς συγκρίσεις καὶ καθιστᾷ δύσκολον τὴν ἔρευναν τὴν σχετικὴν μὲ τὰ εἶδη, τοὺς σκοποῦς, τὴν ἔκτασιν, τὴν ἔντασιν, τὰ κριτήρια καὶ τὴν ἀποτελεσματικότητα τῶν φορολογικῶν κινήτρων ἐπὶ τῶν κερδῶν τῆς ἐπιχειρήσεως.

Τὰ φορολογικὰ κίνητρα τὰ συνδεόμενα μὲ τὰ κέρδη τῆς ἐπιχειρήσεως εἶναι καὶ ἄλλα. Οὕτως, εἶναι δυνατὸν νὰ χορηγηθοῦν φορολογικαὶ ἀπαλλαγαὶ εἰς κέρδη τὰ ὁποῖα ἀπεκτήθησαν εἰς τομεῖς οἱ ὁποῖοι δὲν περιλαμβάνονται εἰς τὴν εὐνοίαν τῆς φορολογικῆς μεταχειρίσεως, ἐπενδύονται ὅμως εἰς εὐνοουμένους τομεῖς. Εἰς τὴν *Ἰταλίαν* π.χ. ἐπιχειρηματικὰ κέρδη ἀποκτηθέντα ἀλλαγῶν ἀπαλλάσσονται ἀπὸ τὴν φορολογίαὺν εἰσοδήματος ἐὰν ἐπενδυθοῦν εἰς τὸν Νότον. Εἰς τὴν *Νορβηγίαν* ἀπαλλάσσεται τῆς φορολογίας ποσοστὸν μέχρι 60% τῶν καθαρῶν κερδῶν ἐφ' ὅσον προορίζεται δι' ἐπένδυσιν εἰς τὰς Βορείους περιοχάς. Ἐὰν ἡ ἐπένδυσις πραγματοποιηθῇ εἰς τὰς ὑπαναπτύκτους περιοχὰς τοῦ Νότου ποσοστὸν 10% τῶν καθαρῶν κερδῶν δύναται νὰ ἀφαιρεθῇ ἀπὸ τὸ φορολογητέον εἰσόδημα (2). Εἰς τὰς περισσοτέρας ὅμως περιπτώσεις χορηγοῦνται φορολογικαὶ ἀπαλλαγαὶ εἰς κέρδη τὰ ὁποῖα ἀποκτῶνται ἐκ τῶν εὐνοουμένων ἐπενδύσεων. Αἱ ἀπαλλαγαὶ αὗται ἐνδεχόμενον νὰ χορηγοῦνται ὑπὸ τὸν ὅρον ὅτι ἡ ἰδρυομένη ἐπιχείρησις δέον νὰ ἔχη ὠρισμένον μέγεθος. Οὕτως, ἡ *Μαλλαία* χρησιμοποιοεῖ ὡς φορολογικὴν παράμετρον τὸν χρόνον καὶ παρέχει φορολογικὰς ἀπαλλαγὰς διὰ δύο ἔτη, ἀνεξαρτήτως τοῦ μεγέθους τῆς ἐπιχειρήσεως. Ἄν ὅμως τὰ ἐπενδύόμενα κεφάλαια ἀνέρχονται εἰς \$ 100.000, τότε τὰ ἔτη φορολογικῶν ἀπαλλαγῶν ἀνέρχονται εἰς 3 καὶ ἂν αἱ ἐπενδύσεις ἀνέρχονται εἰς \$ 250.000 ἡ φορολογικὴ ἀπαλλαγὴ ἐπεκτείνεται ἐπὶ τρία ἀκόμη ἔτη. Ἐνίοτε χορηγοῦνται φορολογικαὶ ἀπαλλαγαὶ ἀνερχόμεναι εἰς ὠρισμένον ποσοστὸν τοῦ ἐπενδεδυμένου παγίου κεφαλαίου. Εἰς τὴν *Ἰνδία* π.χ. χορηγεῖται φορολογικὴ ἀπαλλαγὴ ἀπὸ τὰ κέρδη ἐφ' ὅσον αὕτη δὲν ὑπερβαίνει τὰ 6% κατ' ἔτος τοῦ ἀπασχολουμένου κεφαλαίου. Παρομοίως φορολογικὰς ἀπαλλαγὰς χορηγεῖ ἡ *Βούρμα* ἀνερχομένης εἰς 5% κατ' ἔτος ἐπὶ 6 ἔτη, τὸ *Ἰράκ* ἀνερχομένης εἰς 10% κατ' ἔτος ἐπὶ 5 ἔτη. Εἰς τὴν *Μοζαμβίκην* ὑπάρχει φορολογικὴ ἀπαλλαγὴ μὴ συνδουζομένη πρὸς τὸ ἐπενδεδυμένον κεφάλαιον καὶ ἀπαλλαγὴ ἡ ὁποία περιορίζεται εἰς ποσοστὸν τοῦ κεφαλαίου. Οὕτω, κατὰ τὰ τρία πρῶτα ἔτη τῶν ἐργασιῶν τὰ κέρδη δὲν φορολογοῦνται διόλου καὶ κατὰ τὰ ἐπόμενα ἔτη

1) O.C.D.E. ἐνθ. ἀνωτέρω, σελ. 41.

2) Business International, ἐνθα ἀνωτέρω, σελ. 60.

μόνον ἐφ' ὅσον ταῦτα ὑπερβαίνουν τὰ 15 % κατ' ἔτος τοῦ ἐπενδεδυμένου κεφαλαίου (1).

Μία μέθοδος φορολογικῶν ἀπαλλαγῶν συνίσταται εἰς τὴν κατ' ἔτος ἀφαίρεσιν ἑνὸς ὠρισμένου ποσοστοῦ κερδῶν ἀπὸ τὸ φορολογητέον εἰσοδήμα καὶ μέχρις ἑνὸς ὠρισμένου ποσοστοῦ τοῦ ἐπενδεδυμένου παγίου κεφαλαίου. Εἰς τὴν Γ α λ λ ι κ ῆ ν Δ υ τ ι κ ῆ ν Ἀ φ ρ ι κ ῆ ν π.χ. 50 % τῶν ἐτησίων κερδῶν ἀπαλλάσσονται τῆς φορολογίας διὰ μίαν περίοδον 4 ἔτων καὶ μέχρι τοῦ 50 % τῆς ἐπενδύσεως.

Ἡ φορολογικὴ ἀπαλλαγὴ ἐνίοτε παραχωρεῖται προκειμένου νὰ διευκολυνθῇ ὁ ἐκσυγχρονισμὸς τῶν βιομηχανικῶν ἐγκαταστάσεων. Οὕτως, εἰς τὸ Β ἔ λ γ ι ο ν ἔθεσπίσθη φορολογικὴ ἀπαλλαγὴ ἀνερχομένη εἰς 30 % τῆς ἀξίας τῶν ἐπενδύσεων. Ἡ ἔκπτωσις πραγματοποιεῖται κατὰ τὴν φορολογίαν τῶν ἀδιανεμήτων κερδῶν καὶ κατανέμεται εἰς τρία διαδοχικὰ ἔτη. Εἰς τὸ Λ ο υ ξ ε μ β ο ὕ ρ γ ο ν ἡ ἔκπτωσις κλιμακοῦται ἀναλόγως τῶν νέων ἐπενδύσεων. Διὰ τὰ δύο πρῶτα ἑκατομμύρια φράγκων αὕτη ἀνέρχεται εἰς 30 %. Διὰ τὰ ἐπόμενα 60 ἑκατομμύρια εἰς 20 % καὶ διὰ τὰ ὑπόλοιπα εἰς 10 % (2). Αἱ σχετικαὶ φορολογικαὶ ἀπαλλαγαὶ εἰς τὴν Ἑλλάδα περιέχονται εἰς τὸν νόμον 3213/1955, τὸ Ν.Δ. 4002/1959 κλπ. Εἰς τὸ σημεῖον αὐτὸ θὰ ἐπανέλθωμεν εἰς εἰδικὴν παράγραφον διὰ τὴν Ἑλλάδα τοῦ τετάρτου κεφαλαίου.

Ἐνίοτε αἱ νέαι βιομηχανικαὶ ἐπιχειρήσεις ἀπαλλάσσονται ἀπὸ τὸν φόρον εἰσοδήματος ὑπὸ ὠρισμένης προϋποθέσεως καὶ βάσει εἰδικῶν κριτηρίων, ὡς εἶναι τὸ κριτήριον τῶν πρώτων ὑλῶν, τῆς ἀπασχολήσεως, τῆς ἀναγκαιότητος τῆς ἐπιχειρήσεως, τὸ παραγόμενον προϊόν κ.ο.κ. Εἰς τὴν Ἰ α π ω ν ί α ν ἀπαλλάσσονται ἀπὸ τὸν φόρον εἰσοδήματος αἱ ἐπιχειρήσεις αἱ ὁποῖαι παράγουν βασικὰς πρώτας ὕλας καὶ ὠρισμέναι ἐξαγωγικαὶ βιομηχαναί. Εἰς τὴν Ἰ ν δ ί α ν ἡ ἀπαλλαγὴ παρέχεται εἰς τὰς βιομηχανικὰς ἐπιχειρήσεις αἱ ὁποῖαι ἀπασχολοῦν ἄνω τῶν 20 ἀτόμων. Εἰς τὴν Κ ο ρ ἔ α ν ἡ ἀπαλλαγὴ παρέχεται εἰς τὰς ἐπιχειρήσεις τῶν κλάδων οἱ ὁποῖοι κρίνονται ἰδιαίτερος ἀναγκαῖοι. Καὶ εἰς τὸ Μ ε ξ ι κ ὸ ν εἰς τὰς ἐπιχειρήσεις αἱ ὁποῖαι παράγουν προϊόντα μὴ παραγόμενα ἐπιτοσίως.

Ἐνίοτε ἡ φορολογικὴ εὐνοια συνίσταται εἰς τὸ ὅτι ἡ περίοδος τῆς φορολογικῆς ἀπαλλαγῆς ἄρχεται εἰς χρόνον μεταγενέστερον τῆς ἐνάρξεως τῆς λειτουργίας τῆς ἐπιχειρήσεως. Εἰς τὸ Ἰ σ ρ α ῆ λ π.χ. ἡ φορολογικὴ ἀπαλλαγὴ ἄρχεται κατὰ τὸ πρῶτον ἔτος τῆς πραγματοποιήσεως κερδῶν καὶ διαρκεῖ 5 ἔτη. Εἰς τὴν Α ἱ γ υ π τ ο ν ὑφίσταται φορολογικὴ ἀπαλλαγὴ τῶν κερδῶν ὠρισμένων νέων ἐπιχειρήσεων σχετιζομένων μετὰ τὴν βιομηχανίαν, τὰ μεταλλεῖα, τὴν παραγωγὴν ἠλεκτρικοῦ ρεύματος καὶ τὰ ξενοδοχεῖα. Εἰς τὴν Ἀ ἰ τ ῆ ν ὄλαι αἱ νέαι βιομηχανικαὶ ἐπιχειρήσεις ἀπολαύουν μείωσιν φορολογητέου εἰσοδήματος ἐκ 50 % κατὰ τὸ πρῶτον ἔτος, καὶ 20 % κατὰ τὸ δεύ-

1) J. R. Kahabka, ἐνθ' ἀνωτέρω, σελ. 14.

2) Ε.Τ.Ε. Ἐκβιομηχανίσις καὶ πολιτικὴ κινήτρων, Ἀθῆναι 1962, σελ. 19 καὶ Κίνητρα καὶ διευκολύνσεις, Ἀθῆναι 1964, σελ. 59.

ρον. Ἐὰν ἡ βιομηχανία εἶναι νέα διὰ τὴν Ἀϊτήν ἡ μείωσις ἐξ 20 % σχύε ἐπὶ 4 ἔτη (1). Εἰς τὸν Λίβανον ὑφίσταται φορολογικὴ ἀπαλλαγὴ τῶν κερδῶν ὠρισμένων ἐγκεκριμένων νέων ἐπιχειρήσεων. Παρομοία ἐξαίρεσις ὑφίσταται ἐπὶ τῶν ὑπαρχουσῶν ἐπιχειρήσεων διὰ ἐγκρινομένην ἐπέκτασιν ἐπὶ κερδῶν μεγαλύτερων τῶν κερδῶν τῶν δύο τελευταίων ἐτῶν (2).

Εἰς ὠρισμένας χώρας παρέχονται σημαντικαὶ φορολογικαὶ διευκολύνσεις εἰς περιπτώσεις ἐπανεπενδύσεως κερδῶν. Εἰς τὴν Ἀργεντινὴν παρέχεται ἡ εὐχέρεια εἰς βιομηχανικὰς ἐπιχειρήσεις νὰ ἀφαιρέσουν τὰ 50 % τῶν ποσῶν τῶν ἐπενδυομένων εἰς πάγιον ἐνεργητικὸν ἀπὸ τὰ κέρδη τὰ ὁποῖα ὑπόκεινται εἰς τὴν φορολογίαν ἀνωνύμων ἐταιρειῶν. Ἡ Βολιβία παρέχει μείωσιν κατὰ 50 % τῆς φορολογίας ἐπὶ τῶν ἐπιχειρηματικῶν κερδῶν τὰ ὁποῖα ἐπανεπενδύονται εἰς ὠρισμένας βιομηχανίας.

Συνήθως τὸ εἶδος καὶ ἡ ἔκτασις τῶν προνομίων καθορίζονται ἀπὸ τὰς κυβερνήσεις. Εἰς ὠρισμένας περιπτώσεις, ἐν τούτοις, παρέχεται ἡ δυνατότης ἐπιλογῆς μεταξὺ διαφόρων εἰδῶν εὐνοϊκῶν μεταχειρίσεων. Οὕτως, ἡ Ζαμαϊκὴ παρέχει μίαν ἀπαλλαγὴν ἀπὸ τὴν φορολογίαν ἐπὶ τοῦ εἰσοδήματος διὰ 4 ἔτη καὶ παρέχει τὸ δικαίωμα εἰς τὰς εὐνοουμένας διὰ τοῦ προνομίου ἐπιχειρήσεις, νὰ κάμουν ἕναρξιν τῆς φορολογικῆς ἀπαλλαγῆς τὸ πρῶτον ἢ τὸ δεύτερον ἢ τὸ τρίτον ἔτος ἀπὸ τῆς ἐνάρξεως τῶν ἐργασιῶν. Ἄλλαι χώραι παρέχουν τὴν δυνατότητα ἐπιλογῆς μεταξὺ ἀπαλλαγῆς ἀπὸ τὴν φορολογίαν ἐπὶ τοῦ εἰσοδήματος καὶ τῆς πλήρους ἐλευθερίας εἰς τὸν χειρισμὸν τῶν ἀποσβέσεων.

Εἰς ὠρισμένας χώρας παρέχεται ἡ δυνατότης συμψηφισμοῦ ζημιῶν μιᾶς χρήσεως μὲ κέρδη ἄλλων περιόδων. Ἡ οικονομικὴ δικαιολογία τῆς τοιαύτης μεταχειρίσεως συνίστανται εἰς τὸ ὅτι ἡ κυβέρνησις, ἄλλως, θὰ συμμετεῖχε μόνον εἰς τὴν εἰσπραξιν φόρων ἐκ κερδῶν καὶ θὰ ἄφηνε τὸ βάρος τῶν ζημιῶν καθ' ὀλοκληρίαν εἰς τοὺς ὤμους τῆς ἐπιχειρήσεως. Ἐκτὸς τούτου ἐπιχειρήσεις, αἱ ὁποῖαι, ὡς ἐκ τῆς φύσεώς των, σημειώνουν μεγάλας διακυμάνσεις εἰς τὰ κέρδη καὶ τὰς ζημίας θὰ ἐπλήρωναν φορολογίαν μόνον διὰ ὑψηλὰ κέρδη ἔναντι ἄλλων μὲ σταθερὰς προσόδους καὶ θὰ παρεβιάζετο οὕτως ἡ ἀρχὴ τῆς ἰσότητος τῆς φορολογίας. Ὑπάρχουν τριῶν εἰδῶν τρόποι συμψηφισμοῦ κερδῶν καὶ ζημιῶν, ἡτοι: Πρῶτον. Συμψηφισμὸς ζημιῶν μὲ κέρδη προηγουμένης χρήσεως. Ἐὰν τὸ ποσὸν τῶν φόρων τῆς προηγουμένης χρήσεως ἔχει ἤδη καταβληθῆ ἐπιστρέφονται οἱ καταβληθέντες φόροι. Δεύτερον. Συμψηφισμὸς ζημιῶν μὲ κέρδη ἐπομένων χρήσεων. Ἡ σπουδαιότης τῆς μεθόδου αὐτῆς ἐξαρτᾶται ἀπὸ τὸ μῆκος τῆς περιόδου κατὰ τὴν ὁποίαν ἡ ἐπιχείρησις ἔχει τὴν δυνατότητα νὰ μεταφέρῃ τὰς ζημίας. Καὶ τρίτον ἡ δυνατότης συμψηφισμοῦ μὲ κέρδη παρελθουσῶν καὶ μελλοντικῶν χρήσεων. Τοιοῦτου εἶδους διευκολύνσεις εἶναι ἐνδεχόμενον νὰ ἰσχύουν διὰ τὴν βιομηχανίαν ἢ τὴν οἰκονομίαν ὀλόκλη-

1) Chambre de Commerce Internationale, la fiscalité et les pays en voie de développement, Paris 1959, σελ. 12 καὶ 16.

2) C.C.I., ἐνθ' ἄνωτέρω, σελ. 18.

φρον όπόττε έχουν χαρακτήρα γενικών κινήτρων. Έάν όμως χορηγούνται δι' ώρισμένον μόνον κλάδον, τότε έχουν χαρακτήρα ειδικών κινήτρων άποσκοπούντων εις τήν προώθησιν του κλάδου τούτου. Η Γουατεμάλα παρέχει τήν δυνατότητα μεταφοράς των ζημιών εις τās τρεις έπομένας χρήσεις εις έπεκτεινομένης και άναπτυσσομένης έπιχειρήσεις. Η Νιγερία παρέχει τó δικαίωμα μεταφοράς ζημιών έπί 15 έτη. Η Αυστρία παρέχει τó δικαίωμα μεταφοράς των ζημιών ένός έτους εις τά έπομένα 5 έτη, εις έπιχειρήσεις αί όποίαι έγκαθίστανται εις τās υπό άνάπτυξιν περιοχάς. Τó αυτό δικαίωμα παρέχεται εις έπιχειρήσεις, αί όποίαι ιδρύθησαν μετά τó 1957, έφ' όσον ηύξησαν τās έπενδύσεις κατά τήν διάρκειαν του έτους τής ζημίας κατά ποσοστόν τουλάχιστον 25 % του μέσου όρου τής άξίας των έπενδύσεων, ή ηύξησαν τήν παραγωγήν των κατά ποσοστόν 25 % άνωτερον του μέσου όρου των τριών τελευταίων πρό των ζημιών έτών. Εις τήν Δανία αί ζημιαί μεταφέρονται εις τά έπομένα δύο έτη, όχι όμως και εις τά παρελθόντα.

Ώρισμέναί χώροι παρέχουν φορολογικάς άπαλλαγάς από τήν φορολογίαν εισοδήματος προερχομένου από έπενδύσεις ύποκειμένας εις προνομιακήν μεταχείρισιν. Η φορολογική άπαλλαγή τής άνωτέρω μορφής άποτελεί ένα είδος συμπληρωματικής ευνοϊκής μεταχείρισεως των έπενδυτών εις ευνοούμενους κλάδους. Εις τήν Ινδίαν π.χ. και τήν Τυνησίαν παρέχεται μερική φορολογική άπαλλαγή από τά μερίσματα βιομηχανιών ώρισμένων κλάδων. Εις τήν Ινδίαν έπίσης άπαλλάσσεται τής φορολογίας ó τόκος δανείων πρός ευνοουμένας διά του προνομίου έπιχειρήσεις (1). Εις τήν Ιρλανδίαν τά κέρδη έξ έξαγωγών, αί όποίαι πραγματοποιούνται εκ νέων έπενδύσεων άπολαύουν ιδιαίτερας φορολογικής μεταχείρισεως διά μίαν περίοδον 15 έτών. Όμοίως τά κέρδη έξ έξαγωγών βιομηχανικών προϊόντων, παραγομένων εις καθωρισμένας βιομηχανικάς ζώνας άπαλλάσσονται όλοσχερώς τής φορολογίας μέχρι του Νοεμβρίου 1983 (2). Εις τήν Ελλάδα δια του Ν.Δ. 4002/59 όρίζεται ότι βιομηχανικά ή βιοτεχνικά έπιχειρήσεις ύφιστάμεναι ή ιδρύμεναι έφεξής και προβαίνουσαι από τής ισχύος του Διατάγματος τούτου μέχρι τέλους Δεκεμβρίου του έτους 1964 εις νέας παραγωγικάς έπενδύσεις δικαιούνται, έφ' όσον συντρέχουν ώρισμέναί προϋποθέσεις, νά έκπέσωσι τās διά τάυτας γενησομένας δαπάνας εκ των εις τόν φόρον του εισοδήματος ύπαγομένων κερδών των. Σχετικός είναι και ó Α.Ν. 543/1968, περί παροχής ειδικών άπαλλαγών και έκπτώσεων εις ξενοδοχειακάς έπιχειρήσεις.

Είς τρόπον χορηγήσεως φορολογικών διευκολύνσεων είναι ή μείωσις του φόρου επί του κύκλου έργασιών τής έπιχειρήσεως. Συνήθως ή άπαλλαγή αύτη χορηγείται διά τά προϊόντα τά παραγόμενα υπό των βιομηχανικών έπιχειρήσεων, έχει δέ ως άποτέλεσμα τήν μείωσιν τής έπιβαρύνσεως τής έπιχειρήσεως και τήν μείωσιν τής τιμής του προϊόντος, με άποτέλεσμα τήν αύξησιν τής ζητήσεως ή τήν αύξησιν του έπιχειρηματικού κέρδους και τήν συνεπεία τούτων

1) J. R. Kahabka, I.B.R.D. ένθ. άνωτέρω, σελ. 20.

2) Business International, ένθ. άνωτέρω, σελ. 40.

αύξησιν τῶν ἐπενδύσεων εἰς τὸν εὐεργετούμενον τομέα. Οὕτως εἰς τὸ Πόρτο-Ρίκο διὰ τοῦ νόμου περὶ βιομηχανικῶν κινήτρων (Industrial Incentives Act), αἱ ἐπιχειρήσεις τῶν ὁποίων ἡ ἴδρυσις θεωρεῖται σκόπιμος διὰ τὴν ἐκβιομηχάνισιν τῆς νήσου ἀπαλλάσσονται τοῦ φόρου κύκλου ἐργασιῶν ἐπὶ μίαν 10ετίαν ἀπὸ τῆς ἰδρύσεώς των. Εἰς τὴν Γαλλίαν ὁ φόρος κύκλου ἐργασιῶν ὑπολογίζεται ἐπὶ τῆς προστιθεμένης ἀξίας, ἀποφευγομένης τοιουτοτρόπως τῆς σωρευτικότητος τοῦ φόρου, πρᾶγμα τὸ ὁποῖον συμβαίνει εἰς ἄλλας χώρας. Εἰς τὴν Ἑλλάδα ἡ νομοθεσία περὶ ἐνισχύσεως τῆς ἐπαρχιακῆς βιομηχανίας ὀρίζει ὅτι ὁ φόρος κύκλου ἐργασιῶν μειοῦται κατὰ 20% προκειμένου περὶ βιομηχανιῶν ἐγκατεστημένων ἐκτὸς τῆς περιοχῆς τοῦ Νομοῦ Ἀττικῆς κατὰ τὴν ἔναρξιν τῆς ἰσχύος τοῦ Ν.Δ. 2176/1952 καὶ κατὰ 30% προκειμένου περὶ βιομηχανικῶν ἐπιχειρήσεων ἰδρυομένων ἢ μεταφερομένων ἐκτὸς τῆς αὐτῆς περιοχῆς μετὰ τὴν ἔναρξιν τῆς ἰσχύος τοῦ νόμου. Τὰ ποσοστὰ αὐτὰ ἀνέρχονται εἰς 30% καὶ 40% ἀντιστοίχως διὰ τὰς βιομηχανίας τῶν νήσων. Εἰς τὸ σημεῖον αὐτὸ θὰ ἔδει νὰ μνημονευθοῦν τὰ κίνητρα ὄχι πλέον ἐπὶ τῆς φορολογίας τῶν κερδῶν ἐκ τῶν συνήθων ἐργασιῶν τῆς ἐπιχειρήσεως, ἀλλὰ ἐπὶ τῶν κερδῶν τὰ ὁποῖα προκύπτουν ἐκ τῆς ὑπεραξίας τοῦ κεφαλαίου ταύτης. Τὰ χορηγούμενα κίνητρα ἔχουν ἐπίδρασιν ἐπὶ τῆς δυνατότητος αὐτοχρηματοδοτήσεως, ἰδίως προκειμένου περὶ ἀνανεώσεως καὶ ὀρθολογικῆς ὀργανώσεως τοῦ κεφαλαιουχικοῦ ἐξοπλισμοῦ τῆς ἐπιχειρήσεως. Εἰς τὴν Νορβηγίαν π.χ. διὰ τοῦ νόμου τῆς 9ης Ἰουνίου 1961 τὰ κέρδη ἐκ τῆς ὑπεραξίας κεφαλαίου τὰ πραγματοποιηθέντα ἐκ τῆς πωλήσεως στοιχείων τοῦ ἐνεργητικοῦ συμπεριλαμβανομένων καὶ τῶν τίτλων, ὡς ἀποτέλεσμα γενομένης ἀναδιοργανώσεως ἢ μετατροπῆς μὲ σκοπὸν αὐξήσεως τῆς παραγωγικότητος, δύνανται νὰ τύχουν ὀλικῆς ἢ μερικῆς φορολογικῆς ἀπαλλαγῆς ὑπὸ τὴν προϋπόθεσιν ὅτι αἱ ἐξαίρεσεις αὗται θὰ εἶναι ἐπωφελεῖς διὰ ἐργασίας τῆς ἐπιχειρήσεως σαφῶς καθωρισμένας. Ἀνάλογοι διατάξεις ἰσχύουν καὶ εἰς τὸ Βέλγιον ὅπου ἡ ἀπαλλαγὴ ἀνέρχεται εἰς 50% τῆς ὑπεραξίας τῶν στοιχείων τοῦ ἐνεργητικοῦ ὑπὸ τὴν προϋπόθεσιν ὅτι θὰ λάβῃ χώραν ἐπανεπένδυσις.

3. *Ἀποσβέσεις καὶ φορολογικαὶ ἀπαλλαγαί.* Μία σπουδαιότητα μέθόδου χορηγήσεως ἀπαλλαγῶν καὶ εὐνοιῶν εἶναι ἡ μέθοδος τῶν ἀποσβέσεων. Τὸ πρόβλημα τῶν ἀποσβέσεων δύναται νὰ ἐξετασθῇ εἰς ὅλα τὰ σημεῖα τὰ σχετιζόμενα μὲ τὴν ζωὴν τῆς ἐπιχειρήσεως. Οὕτως, δύναται νὰ ἐξετασθῇ ὡς μέσον χρηματοδοτήσεως τῶν ἐπενδύσεων, ὡς λειτουργικὸν στοιχεῖον τῶν ἐργασιῶν ταύτης δοθέντος ὅτι λαμβάνει χώραν φθορὰ καὶ μείωσις τοῦ παγίου ἐνεργητικοῦ, ὡς τμῆμα τοῦ κόστους παραγωγῆς καὶ ἐπομένως ὡς στοιχεῖον ἐπηρεάζον τὸ κόστος τῶν παραγομένων προϊόντων, ὡς μέσον ἀνακτήσεως τοῦ διατεθέντος κεφαλαίου εἰς περίπτωσιν περιορισμένης ζωῆς τῆς ἐπιχειρήσεως, ὡς τρόπος ἐξαγωγῆς τῶν εἰσαχθέντων κεφαλαίων ἐκ τοῦ ἐξωτερικοῦ διὰ τὴν ἴδρυσιν ἐπιχειρήσεως εἰς τὸ ἐσωτερικὸν κ.ο.κ.

Αἱ ἀποσβέσεις θεωρεῖται ὅτι ἀσκοῦν μεγάλην ἐπίδρασιν εἰς τὰς ἀποφά-

σεις τῶν ιδιωτῶν δι' ἐπενδύσεις (1). Διὰ τὸν λόγον αὐτὸν πολλοὶ κυβερνήσεις ἔδωσαν βαρύνουσαν σημασίαν εἰς τὴν παροχὴν φορολογικῶν ἀπαλλαγῶν διὰ τῆς μεθόδου ταύτης. Ὁ λόγος ὀφείλεται εἰς τὸ γεγονός καθ' ὃ παρουσιάζονται πλεῖστοι πρακτικαὶ δυσκολίαι εἰς τὴν ἀναπροσαρμογὴν τῶν φορολογικῶν συντελεστῶν χωρὶς κίνδυνον δημιουργίας παρεξηγήσεων καὶ παραπόνων διὰ ἀνίσους καὶ προνομιακὰς φορολογικὰς μεταχειρίσεις. Ἐκτὸς τούτου διὰ τῆς μεθόδου τῆς φορολογίας τῶν κερδῶν εἶναι δύσκολον νὰ ἐξειδικευθοῦν τὰ κίνητρα δι' ἐπενδύσεις πρὸς συγκεκριμένους σκοπούς. Ἀλλαγὴ εἰς τὴν φορολογίαν ἐπὶ τῶν κερδῶν ἐπηρεάζει τόσον τὰς νέας ὅσον καὶ τὰς παλαιὰς ἐπιχειρήσεις ἐνῶ μία εὐνοϊκὴ μεταχείρισις ἐπιχειρήσεως διὰ τῆς μεθόδου τῶν ἀποσβέσεων δύναται νὰ περιορισθῇ εἰς τὰς νέας ἐπιχειρήσεις μόνον, ἢ δύναται νὰ στραφῇ πρὸς ὠρισμένον κεφαλαιουχικὸν ἀγαθόν. Συνεπῶς μία φορολογικὴ ἀπαλλαγὴ εἶναι ἐνδεχόμενον νὰ ἐπηρεάσῃ τὴν ἐπένδυσιν περισσότερον ἀποτελεσματικῶς πρὸς τὴν ἐπιθυμητὴν κατεύθυνσιν ὅταν χορηγείται διὰ τῆς μεθόδου τῶν ἀποσβέσεων, παρὰ ὅταν χορηγείται διὰ τῆς μειώσεως τῆς φορολογίας ἐπὶ τῶν κερδῶν (2). Λαμβανομένης λοιπὸν ὑπ' ὄψιν τῆς σπουδαιότητος τὴν ὁποίαν ἔχει ἡ μέθοδος τῶν ἀποσβέσεων ὡς φορολογικὸν κίνητρον καὶ δοθέντος ὅτι χρησιμοποιεῖται εὐρύτατα εἰς πολλὰς χώρας θὰ ἐξετάσωμεν τὴν μέθοδον ταύτην διεξοδικώτερον.

Σημειοῦται καὶ πάλιν ὅτι ὑπάρχει ἀμφισβήτησις διὰ τὸν ἀκριβῆ λειτουργικὸν ρόλον τῶν ἀποσβέσεων καὶ διὰ τὴν ὀρθωτέραν μέθοδον ὑπολογισμοῦ τούτων. Ἡ μέθοδος ἡ ὁποία χρησιμοποιεῖται διὰ τὸν ὑπολογισμόν τῶν ἀποσβέσεων ἐπηρεάζει τὸ ὕψος τῶν κερδῶν τῶν ὑποκειμένων εἰς φορολογίαν, τὸ ὕψος τῶν διανεμητέων κερδῶν εἰς τοὺς μετόχους καὶ τὸν βαθμὸν αὐτοχρηματοδοτήσεως τῶν ἐπιχειρήσεων. Ὡς ἀνεφῆρθη δὲ καὶ προηγουμένως, κατάλληλος χειρισμὸς τῶν ἀποσβέσεων εἶναι δυνατὸν νὰ ἀποτελέσῃ ἰσχυρὸν κίνητρον διὰ τὴν κέντρισιν τῆς ιδιωτικῆς ἐπενδυτικῆς δραστηριότητος.

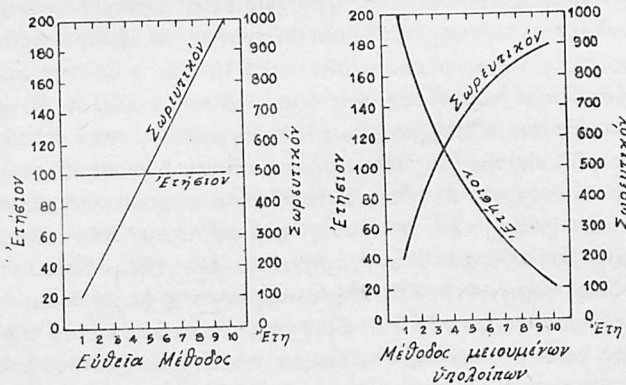
Διὰ τὸν ὑπολογισμόν τῶν ἀποσβέσεων ὑπάρχουν πολλοὶ μέθοδοι. Βασικῶς ὅμως μᾶς ἐνδιαφέρει εἰς τὴν παροῦσαν ἀνάλυσιν, ἡ εὐθεῖα μέθοδος καὶ ἡ μέθοδος τῆς ἐπιταχυνομένης ἀποσβέσεως. Μὲ τὴν εὐθεῖαν μέθοδον τὸ κόστος τοῦ κεφαλαιουχικοῦ ἀγαθοῦ κατανέμεται ἰσοπόσως εἰς τὴν προσδοκωμένην ζωὴν τοῦ κεφαλαιουχικοῦ ἀγαθοῦ. Μὲ τὴν μέθοδον τῆς ἐπιταχυνομένης ἀποσβέσεως, ἡ κυριωτέρα παραλλαγὴ τῆς ὁποίας εἶναι ἡ μέθοδος τῶν μειουμένων ὑπολοί-

1) Ἡ βιβλιογραφία ἐπὶ τοῦ ἐν λόγω ἀντικειμένου εἶναι ἐκτεταμένη. Ὅρα π.χ. E. Carry Brown, «Business Income Taxation and Investment Incentives». Εἰς *Income, Employment and Public Policy: Essays in Honor of Alvin H. Hansen*, New York 1948. Richard Musgrave, *The Theory of Public Finance*, New York, 1959, κεφ. 4. Evsey Domar, «Depreciation, Replacement and Growth», *Economic Journal*, March 1953. E. Carry Brown, «The new Depreciation Policy Under Income tax: An Economic Analysis», *National tax Journal*, March 1955, Richard Coode, «Accelerated Depreciation Allowances as a stimulus to investment», *Q. J. E.*, May 1955.

2) United Nations, *World Economic Survey*, 1959, New York 1960, σελ. 54.

πων (1), ή επιχείρησις έχει την ευχέρειαν να εφαρμόση ποσοστόν αποσβέσεων μεγαλύτερον από τὸ ποσοστόν τῆς εὐθείας μεθόδου. Τὸ ποσοστόν ὁμως αὐτὸ ἐφαρμόζεται ὄχι ἐπὶ τοῦ ὀλικοῦ κόστους τοῦ κεφαλαιουχικοῦ ἀγαθοῦ ἀλλὰ ἐπὶ τοῦ ἐναπομένουτος ἀναποσβέστου τοιοῦτου. Γραφικῶς αἱ δύο μέθοδοι ἐμφανίζονται εἰς τὸ κάτωθι διάγραμμα.

Διάγραμμα 5

Τὸ διάγραμμα αὐτὸ εἶναι ἄρκετὰ σαφές ὥστε περιττεύει κάθε ἐπεξήγησίς των. Βασικῶς καὶ αἱ δύο μέθοδοι ἀποσβένουν τὸ κεφαλαιουχικὸν ἀγαθὸν εἰς τὴν ἴδιαν χρονικὴν περίοδον (2). Ἡ ἐπιταχυνομένη ὁμως μέθοδος (μέθοδος τῶν μειουμένων ὑπολοίπων) παρέχει τὴν ευχέρειαν πραγματοποιήσεως μεγάλου ποσοῦ ἀποσβέσεων κατὰ τὰ πρῶτα ἔτη καὶ συνεπῶς ἀφήνει μικρότερον φορολογητέον εἰσόδημα ἀπὸ τὴν περίπτωσιν τῆς εὐθείας μεθόδου. Μὲ τὴν ἐπιταχυνομένην μέθοδον ἡ ἐπιχείρησις ἔχει τὸ πλεονέκτημα ὅτι ἔχει εἰς τὴν διάθεσίν της τὴν παραγωγικὴν χρησιμοποίησιν μετρητῶν, τὰ ὁποῖα ἄλλως θὰ εἶχον καταβληθῆ ὡς φόροι εἰς τὸ δημόσιον. Τὰ μετρητὰ αὐτὰ ἰσοδυναμοῦν πρὸς ἓνα εἶδος ἀτόκου δανεισμοῦ ἀπὸ ἄλλας πηγάς. Ἐνα ἄλλο πλεονέκτημα τῆς μεθόδου εἶναι ὅτι παρέχει εἰς τὸν ἐπιχειρηματίαν τὴν ευχέρειαν νὰ ἀνακτήσῃ συντομώτερον τὰ διατεθέντα κεφάλαια καὶ συνεπῶς μειώνει τοὺς ἐπιχειρηματικούς κινδύνους. Ἡ ἐπιταχυνομένη μέθοδος φαίνεται νὰ εἶναι εὐνοϊκὴ διὰ νέας καὶ ἀναπτυσσομένης ἐπιχειρήσεις. Ἀκόμη καὶ αἱ ὑφιστάμενα ἐπιχειρήσεις, αἱ ὁποῖα προβαίνουν εἰς νέας ἐγκαταστάσεις καὶ ἐπεκτάσεις εἶναι ἐνδεχόμενον νὰ εὔρουν τὴν ἐπιταχυνομένην μέθοδον περισσότερο συμφέρουσαν ἀπὸ τὴν εὐθεῖαν μέθοδον. Διὰ τοὺς λόγους αὐτοὺς ἡ ἐπιταχυνομένη μέθοδος παρέχεται συχνότατα ὡς κίνητρον διὰ τὴν κέντρισιν τῆς ἐπενδυτικῆς δραστηριότητος τῶν ἰδιωτῶν.

1) M. H. Spencer, L. Siegelman, *Managerial Economics*, Illinois 1959, σελ. 98, O.C.D.E., *Politiques D' Investissements Industriels*, Paris 1965, σελ. 27 - 38, C.C.I., *La Fiscalite et les Pays en voie de développement*, Paris 1959, σελ. 8 - 27.

2) E.D. Domar, «The Case for Accelerated Depreciation», εἰς *Essays in the Theory of Economic Growth*, New York 1957, σελ. 195.

Ἀπὸ τὰς δύο αὐτὰς μεθόδους ὑπάρχουν πλεῖσται ὄσαι ἀποκλίσεις πρὸς τὴν κατεύθυνσιν κυρίως τῆς ταχύτερας ἀποσβέσεως τῶν στοιχείων τοῦ ἐνεργητικοῦ. Αἱ νομοθεσίαι τῶν διαφόρων χωρῶν ἔχουν ἐφαρμόσει διάφορα συστήματα μὲ βάσιν τὸν μηχανισμόν τῶν ἐπιταχυνομένων ἀποσβέσεων, ἀποσκοποῦντα εἰς τὴν μείωσιν τοῦ φορολογικοῦ βάρους, τὴν αὔξησιν τῶν διαθεσίμων χρηματικῶν κεφαλαίων τῆς ἐπιχειρήσεως καὶ τὴν κέντρισιν τῆς ἐπενδυτικῆς διαθέσεως τῶν ἰδιωτῶν. Οὕτως, ἡ ἐπιταχυνομένη μέθοδος μεμονωμένως ἢ ἐν συνδυασμῷ πρὸς μίαν ἀρχικὴν παραχώρησιν ἐπενδύσεως ἢ πρὸς μίαν παραχώρησιν ἀναπτύξεως καὶ ἐπεκτάσεως, ἢ πρὸς σχηματισμὸν ἀποθεματικῶν ἐπανεπενδύσεως, ἢ πρὸς ἐπανεκτίμησιν τῶν στοιχείων τοῦ ἐνεργητικοῦ, ἀποτελοῦν συνήθη κίνητρα προωθήσεως τῶν ἐπενδύσεων καὶ στροφῆν τῶν δραστηριοτήτων πρὸς τὰς ἐπιθυμητὰς κατευθύνσεις. Ἡ μέθοδος τῆς ἐπιταχυνομένης ἀποσβέσεως δύναται νὰ χρησιμοποιηθῇ περαιτέρω, ἐν συνδυασμῷ πρὸς παράτασιν τῆς ζωῆς τῶν ἀποσβεννυμένων στοιχείων τοῦ ἐνεργητικοῦ, ἢ ἐν συνδυασμῷ πρὸς τὴν δυνατότητα αὐξήσεως τούτου, ἢ ἐν συνδυασμῷ πρὸς τὴν ἀπόσβεσιν ἀξίας μεγαλυτέρας ἀπὸ τὴν πραγματικὴν ἀξίαν τῶν πρὸς ἀπόσβεσιν κεφαλαιουχικῶν ἀγαθῶν. Ὁ μηχανισμὸς τῆς ἐπιταχυνομένης ἀποσβέσεως ἔχει θεσπισθῆ εἰς τὸν Καναδᾶ ἀπὸ τὸ 1944 μὲ σκοπὸν τὴν ἐνίσχυσιν τῶν προσπαθειῶν μετατροπῆς ἢ ἐπεκτάσεως τοῦ βιομηχανικοῦ κεφαλαιουχικοῦ ἐξοπλισμοῦ. Εἰς τὰς Κάτω Χώρας ἀπὸ τοῦ 1950 - 1964 ἐπέτρεπετο ἡ ἐπιταχυνομένη ἀπόσβεσις τοῦ ἐνὸς τρίτου τῆς ἀξίας κεφαλαιουχικοῦ ἐξοπλισμοῦ εἴτε κατὰ τὸ πρῶτον ἔτος εἴτε κατὰ τὴν διάρκειαν μιᾶς περιόδου τεσσάρων ἐτῶν. Τὰ ὑπόλοιπα δύο τρίτα (2/3) ἀπεσβέννυντο μὲ τὴν εὐθεῖαν μέθοδον. Εἰς τὴν Ἰρλανδίαν ἀπὸ τῆς 6ης Ἀπριλίου 1956 ἐπέτρεπετο μία «ἀρχικὴ μείωσις» διὰ πᾶσαν ἐπένδυσιν εἰς μηχανὰς καὶ νέας ἐγκαταστάσεις. Ἀρχικῶς ἡ μείωσις ἀνήρχετο εἰς τὸ 1/5 τῆς πραγματοποιηθείσης δαπάνης, μεταγενεστέρως δὲ αὕτη ἀνῆλθεν εἰς τὰ 2/5. Εἰς περίπτωσιν πωλήσεως ἢ διακοπῆς τῆς χρησιμοποιήσεως κεφαλαιουχικοῦ ἀγαθοῦ καὶ ἐὰν ἡ τιμὴ πωλήσεως εἶναι κατωτέρα τῆς ἀναποσβέστου ἀξίας τούτου, τὸ ἐν λόγῳ κεφαλαιουχικὸν ἀγαθὸν ἀπολαύει μιᾶς συμψηφιστικῆς μειώσεως τῆς ἀξίας τοῦ ἴσου πρὸς τὴν ἀναπόσβεστον ἀξίαν μειωμένην κατὰ τὸ προῖον τῆς πωλήσεως τοῦ ἀγαθοῦ. Εἰς τὴν Αὐστρίαν ἔχει θεσμοθετηθῆ διὰ τοῦ νόμου περὶ «ἐλευθέρως ἀποτιμῆσεως τοῦ ἐνεργητικοῦ», ἐν καθεστῶς ἐπιταχυνομένης ἀποσβέσεως πρὸς ὄφελος τῶν ἐργασιῶν ἐκσυγχρονισμοῦ, ἀποσκοποῦντος εἰς τὴν ἐνίσχυσιν τῆς συναγωνιστικότητος τῆς αὐστριακῆς οἰκονομίας. Ἡ μείωσις ἀνήρχετο ἀρχικῶς εἰς 50% διὰ τὸν κινητὸν κεφαλαιουχικὸν ἐξοπλισμὸν καὶ εἰς 20% διὰ τὸν ἀκίνητον. Ἀπὸ τοῦ 1957 τὰ σχετικὰ ποσοστὰ ἀνέρχονται εἰς 40 καὶ 20% ἀντιστοίχως. Διὰ ζῶνας αἱ ὁποῖαι θεωροῦνται ὡς ζῶναι εἰδικῆς σπουδαιότητος (καθυστερημένοι ζῶναι, ζῶναι τελέσασαι ὑπὸ κατοχὴν) τὰ ποσοστὰ ἀνέρχονται εἰς 60% καὶ 25% ἀντιστοίχως. Εἰς τὴν Νορβηγίαν ἡ μέθοδος τῆς ἐπιταχυνομένης ἀποσβέσεως χρησιμοποιεῖται προκειμένου περὶ ἐπι-

χειρήσεων εγκαθισταμένων εις ἐπαρχίας τοῦ Βορρά (1).

Εἰς τὴν Ἀντικουα ἐπιτρέπεται μία «ἀρχικὴ παραχώρησις» ἔξ 20% διὰ βιομηχανικὰ κτίρια, μηχανικὸν ἐξοπλισμὸν καὶ ξενοδοχεῖα. Εἰς τὰς Βρεταννικὰς Ὀνδούρας ἐπιτρέπεται μία ἀρχικὴ μείωσις, ἡ ὁποία ἀνέρχεται εἰς 50% διὰ τὴν βιομηχανίαν, γεωργίαν καὶ τὰ δάση, εἰς 40% διὰ τὰ μεταλλεῖα καὶ εἰς 25% διὰ οἰκίας. Τὸ ὑπόλοιπον δύναται νὰ ἀποσβεσθῇ μὲ ρυθμὸν 10% κατ' ἔτος. Εἰς τὴν Γαλλικὴν Δυτικὴν Ἀφρικὴν ἐπιτρέπεται διπλάσια ἀπόσβεσις τῆς κανονικῆς κατὰ τὸ πρῶτον ἔτος. Εἰς τὴν Κένυαν αἱ ἀρχικαὶ παραχωρήσεις δι' ἀπόσβεσιν ἀνῆρχοντο εἰς 10% διὰ βιομηχανικὰ κτίρια, 20% διὰ μηχανὰς καὶ ἐγκαταστάσεις καὶ 40% διὰ μεταλλευτικὸν ἐξοπλισμὸν (2).

Εἰς ὠρισμένας χώρας (Βέλγιον, Σουηδίαν) αἱ ἀποσβέσεις εἶναι δυνατὸν νὰ ὑπερβοῦν τὸ κόστος τοῦ κεφαλαιουχικοῦ ἀγαθοῦ. Εἰς τὰς Ἰνδίας παρέχεται ἡ εὐχέρεια ἀποσβέσεως τῶν 20% τῆς ἀξίας τοῦ ἀγαθοῦ, ἐνῶ ἡ βᾶσις τῆς ἀποσβέσεως ἐξακολουθεῖ νὰ παραμένῃ ἡ ἴδια. Οὕτως, ἐὰν τὸ κόστος τοῦ κεφαλαιουχικοῦ ἀγαθοῦ εἶναι 1.000 παρέχεται μία «ἔκπτωσις ἀναπτύξεως» ἔκ 200 καὶ αἱ λοιπαὶ ἀποσβέσεις ἐξακολουθοῦν νὰ ὑπολογίζωνται μὲ βᾶσιν τὸ 1.000. Εἰς σχετικὸν πίνακα κατωτέρω δίδονται καὶ ἄλλα παραδείγματα χωρῶν, αἱ ὁποῖα χρησιμοποιοῦν τὴν μέθοδον τῶν ἀποσβέσεων διὰ τὴν προώθησιν τῆς ἐπενδυτικῆς δραστηριότητος τῶν ἰδιωτῶν.

Ὁ μηχανισμὸς τῶν ἀποσβέσεων ὡς μέσον ἀσκήσεως πολιτικῆς κινήτρων ἔχει ἐφαρμοσθῆ καὶ εἰς τὴν Ἑλλάδα. Οὕτως, ὑπὸ ὠρισμένας προϋποθέσεις, καὶ εἰς ὠρισμένας κατηγορίας ἐπιχειρήσεων, αὐξάνονται κατὰ 50% τὰ ὑπὸ τῶν κειμένων διατάξεων προβλεπόμενα ἀνώτατα ὄρια ἀποσβέσεων καὶ οἱ τόκοι τῶν δανείων καὶ πιστώσεων, διὰ χρονικὸν διάστημα μέχρι τῆς λήξεως τῆς χρήσεως ἐντὸς τῆς ὁποίας ἀρχεται ἡ παραγωγικὴ δράσις λογίζονται ὡς ἔξοδα πρώτης ἐγκαταστάσεως καὶ ἀποσβέννυνται κατὰ 20% αὐτῶν ἐτησίως ἐντὸς ἐκάστης τῶν πέντε κειμένων χρήσεων. Γενικὰ κείμενα ρυθμίζοντα τὸν μηχανισμὸν τῶν ἀποσβέσεων παρ' ἡμῖν εἶναι ὁ Α.Ν. 942/49, τὸ Ν.Δ. 2901/54, Ν.Δ. 3765/57, Ν. 4171/61, Α.Ν. 147/67 κλπ.

4. Διάφορα ἄλλα φορολογικὰ μέτρα. Μία μέθοδος διὰ τὴν ἀντιμετώπισιν τῆς ἀνόδου τῶν τιμῶν, ἡ ὁποία ὑποβοηθεῖ τὰς ἐπιχειρήσεις διὰ τὴν ἀνανέωσιν τοῦ κεφαλαιουχικοῦ τῶν ἐξοπλισμοῦ καὶ τὴν ἐπέκτασιν τῶν ἐγκαταστάσεων των, εἶναι ἡ μέθοδος τῆς ἀμέσου καὶ ἐμέσου ἐπανεκτιμήσεως τῶν στοιχείων τοῦ ἐνεργητικοῦ. Ἡ ἔμμεσος μέθοδος συνεπάγεται ἀποσβέσεις ποσοῦ μεγαλυτέρου ἀπὸ τὸ ποσὸν τὸ ὁποῖον διετέθη ἀρχικῶς δι' ἐπένδυσιν. Σχετικαὶ διατάξεις ἔθεσπισθησαν ὑπὸ πολλῶν χωρῶν εἰς τὸ παρελθόν, ἐξακολουθοῦν δὲ ἰσχύουσαι εἰς ὠρισμένας ἐκ τούτων ἀκόμη. Οὕτως εἰς τὴν Αὐστρίαν

1) Ο.С.Д.Е. ἐνθ' ἀνωτέρω, σελ. 29.

2) С.С.І., ἐνθ' ἀνωτέρω, σελ. 19.

διὰ νόμου τοῦ 1953 ἐπετράπη εἰς τοὺς ἐπιχειρηματίας νὰ ἐφαρμόσουν ἀποσβέσεις τετραπλασίας ἀπὸ τὸ σύνθηες ποσὸν τὸ ἐφαρμοζόμενον ἐπὶ τῆς ἀξίας τοῦ ἀκίνητοποίηθέντος ἐνεργητικοῦ. Εἰς τὰς Ἡνωμένους Πολιτείας ὑφίσταται εἰδικὸν σύστημα ἀρχικῶν προβλέψεων διὰ τὰς ἀποσβέσεις τῶν μικρῶν ἐπιχειρήσεων. Ὁ σχετικὸς νόμος τοῦ 1958 ἐξουσιοδοτεῖ τὰς ἐν λόγω ἐπιχειρήσεις νὰ ἀφαιρέσουν ὑπὸ μορφήν ἀποσβέσεων τὰ 20% τῶν δαπανῶν, ἐπὶ πλέον τῶν κανονικῶν μειώσεων, αἱ ὁποῖαι ἐπιτρέπονται εἰς τὰς λοιπὰς ἐταιρείας καὶ μέχρι τοῦ ποσοῦ τῶν 10 χιλ. δολλαρίων. Εἰς τὴν Ἀγγλίαν ἐθεσπίσθη κατὰ τὸ ἔτος 1954 μία «μείωσις δι' ἐπένδυσιν» ἡ ὁποία ἐφαρμόζεται προκειμένου νὰ ἀποκτηθοῦν νέα κεφαλαιουχικὰ ἀγαθὰ. Ἡ μείωσις αὕτη τῆς ἀξίας τοῦ ἀποσβεστέου στοιχείου κυμαίνεται μεταξὺ 10 - 40% ἀναλόγως τῆς φύσεως τῶν κεφαλαιουχικῶν ἀγαθῶν καὶ προστίθεται εἰς τὰς κυρίου ἀποσβέσεις εἰς τρόπον ὥστε ἡ συνολικὴ ἀπόσβεσις νὰ εἶναι ἀνωτέρα τοῦ ἀρχικῶς διατεθέντος ποσοῦ. Εἰς τὴν Σουηδίαν ὑφίσταται ἀπὸ τοῦ 1964 μία εἰδικὴ συμπληρωματικὴ μείωσις, ἀποσκοποῦσα εἰς τὴν κέντρισιν τῆς διαθέσεως διὰ νέας ἐπενδύσεις ἀνερχομένη εἰς 10%. Ὡς ἀνεφέρθη ἤδη αἱ ἀνωτέρω μέθοδοι συνεπάγονται ἐμμέσως ἐπανεκτίμησιν τῶν στοιχείων τοῦ ἰσολογισμοῦ.

Ἐπὶ τῆς ὁμοίας καὶ ἡ μέθοδος τῆς ἀναθεωρήσεως τῶν ἰσολογισμῶν, ἡ ὁποία εὐνοεῖ κατὰ ἄμεσον τρόπον τὴν αὐτοχρηματοδότησιν τῶν ἐπιχειρήσεων καὶ ἡ ὁποία, ὡς ἐκ τούτου, δύναται νὰ θεωρηθῆ ὡς κίνητρον προωθήσεως τῆς ἐπενδυτικῆς τῶν προσπάθειας. Ἡ μέθοδος τῆς ἐπανεκτιμήσεως τῶν ἰσολογισμῶν ἀποσκοπεῖ εἰς τὴν αὐξήσιν τῶν ἀποσβέσεων, εἰς τρόπον ὥστε τὰ συγκεντρούμενα ποσὰ ὄχι μόνον νὰ καλύπτουν τὸ πιθανὸν κόστος ἀντικατάστασεως τοῦ φθειρομένου ἐνεργητικοῦ, ἀλλὰ καὶ νὰ παρέχουν δυνατότητας περαιτέρω ἐπεκτάσεως τούτου. Εἰς τὴν Γερμανίαν π.χ. ἐγένετο ἀναθεώρησις τῶν ἰσολογισμῶν τὸ ἔτος 1948 ἐπὶ τῇ εὐκαιρίᾳ τῆς νομισματικῆς ἀλλαγῆς. Εἰς τὴν Γαλλίαν ὁ νόμος τῆς 28.10.59 προέβλεψε τὴν δυνατότητα ἀναθεωρήσεως τῶν ἰσολογισμῶν εἰς τρόπον ὥστε νὰ ἐξουδετερωθῆ ἡ ἐπίδρασις ἐκ τῆς ὑποτιμήσεως τοῦ νομίσματος. Ἡ δυνατότης αὕτη ἴσχυσε μέχρι τοῦ Δεκεμβρίου 1963. Ἀνάλογοι ἐπανεκτιμήσεις ἔλαβον χώραν εἰς τὴν Ἀυστρίαν καὶ τὴν Ἰσπανίαν.

Μία ἄλλη μέθοδος κεντρίσεως τῆς ἐπιχειρηματικῆς δραστηριότητος εἶναι ἡ μέθοδος τοῦ σχηματισμοῦ «ἀποθεματικῶν δι' ἐπένδυσιν». Ἡ μέθοδος αὕτη ἔχει χρησιμοποιοθῆ καὶ ὡς μέθοδος ἀσκήσεως ἀντικυκλικῆς πολιτικῆς. Οὕτως εἰς τὴν Ἀυστρίαν μεταξὺ τῶν ἐτῶν 1948 καὶ 1952 αἱ ἐπιχειρήσεις ἠδύναντο νὰ σχηματίσουν ἀφορολόγητα ἀποθεματικὰ ἐπενδύσεων μέχρι τοῦ ποσοῦ τῶν 20 - 25% τῶν πραγματοποιουμένων κερδῶν, ὑπὸ τὴν προϋπόθεσιν τῆς διαθέσεως τούτων ἐντὸς τεσσάρων ἐτῶν εἰς ἐπενδύσεις ἀνανεώσεως καὶ ἐπεκτάσεως τοῦ κεφαλαιουχικοῦ ἐξοπλισμοῦ. Εἰς τὴν Ἰσπανίαν διὰ τοῦ νόμου τῆς 21ης Ἰουλίου 1960 αἱ ἀνώνυμοι ἐταιρεῖαι δύναται νὰ σχηματίζουν ἀποθεματικὰ πρὸ τῆς φορολογίας ἀνερχόμενα εἰς 75% τῶν κερδῶν των ἑάν, εἰς περίπτωσιν αὐξήσεως τοῦ κεφαλαίου των, 10% τουλάχιστον τῶν νέων τίτλων προορίζονται διὰ τὸ προσωπικόν των, τὸ ὁποῖον δέχεται νὰ ἐγγραφῆ

διὰ τὸ σχετικὸν ποσόν. Εἰς τὴν Νορβηγίαν διὰ τοῦ νόμου τῆς 14 Δεκεμβρίου 1962 ἐδημιουργήθησαν πέντε εἶδη ἀποθεματικῶν δι' ἐπενδύσεις. Οὕτως, ὑπάρχουν ἀποθεματικά πρὸς τὸν σκοπὸν ἀσκήσεως ἀντι - κυκλικῆς πολιτικῆς. Αἱ ἐπιχειρήσεις δύνανται νὰ παρακρατοῦν κατ' ἔτος 20% τῶν φορολογητέων κερδῶν τῶν καὶ μέχρι τοῦ ποσοῦ τῶν 4.000 κορωνῶν διὰ τὸν σχηματισμὸν ἀποθεματικῶν ἐπενδύσεων. Τὰ ἐν λόγῳ ἀποθεματικά δεόν νὰ κατατίθενται εἰς εἰδικὸν λογαριασμὸν παρὰ τῇ Κεντρικῇ Τραπεζῇ μὲ τόκον ἀφορολόγητον 2%.

Ἐπὶ τῶν ἀποθεματικῶν διὰ τὴν κάλυψιν μελλοντικῶν δαπανῶν ἐρεῦνης ἐν ὄψει τῆς κατασκευῆς νέων προϊόντων ἢ τῆς ἐφαρμογῆς νέων μεθόδων παραγωγῆς, ἢ διὰ τὴν κάλυψιν δαπανῶν πωλήσεων εἰς τὸν ἐξωτερικόν. Ἐπιτρέπεται ἐπίσης ὁ σχηματισμὸς εἰδικῶν ἀποθεματικῶν διὰ τὴν δημιουργίαν ἐπιχειρήσεων ἢ τὴν ἀνάληψιν ἐπενδυτικῶν δραστηριοτήτων εἰς τὰς τρεῖς περιοχὰς τοῦ Βορρά. Τὸ παρακρατούμενον ποσὸν δὲν πρέπει νὰ ὑπερβαίη τὸ 60% τοῦ φορολογητέου εἰσοδήματος. Ἐπὶ τῶν ἀποθεματικῶν διὰ τὴν ἐπένδυσιν εἰς ἄλλας ζώνας ὑπὸ ἀνάπτυξιν μὲ δικαίωμα παρακρατήσεως μέχρι τοῦ ποσοῦ τῶν 10% τῶν φορολογητέων κερδῶν. Τέλος, ὑπάρχουν τὰ ἀποθεματικά ἐπενδύσεων τῶν μεταλλευτικῶν ἐπιχειρήσεων, δυνάμενα νὰ ἀνέλθουν μέχρι τοῦ 30% τῶν φορολογητέων κερδῶν κατ' ἔτος. Ἡ Σουηδικὴ νομοθεσία παρέχει τὸ δικαίωμα εἰς τὰς ἐταιρείας νὰ σχηματίσουν ἀποθεματικά ἐπενδύσεων μέχρι τοῦ ποσοῦ τῶν 40% τῶν φορολογητέων κερδῶν. Ἐπενδύσεις χρηματοδοτοῦμεναι διὰ τῶν ἀποθεματικῶν ἐπενδύσεων δύνανται νὰ ἀποσβεσθοῦν ἀμέσως. Εἰς τὴν Δανίαν ἀπὸ τοῦ 1957 ἐπιτρέπεται ὁ σχηματισμὸς ἀφορολόγητων κεφαλαίων ἐπενδύσεως μέχρι τοῦ ποσοῦ τῶν 15% τῶν εἰσοδημάτων τῆς ἐπιχειρήσεως τῶν ὑποκειμένων εἰς φορολογίαν. Ἐὰν ὁμως τὰ ἐν λόγῳ ἀποθεματικά δὲν ἐπενδυθοῦν εἰς προθεσμίαν 10 ἐτῶν ὑπόκεινται πλεον εἰς φορολογίαν (1).

Τέλος μία κατηγορία φορολογικῶν κινήτρων συνίσταται εἰς τὴν παροχὴν ἐγγυήσεων ἔναντι μελλοντικῶν ἀλλαγῶν τῆς φορολογικῆς νομοθεσίας, ἢ ὅποια ἤθελεν αὐξήσει τὸ φορολογικὸν βᾶρος. Εἰς τὴν Τυνησίαν π.χ. παρέχεται μία τοιαύτη ἐγγύησις διὰ 20 ἔτη. Ἡ Σομαλία παρέχει ἐγγύησιν ἐπὶ 10 ἔτη διὰ ἀλλαγὴν εἰς τὴν φορολογίαν τοῦ εἰσοδήματος καὶ τοῦς τελωνειακοῦς δασμούς. Ἡ Βολιβία παρέχει ἐγγύησιν ἕως 5 ἔτη διὰ ἀλλαγὰς εἰς τὴν ἀμεσον φορολογίαν (2).

Εἰς τὴν προηγουμένην σύντομον ἐπισκόπησιν ἐδόθησαν παραδείγματα διαφόρων χωρῶν τοῦ κόσμου, ἀνεπτυγμένων καὶ ἡμιαναπτύκτων, αἱ ὅποια ἤσκησαν κατὰ καιροὺς ἢ ἐξακολουθοῦν ἀκόμη ἀσκοῦσαι φορολογικὴν πολιτικὴν κινήτρων οἰκονομικῆς ἀναπτύξεως. Τὰ κίνητρα παρετέθησαν κατὰ τὴν λογικὴν σειρὰν ἢ ὅποια προκύπτει ἀπὸ τὴν πορείαν τῶν ἐργασιῶν τῆς ἐπιχειρήσεως. Οὕτως, ἡ συγκέντρωσις τῶν κεφαλαίων εἴτε ἐκ τῆς δεξαμενῆς τῆς ἐθνι-

1) O.C.D.E., ἐνθ' ἀνωτέρω, σελ. 37 - 38.

2) Ὅρα καὶ «Κίνητρα Προσελκύσεως Βιομηχανιῶν δι' ἐγκατάστασιν εἰς τὴν Ἐπαρχίαν», Ναυτεμπορικὴ, 17 Δεκεμβρίου 1962.

κῆς ἀποταμιεύσεως, εἴτε ἐκ τῆς ἀποταμιεύσεως τῶν ἐπενδυτῶν ἰδιωτῶν, ἢ μετατροπῇ τούτων εἰς στοιχεῖα τοῦ παγίου ἐνεργητικοῦ, ἢ ὀργάνωσις τῆς ἐπιχειρήσεως, ἢ πρόσληψις προσωπικοῦ, ἢ προμήθεια πρώτων ὑλῶν καὶ ἡμικατεργασμένων προϊόντων, ἢ λειτουργία τῆς ἐπιχειρήσεως, ἢ παραγωγή τῶν προϊόντων, ἢ διάθεσις τῆς παραγωγῆς εἰς τὴν ἀγοράν, ἢ δημιουργία κερδῶν, ἢ φθορὰ τῶν στοιχείων τοῦ ἐνεργητικοῦ, ὁ σχηματισμὸς ἀποθεματικῶν, αἱ σχέσεις τῆς ἐπιχειρήσεως πρὸς τὸ Δημόσιον, πρὸς τοὺς προμηθευτάς, πρὸς τοὺς πελάτας, πρὸς τὸ ἔξωτερικόν, πρὸς τοὺς διαφόρους ὀργανισμοὺς κλπ., ἀποτελοῦν ἐν εὐρῷ πλέγμα συναλλαγῶν εἰς τὰς ὁποίας ὑπαισέρχεται ἡ φορολογία καὶ ἀπὸ τὴν ὁποίαν ἐν συνεχείᾳ εἶναι δυνατὸν νὰ ἀπαλλαγῇ ἡ ἐπιχειρήσις προκειμένου νὰ ἀσκηθῇ πολιτικὴ κινήτρων. Ἡ ἀναφορὰ τῶν διαφόρων μέτρων εἰς τὸ ἐν ἧ τὸ ἄλλον σημεῖον δὲν ὑποδηλοῖ ἀναγκαίως καὶ ἀποκλειστικὴν λειτουργικὴν συσχέτισιν τούτου πρὸς τὸ ἀντίστοιχον στάδιον τῆς ἐπιχειρηματικῆς δραστηριότητος, δοθέντος ὅτι αἱ ἐπιδράσεις καὶ ἐξαρτήσεις ἐκτείνονται πρὸς ὅλας τὰς κατευθύνσεις. Ἡ λογικὴ ὅμως αὐτὴ ἀλληλουχία διευκολύνει τὴν περιγραφικὴν ἐπισκόπησιν τῆς φορολογικῆς πολιτικῆς κινήτρων εἰς τὰς διαφόρους χώρας.

Διὰ τὴν διεύρυσιν τῆς διακρατικῆς ἐπισκοπήσεως παρατίθεται κατωτέρω συμπληρωματικὸς πίναξ κινήτρων φορολογικῆς πολιτικῆς. Τὰ ληφθέντα μέτρα τακτοποιοῦνται ἐν προκειμένῳ κατ' ἄλλον τρόπον καὶ κατ' ἄλλην λογικὴν διάταξιν. Οὕτως, εἰς μίαν στήλην δίδονται τὰ φορολογικὰ κίνητρα, τὰ ὅποια ἐθεσπίσθησαν μετὰ βάσιν τὴν ἀπαλλαγὴν ἀπὸ τὸν φόρον ἐκ τῶν κερδῶν. Εἰς ἄλλην στήλην δίδονται τὰ κίνητρα τὰ ἀναφερόμενα εἰς τὰς δαπάνας κεφαλαίου. Εἰς ἄλλην τὰ κίνητρα τὰ ὅποια δίδονται μετὰ βάσιν τὸν μηχανισμόν τῶν ἀποσβέσεων καὶ εἰς τελευταίαν τὰς διαφόρους ἀμέσους καὶ ἐμμέσους ἀπαλλαγάς. Τὰ ἐν λόγῳ μέτρα ἀναφέρονται εἰς ὑπαναπτύκτους κυρίως χώρας τῆς Ἀσίας, τῆς Ἀφρικῆς καὶ τῆς Νοτίου Ἀμερικῆς ἀποτελοῦν δὲ κατὰ τινα τρόπον συμπλήρωμα τῆς προηγουμένης ἐπισκοπήσεως.

Ἐκ τῆς προηγουμένης ἐπισκοπήσεως καὶ τοῦ κατωτέρω πίνακος καθίσταται προφανὲς πόσον εὐρέως εἶναι διαδεδομένη ἡ πολιτικὴ τῶν φορολογικῶν κινήτρων καὶ πόσον ποικίλαι εἶναι αἱ μέθοδοι, αἱ ὁποῖαι χρησιμοποιοῦν τοὺς φόρους διὰ τὴν κέντρισιν τῆς ἐπιχειρηματικῆς δραστηριότητος τῶν ἰδιωτῶν καὶ τὴν προώθησιν τῆς οἰκονομικῆς ἀναπτύξεως. Ὑπαναπτύκτοι καὶ ἀνεπτυγμένοι χώροι τῆς Ἀσίας, τῆς Ἀφρικῆς, τῆς Λατινικῆς Ἀμερικῆς, τῆς Βορείου Ἀμερικῆς καὶ τῆς Εὐρώπης ἐφαρμόζουσι εἰς εὐρείαν κλίμακα τὴν φορολογικὴν πολιτικὴν τῶν κινήτρων. Βεβαίως, ἡ αἰτία τῶν κινήτρων καὶ ἡ προέλευσις τούτων εἶναι ἐνδεχόμενον νὰ εἶναι διάφοροι ἀπὸ περιπτώσεως εἰς περίπτωσιν. Κατὰ γενικὸν κανόνα ὅμως ἡ βαθυτέρα αἰτιολογικὴ τῶν βάσεων εἶναι ἡ προσπάθεια ἐπιταχύνσεως τοῦ ρυθμοῦ ἀνάδοι τῶν οἰκονομιῶν τῶν χωρῶν αὐτῶν. Διαφοραὶ ὑπάρχουσι ὅσον ἀφορᾷ τὰ εἶδη τῶν χρησιμοποιουμένων φορολογικῶν μεθόδων. Βασικῶς ὅμως ὅλαι αἱ νομοθεσίαι χρησιμοποιοῦν ὡς ὄργανα τοὺς φόρους, οἱ ὅποιοι συνδέονται μετὰ τὴν ζωὴν καὶ τὴν δραστηριότητα τῆς ἐπιχειρήσεως. Ὑπάρχουσι διαφοραὶ ὅσον ἀφορᾷ τὰς προϋποθέσεις χορηγήσεως

ΦΟΡΟΛΟΓΙΚΩΝ ΚΙΝΗΤΡΩΝ ΓΕΝΙΚΗΣ ΕΦΑΡΜΟΓΗΣ ΔΤ

Χ Ω Ρ Α Ι	% ποσοστόν φόρου επί τῶν κερδῶν ἐταιρειῶν	Ἀπαλλαγή ἐκ τοῦ φόρου ἐπὶ τῶν κερδῶν	Εἰδικὰ ἐκπτώσεις ἐκ
			Ἀναφερόμεναι εἰς τὴν δαπάνην κεφαλαίου, ἀνευ μειώσεως τῶν κανονικῶν ἀποσβέσεων
(1)	(2)	(3)	(4)
Βρετανικὴ Γουίνεα	45	Ἀπαλλαγή ἐπὶ 5 ἔτη ἐκ τοῦ φόρου τῶν κερδῶν δι' ἐται- ρείας χαρακτηρισθείσας ὡς ἐ- πωφελεῖς διὰ τὴν ἀνάπτυξιν τῆς ἀποικίας.	
Μπούρμα	50 - 58 ¹ / ₃	5 ἐτῶν ἀπαλλαγή ἐκ φό- ρων ἐπὶ τῶν κερδῶν, (μὴ ὑπερβαίνουσα τὸ 6 % τῶν ἀπασχολουμένων κεφαλαίων) τῶν νεωστὶ ὑδρυθεισῶν βιο- μηχανιῶν.	
Κεϋλάνη 1957 Νόμος	39 - 57	α) 6 ἐτῶν ἀπαλλαγή ἐκ φόρων ἐπὶ τῶν κερδῶν νεω- στὶ σχηματισθεισῶν ἐταιριῶν εἰς τὰ κεφάλαια τῶν ὁποίων συμμετέχει ἡ Κυβέρνησις. β) 6 ἐτῶν ἀπαλλαγή ἐκ φόρων ἐπὶ τῶν κερδῶν (μὴ ὑπερβαίνουσα τὸ 5 % τοῦ ἀπασχολουμένου κεφαλαίου) νέων βιομηχανιῶν.	
Χιλὴ	20 - 23		Ἀνατίμησις ἐπιτρεπομένη ἐτησίως διὰ κεφαλαιουχικὰ στοιχεῖα ἐνεργητικοῦ χρημα- τοδοτηθέντα δι' ἐξωτερικοῦ συναλλάγματος ἢ ἐγκριθέντα ὑπὸ τῆς ἐπιτροπῆς ἐπὶ τῶν ἐπενδύσεων ἐξωτερικοῦ καὶ ἀπόσβεσις ἐπιτρεπομένη ἐπὶ τῶν ὑπερτιμηθέντων ἀξιών εἰς Ρεσο.
Κολομβία	μέχρι 31 ³ / ₄	75 % τῶν κερδῶν ἀπαλ- λάσσονται τοῦ φόρου ἐισο- δήματος διὰ 10 ἔτη εἰς ἐγκρι- θείσας ἐξορυκτικὰς καὶ βιο- μηχανικὰς ἐπιχειρήσεις.	Ἐπιτρέπεται ὁ σχηματι- σμός ἐειδικῶν ἀφορολόγητου ἀποθεματικοῦ μέχρι τοῦ πο- σοῦ τῶν 5 % τῶν ἐτησίων καθαρῶν κερδῶν διὰ τὴν αὖ- ξησιν τῆς παραγωγῆς πρώ- των ὑλῶν καὶ προϊόντων ὑπο- καθιστῶντων εἰσαγωγάς.
Γαλλικὴ Ἰσημερινὴ Ἀφρικὴ	19 ¹ / ₃ -27 πλέον τοπι- κῶν φόρων	2 - 3 ἐτῶν ἀπαλλαγή διὰ τὰ κέρδη νέων ἐργοστασιῶν ἐγκριθέντων προγραμμάτων : 50 % ἐκπτώσις φόρου διὰ τὰ ἐπόμενα δύο ἔτη. Ἐπὶ πλέον ἀπαλλαγῆι φόρου κατὰ τὰ ἐπόμενα 3 ἔτη μὴ ὑπερ- βαίνουσαι τὸ 1 ¹ / ₂ % τοῦ ἀρχικοῦ κόστους τῶν γαιῶν καὶ κτιρίων εἰς τὸν ἰσολο- γισμόν.	

ΙΔΙΩΤΙΚΑΣ ΕΠΕΝΔΥΣΕΙΣ ΕΙΣ ΥΠΟ ΑΝΑΠΤΥΞΙΝ ΧΩΡΑΣ

<p>των φορολογητέων κερδών</p>	
<p>Έπιταχυνόμενη απόσβεσις</p>	<p>* Άλλαι άμεσοι φορολογικαι άπαλλαγα</p>
<p>(5)</p>	<p>(6)</p>
<p>* Αρχικαι παραχωρήσεις : Διά βιομηχανικά κτίρια 10 % Μηχανήματα και έγκαταστάσεις 40 % * Επιστημονική έρευνα 60 % Κατοικίαι έργατών δύναται να άποσβεσθούν διά 10 ίσων δόσεων. Δαπάναι κεφαλαίων επί χρυσορυχείων και άδαμαντορυχείων δύναται ν' άποσβεσθούν διά 5 ίσων δόσεων.</p>	<p>Κάτοχοι μετοχών δεν ύποχρεούνται διά φόρους επί των μερισμάτων των άπαλλαγέντων κερδών των διανεμομένων έντός δύο έτών από τοϋ τέλους τής περιόδου τής φορολογικής άπαλλαγής.</p>
<p>* Αρχικαι παραχωρήσεις : Κτίρια 10 % Μηχανήματα και έγκαταστάσεις 20 %</p>	<p>Οί μέτοχοι άπαλλάσσονται έκ του φόρου επί των μερισμάτων έκ των άπαλλαγέντων κερδών των νέων βιομηχανιών.</p>
<p>* Αρχικαι παραχωρήσεις : Οικίαι Προσωπικού 33 1/3 % * Άλλα κτίρια 15 % Μηχανήματα και έγκαταστάσεις 25 %</p>	<p>Οί μέτοχοι άπαλλάσσονται του φόρου επί των μερισμάτων των καταβαλλομένων έκ των άπαλλασσομένων έκ του φόρου κερδών.</p>
<p>Βραχυτέρα απόσβεσις του κεφαλαίου του καθοριζομένου διά διαπραγματεύσεων. Δύναται επίσης να συμφωνηθῆ κατά τον χρόνον τής έκτελέσεως των επενδύσεων.</p>	<p>Εισόδημα έκ των έγκριθεισών επενδύσεων έξωτερικού άπαλλάσσεται έξ όλων των νέων ή προσθέτων φόρων διά μίαν περίοδον 10 έτών. Χορηγείται επίσης έγγυησις έναντι μεταβολών τής φο. ολογικής νομοθεσίας.</p>
	<p>* Απαλλάσσεται τής φορολογίας τὸ 40 % των άκαθαρίστων εισπράξεων των έξαγωγικών έπιχειρήσεων.</p>
	<p>Φορολογικoi συντελεσταί διά τὰ βιομηχανικά κέρδη είναι χαμηλότεροι κατα 1/2 - 4 1/2 μονάδας από τους συντελεστας επί των έμπορικῶν κερδών.</p>

(Συνέχεια εις την έπομένην σελίδα)

Χ Ω Ρ Α Ι	°/ο ποσοστόν φόρου επί των κερδών εταιρειών	Ἀπαλλαγή ἐκ τοῦ φόρου ἐπὶ τῶν κερδῶν	Εἰδικαὶ ἐκπτώσεις ἐκ
			Ἀναφερόμενα εἰς τὴν δαπάνην κεφαλαίου ἀνευ μειώσεως τῶν κανονικῶν ἀποσβέσεων
(1)	(2)	(3)	(4)
Γαλλικὴ Δυτικὴ Ἀφρικὴ	25-30	Μακροχρόνιοι Οἰκονομικαὶ διευθετήσεις δύναται νὰ συμφωνηθοῦν μὲ τὰς κυβερνήσεις προστατεύουσαι νέας ἐπιχειρήσεις ἀπὸ μεταβολὰς ἐπὶ φορολογικῶν νόμων μέχρι 25 ἔτη. Εἰδικαὶ ἀπαλλαγαὶ ἐπὶ ὀρυχείων ἀλουμινίου καὶ φωσφορικοῦ ἄλατος διὰ τῆς παροχῆς μερικῆς ἐκπτώσεως τῶν ἐξαγωγικῶν δασμῶν ἐκ τοῦ φόρου εἰσοδήματος. 50 °/ο ἐκπτώσις τοῦ φόρου ἐπὶ τοῦ τόκου καὶ μερισμάτων διὰ περίοδον μέχρι 3 1/2 ἐτῶν.	50 °/ο τῆς δαπάνης ἐπὶ νέων ἐγκριθέντων προγραμμάτων δύναται νὰ ἀφαιρεθῆ ἀπὸ τὰ κέρδη 4 ἐτῶν. Ἡ ἐκπτώσις δὲν πρέπει νὰ ὑπερβῆ 50 °/ο τῶν κερδῶν ἐκάστου ἔτους. Τὸ καθεστῶς ἔληγε τὴν 31.12.1958 εἰς τὰς περισσοτέρας τῶν περιοχῶν. καὶ τὴν 31.12.1959 εἰς τὴν Ἀκτήν Ἐλεφαντοστοῦ (εἰς τὸ Σουδὰν τοιαῦται ἐκπτώσεις πρέπει τώρα νὰ ἐφαρμοσθοῦν διὰ τὴν ἀπόσβεσιν στοιχείων τοῦ ἐνεργητικοῦ).
Γκάννα	40	Ἀπαλλαγή μέχρι 5 ἐτῶν διὰ κέρδη (πρὸ μειώσεως ἀποσβέσεων) ἐγκριθεισῶν πρωτοποριακῶν ἐπιχειρήσεων.	
Γρενάδα	37 1/2	Φορολογικὴ ἀπαλλαγή ἐπὶ 5 ἔτη τῶν κερδῶν ἐργοστασίων βιομηχανικῶν κλάδων χαρακτηρισθέντων πρωτοποριακῶν.	
Ἰράκ	30	5 ἐτῶν ἀπαλλαγή διὰ κέρδη (μὴ ὑπερβαίνουσα τὸ 10 °/ο τοῦ καταβληθέντος κεφαλαίου) τῶν ἐγκριθεισῶν βιομηχανιῶν. Ἡ περίοδος δύναται νὰ ἐπεκταθῆ εἰς 8 ἔτη εἰς ὠρισμένας περιπτώσεις.	Σχηματισμὸς ἀποθεματικῶν δι' ἐπέκτασιν τῶν βιομηχανιῶν μὴ ὑπερβαίνουσα τὰ 50 °/ο τῶν κερδῶν.
Ἰαμαϊκὴ	40		Παραχωρήσεις Ἐπενδύσεων: Πλοῖα 40 °/ο.

τῶν φορολογητέων κερδῶν	
Ἐπιταχυομένη ἀπόσβεσις	Ἄλλαι ἄμεσοι φορολογικαὶ ἀπαλλαγαὶ
(5)	(6)
<p>Διπλῆ κανονικὴ ἀπόσβεσις κατὰ τὸ πρῶτον ἔτος. 40 % ἀρχικὴ παροχὴ διὰ δαπάνης ἐπὶ τῶν νέων κατοικιῶν. (ἐξαιρέσει τοῦ Σουδάν).</p>	
<p>Ἀρχικαὶ παραχωρήσεις : Κτίρια 10 %. Ἐγκαταστάσεις καὶ μηχανήματα 40 %. Δαπάναι μεταλλείων 20 %.</p>	<p>α) Οἱ μέτοχοι ἀπαλλάσσονται τοῦ φόρου ἐπὶ τῶν μερισμάτων τῶν καταβαλλομένων ἐκ τῶν ἀπαλλασσομένων κερδῶν. β) Εἰδικοὶ χαμηλοὶ συντελεσταὶ ἀπαλλαγῶν ἐπὶ νέων μικρῶν ἐταιρειῶν.</p>
<p>Ἀρχικαὶ παραχωρήσεις : Κτίρια 10 %. Μηχανήματα καὶ ἐγκαταστάσεις 10 %.</p>	<p>Οἱ μέτοχοι δὲν ὑποχρεοῦνται εἰς τὴν καταβολὴν φόρου διὰ τὰ μερίσματα τὰ ὅποια ἔλαβον ἐκ κερδῶν ἀπαλλαγέντων τῆς φορολογίας ἐπὶ περίοδον δύο ἐτῶν μετὰ τὸ τέλος τῆς ἐλευθέρως φόρου περιόδου.</p>
<p>Ἀρχικαὶ παραχωρήσεις : Βιομηχανικὰ κτίρια 20 %. Μηχανήματα καὶ ἐγκαταστάσεις 20 %. Εἰδικαὶ παροχαὶ : Δαπάνη διὰ προσδιορισθείσας βιομηχανίας δύναται νὰ διαγραφῆται μὲ ἀναλογίαν 20 % μ.α ἕως 5 ἔτη ἐκ τῶν πρώτων 8 ἐτῶν.</p>	<p>α) Ἐν ποσὸν ἴσον πρὸς τὰς εἰδικὰς παροχὰς δι' ἕκαστον ἔτος δύναται νὰ διανέμηται ἐλεύθερον φόρου εἰς τοὺς μετόχους ὅποιανδήποτε χρονικὴν στιγμὴν ἐντὸς δύο ἐτῶν. β) Ἐπίτροποι δύναται νὰ διατάξουν ἕνα περιορισμὸν φόρου πληρωτέου ἐπὶ τόκου ἀπὸ μὴ μονίμους κατοίκους εἰς $\frac{2}{100}$ ἀνὰ £ 1.</p>

(Συνέχεια εἰς τὴν ἐπομένην σελίδα)

ΧΩΡΑΙ	% ποσοστὸν φόρου ἐπὶ τῶν κερδῶν ἐταιρειῶν	Ἀπαλλαγή ἐκ τοῦ φόρου ἐπὶ τῶν κερδῶν	Εἰδικὰ ἐκπτώσεις ἐκ Ἀναφερόμεναι εἰς τὴν δαπάνην κεφαλαίου ἄνευ μειώσεως τῶν κανονικῶν ἀποσβέσεων
(1)	(2)	(3)	(4)
Μαλαία	30	Προταθεῖσαι: Μέχρι 5 ἐτῶν ἀπαλλαγή κερδῶν (πρὸ ἀφαιρέσεως ἀποσβέσεων) τῶν ἐγκριθεισῶν πρωτοπόρων βιομηχανιῶν. Περίοδος ἀπαλλαγῆς προσδιορίζεται δι' ἀναφορὰς εἰς τὸ ποσὸν τῆς κεφαλαιουχικῆς δαπάνης. Μεγίστη ἀπαλλαγή ὅταν ἡ δαπάνη ὑπερβαίη M \$ 250.000.	
Μεξικόν	Μέχρι 36% (φόρος εἰσοδήματος)	Ἀπαλλαγὰ ἀπὸ φόρου εἰσοδήματος μὴ ὑπερβαίνουσαι τὸ 40 % τοῦ φόρου, ἰσχύουν κατὰ τὸν νόμον περὶ προώθησεως Νέων ἢ Οὐσιωδῶν βιομηχανιῶν ὡς ἑξῆς : 1) Βασικῶν 10 μέχρι 15 ἔτη. 2) Ἡμιβασικῶν 7 - 12 ἔτη. 3) Δευτερευουσῶν 5 ἔτη. Μὴ ἐφαρμόσιμος εἰς τὸ Ε.Ρ.Τ. ἢ τὸν πρόσθετον φόρον ἐπὶ τῶν διανεμητέων κερδῶν τῶν ἐπιχειρήσεων.	
Μαρόκον	20		Μέχρι τοῦ 1959 : Εἰδικὰ ἐκπτώσεις ἐκ κερδῶν διὰ τὸ μέχρι 40 % τῆς δαπάνης τῶν ἐγκριθέντων προγραμμάτων ἐπενδύσεως. Περιοριζόμεναι εἰς 50% τῶν κερδῶν εἰς ἓνα ὅποιονδήποτε ἔτος.
Νιγηρία	40	Μέχρι 5 ἔτη ἀπαλλαγή διὰ κέρδη (πρὸ ἐκπτώσεως ἀποσβέσεως) ἐγκριθεισῶν πρωτοπόρων βιομηχανιῶν. Μεγίστη ἀπαλλαγή ὅταν ἡ δαπάνη κεφαλαίου ἐνεργητικοῦ ὑπερβαίη £ 100.000. Ἡ περίοδος παρατείνεται δι' ἓν ἔτος δι' ἕκαστον ἔτος ζημίας.	
Πακιστάν	Φόρ. εἰσοδ. 50 - 56. % Φόρ. κερδῶν 16,4 %	5 ἐτῶν ἀπαλλαγή διὰ φόρον εἰσοδήματος ἐπὶ τῶν κερδῶν (μὴ ὑπερβαίνων 5 % ἐπὶ τοῦ ἀπασχολούμενου κεφαλαίου) διὰ τὰς νεωστὶ ἰδρυθείσας βιομηχανίας. Συνολικὴ ἀπαλλαγή ἀπὸ φόρον ἐμπορικῶν κερδῶν διὰ 5 ἔτη.	Μόνον δι' ἄτομα : Εἰδικὴ ἐκπτώσις 25 % τῶν ποσῶν δι' ἔγγραφην διὰ μετοχὰς εἰς ἐγκριθείσας βιομηχανίας περιοριζομένη μέχρι 10 % τοῦ συνολικοῦ εἰσοδήματος.

τῶν φορολογητέων κερδῶν	
Ἐπιταχυνομένη ἀπόσβεσις	Ἄλλαι ἄμεσοι φορολογικαὶ ἀπαλλαγαὶ
(5)	(6)
Ἀρχικαὶ παραχωρήσεις : Βιομηχανικὰ κτίρια 10 % Μηχανήματα καὶ ἐγκαταστάσεις 20 %	Οἱ μέτοχοι ἀπαλλάσσονται ἀπὸ φόρον ἐπὶ τῶν μερισμάτων τῶν πληρωνομένων ἐκ τῶν ἀπαλλαγέντων κερδῶν.
Ἀπὸ τοῦ 1962 ἐπιτρέπεται ἡ ἐπιταχυνομένη ἀπόσβεσις ὑπὸ τὴν προϋπόθεσιν τῆς ἐπανεπενδύσεως τῶν ἀποσβενυμένων ποσῶν. Τὸ ἐτήσιον ποσοστὸν ἀποσβέσεων ἀνέρχεται μέχρι 20 %.	Ἐπιστροφή δασμοῦ εἰσαχθέντων πρώτων ὑλῶν κατὰ τὴν ἐξαγωγήν τῶν προϊόντων. Ὑπάρχουν ἀπαλλαγαὶ ἐκ τοῦ φόρου πωλήσεων δυνάμεται νὰ ἀνέλθουν εἰς 50 %.
Διπλαῖ ἀποσβέσεις.	Δι' ἐγκριθείσας ἐπενδύσεις, ἔκπτωσης ἀπὸ τοῦ φόρου ἀστικῆς ἰδιοκτησίας (10 ἐτῶν) καὶ τοῦ φόρου ἰδιοκτησίας εἰς τὴν «πατένταν» (5 ἐτῶν).
Ἀρχικαὶ παραχωρήσεις : Βιομηχανικὰ κτίρια 20 % Μηχανήματα καὶ ἐγκαταστάσεις 40 % Δαπάνη Μεταλλείων καὶ Καλλιεργειῶν 25 %	α) Οἱ μέτοχοι ἀπαλλάσσονται ἐκ τοῦ φόρου ἐπὶ τῶν μερισμάτων τῶν καταβαλλομένων ἐκ τῶν ἀπαλασσομένων κερδῶν. β) Εἰδικοὶ χαμηλοὶ συντελεσταὶ ἀπαλλαγῆς διὰ μικρὰς νέας ἐταιρείας (μέγιστον ὄφελος φόρου £ 1.600).
Ἀρχικαὶ παραχωρήσεις : Κατοικίαι δι' ἐργάτας βιομηχανιῶν 25 % Ἄλλα κτίρια 15 % Μηχανήματα καὶ ἐγκαταστάσεις 25 % Διπλασιασμὸς τῆς κανονικῆς ἀποσβέσεως διὰ 5 ἔτη ἐπὶ νέας δαπάνης ἐπὶ ἐγκαταστάσεων καὶ μηχανημάτων.	Οἱ μέτοχοι ἀπαλλάσσονται ἐκ τοῦ φόρου ἐπὶ ἐκείνου τοῦ τμήματος τοῦ μερίσματος τὸ ὁποῖον καταβάλλεται ἐκ τῶν ἀπαλασσομένων κερδῶν. (Συνέχεια εἰς τὴν ἐπομένην σελίδα)

(Συνέχεια εκ τῆς προηγούμενης σελίδος)

ΧΩΡΑΙ	% ποσοστόν φόρου επί τῶν κερδῶν ἑταιρειῶν	Ἀπαλλαγαι ἐκ τοῦ φόρου ἐπὶ τῶν κερδῶν	Εἰδικαὶ ἐκπτώσεις ἐκ Ἀναφερόμεναι εἰς τὴν δαπάνην κεφαλαίου ἄνευ μειώσεως τῶν κανονικῶν ἀποσβέσεων
(1)	(2)	(3)	(4)
Φιλιππῖναι	20 - 28 %	6 ἐτῶν ἀπαλλαγή διὰ κέρδη νέων καὶ ἀναγκαίων βιομηχανιῶν, ὁ βαθμὸς τῆς ὀψίας μειοῦται μετὰ τὸ 1958 ὡς κατωτέρω : 1953 - 1958 100 % 1959 90 % 1960 75 % 1961 50 % 1962 10 %	Φορολογικαὶ ἀπαλλαγαι κατὰ τὴν εἰσαγωγὴν κεφαλαιουχικῶν ἀγαθῶν ἀνερχομένη εἰς 100 % ἕως τοῦ 1966, 75 % τὸ 1967 καὶ 50 % τὸ 1968.
Σουδάν	Μέχρι 40 %	Μέχρι 5 ἔτη ἀπαλλαγή διὰ ἐγκριθείσας ἐπιχειρήσεις ἐκ κερδῶν μὴ ὑπερβαίνοντων τὸ 5 % τοῦ κεφαλαίου καὶ τὸ ἡμισυ τῶν κανονικῶν συντελεστῶν φόρου ἐπὶ τοῦ ὑπολοίπου τῶν κερδῶν. Τὸ ἀπασχολούμενον κεφάλαιον πρέπει νὰ ὑπερβαίνῃ £.Σ 100.000 δι' ἀπαλλαγὴν ἐπὶ 5 ἔτη πλήρη.	
Τρίνιταντ	40 %	5 ἐτῶν ἀπαλλαγή διὰ κέρδη ἐργοστασίων χαρακτηρισθέντων ὡς πρωτοποριακῶν ἐπιχειρήσεων.	

τῶν φορολογητέων κερδῶν	Ἄλλαι ἄμεσοι φορολογικαὶ ἀπαλλαγαὶ
Ἐπιταχυνομένη ἀπόσβεσις	
(5)	(6)
	Ἐπιταχυνομένη ἀπόσβεσις Ἐπιταχυνομένη ἀπόσβεσις
Διπλασιασμός κανονικῆς ἀποσβέσεως δι' ἐγκριθείσας ἐπιχειρήσεις.	Οἱ μέτοχοι δὲν ὑπόκεινται εἰς φόρον ἐπὶ τῶν μερισμάτων τῶν καταβαλλομένων κατὰ τὴν διάρκειαν τῆς περιόδου τῆς ἀπαλλαγῆς ἐκ τοῦ φόρου τῶν κερδῶν.
Ἄρχεια παραχωρήσεις : Βιομηχανικὰ κτίρια 10 %. Μηχανήματα καὶ ἐγκαταστάσεις 40 %. Νέα ξενοδοχεῖα δύνανται νὰ ἀποσβέσουν κόστος κατασκευῆς ἀναλογίας 20 % κατ' ἔτος ἐκ 5 ἑκατ. ἀπὸ τὸ βον μέχρι 13ον ἔτος.	Οἱ μέτοχοι δὲν ὑπόκεινται εἰς φόρον ἐπὶ τῶν μερισμάτων ἐκ τῶν ἀπαλλασσομένων κερδῶν τῶν πρωτοποριακῶν βιομηχανιῶν διανεμομένων ἐντὸς 2 ἐτῶν ἀπὸ τοῦ τέλους τῆς περιόδου φορολογικῆς ἀπαλλαγῆς.

Πηγή : Chambre de Commerce Internationale, la fiscalité et les pays en voie de développement, Paris 1959. Business International Investing and licensing Conditions in 40 Countries, New York 1962.

τῶν κινήτρων, ὅσον ἀφορᾷ τὰ κριτήρια παραχωρήσεως τῶν ἀπαλλαγῶν, καὶ τοὺς ὁρους ὑπὸ τοὺς ὁποίους χορηγοῦνται αὗται. Αἱ διαφοραὶ ὀφείλονται εἰς τὸ διαφορετικὸν φυσικόν, θεσμικόν, κοινωνιολογικόν, πολιτικόν καὶ πολιτιστικὸν κλίμα, ὑπὸ τὸ ὁποῖον ἀναπτύσσεται ἡ δραστηριότης ἐκάστου κράτους. Πέραν ὁμως ὧν αὐτῶν διαφαίνεται σαφῶς ἡ βούλησις τῶν ἀσκούντων τὴν οικονομικὴν πολιτικὴν διὰ νὰ ἐπιτύχουν ἀνώτερα ἐπίπεδα οικονομικῆς δραστηριότητος καὶ μεγαλύτερον βαθμὸν ἀναπτύξεως. Ὅλα σχεδὸν τὰ εἶδη τῶν κινήτρων τὰ ὁποῖα συνητήσαμεν ἀποσκοποῦν εἰς τὴν διευκόλυνσιν τῶν ἐπιχειρηματιῶν διὰ τὴν συγκέντρωσιν τῶν ἀπαραιτήτων κεφαλαίων, διὰ τὴν ἀπόκτησιν τοῦ ἀπαραιτήτου κεφαλαιουχικοῦ ἐξοπλισμοῦ, διὰ τὴν ἀνεωτέραν λειτουργίαν τῆς ἐπιχειρήσεως, διὰ τὸν περιορισμὸν τοῦ κόστους κατασκευῆς τῶν προϊόντων, διὰ τὴν ἐνίσχυσιν τῆς ἀγορᾶς τῶν τελικῶν ἀγαθῶν, διὰ τὴν αὔξησιν τῶν κερδῶν τῆς ἐπιχειρήσεως ἢ τὸν περιορισμὸν τῶν ζημιῶν καὶ γενικώτερον διὰ τὸν περιορισμὸν τῶν ἐπιχειρηματικῶν κινδύνων, τὴν αὔξησιν τῶν ἀναμενομένων ὠφελειῶν καὶ τὴν μετατροπὴν τοῦ ἐπιχειρηματικοῦ λειτουργήματος εἰς δραστηριότητα ὀλιγώτερον ἀβεβαίαν καὶ περισσότερον ἑλκυστικὴν. Ἄν καὶ αἱ φορολογικαὶ διευκολύνσεις ἀναφέρονται εἰς ὅλας τὰς ἐκδηλώσεις τῆς ζωῆς τῆς ἐπιχειρήσεως, τὰ κέρδη ταύτης ἀποτελοῦν τὸν κύριον ἄξονα περίξ τοῦ ὁποίου στρέφεται ἡ πολιτικὴ τῶν κινήτρων. Ἡ ἐπιδιωκομένη μείωσις τοῦ παγίου ἢ τοῦ μεταβλητοῦ κόστους τῆς εὐνοουμένης δραστηριότητος καὶ ἡ αὔξησις τῶν προσδοκωμένων ὠφελειῶν τὰς ὁποίας συνεπάγεται αὕτη ἀποτελοῦν τὴν βάσιν τῆς πολιτικῆς τῶν φορολογικῶν κινήτρων διὰ τὴν στροφὴν τῶν παραγωγικῶν πόρων πρὸς τὰς ἐπιθυμητὰς κατευθύνσεις. Τὸ πρόβλημα ὁμως τὸ ὁποῖον γεννᾶται ἐν προκειμένῳ εἶναι ἐὰν καὶ εἰς ποίαν ἔκτασιν ἐπιτυγχάνεται ἡ ἐπιδίωξις τῆς φορολογικῆς πολιτικῆς καὶ εἰς ποίαν ἔκτασιν ὑπῆρξεν ἀποτελεσματικὴ ἡ πολιτικὴ αὕτη, ἐὰν καὶ εἰς ποίαν ἔκτασιν εἶναι δυνατόν νὰ ἐφαρμοσθῇ περαιτέρω διὰ τὴν ἐπίτευξιν τῶν γενικῶν καὶ εἰδικῶν στόχων τῆς οικονομικῆς ἀναπτύξεως. Τοῦτο θὰ φροντίσωμεν νὰ ἐξετάσωμεν εἰς τὴν ἐπομένην παράγραφον.

γ. Ἀποτελεσματικότης τῶν φορολογικῶν κινήτρων

Εἰς τὴν παράγραφον περὶ ἀποτελεσματικότητος τῶν φορολογικῶν κινήτρων εἶναι δυνατόν νὰ ἐξετασθοῦν πολλὰ σημεῖα σχετιζόμενα μὲ τὸ ἐν λόγω ἀντικείμενον. Οὕτως, εἶναι δυνατόν νὰ ἐξετασθοῦν οἱ παράγοντες, οἱ ὁποῖοι ἐπηρεάζουν τὴν φορολογικὴν πολιτικὴν τῶν κινήτρων καὶ τὴν ἀποτελεσματικότητα τούτων. Εἶναι δυνατόν νὰ ἐξετασθῇ τὸ ἐπιτευχθέν ἀποτέλεσμα τῆς ἀσκηθείσης πολιτικῆς ἐν συγκρίσει μὲ τὴν ζημίαν τὴν ὁποίαν ὑφίσταται τὸ Δημόσιον διὰ τῶν φορολογικῶν παραχωρήσεων. Εἶναι δυνατόν νὰ ἐξετασθῇ ἡ ἀποτελεσματικότης χωρὶς ἀναφορὰν πρὸς τὴν δημοσίαν ζημίαν ἀλλὰ μεμονωμένως. Τέλος, εἶναι δυνατόν νὰ γίνον προτάσεις ἀναφερόμεναι εἰς τὴν φορολογικὴν πολιτικὴν τῶν κινήτρων προκειμένου αὕτη νὰ γίνῃ περισσότερον ἀποτελεσματικὴ. Διὰ τὴν ἀπόδειξιν τοῦ ἐνὸς ἢ τοῦ ἄλλου ἰσχυρισμοῦ θὰ ἔδει νὰ

χρησιμοποιηθῶν ποσοτικά δεδομένα, ἐμπειρικά παρατηρήσεις, καὶ οἰκονομικο-στατιστικαὶ ἀναλύσεις. Εἰς τὴν πραγματικότητα τοιοῦτου εἶδους ἔρευνα τοῦ θέματος εἶναι δυσχερὴς λόγῳ ἀνυπαρξίας τῶν ἀπαραιτήτων στοιχείων, τὰ ὅποια θὰ μᾶς ἐπέτρεπαν νὰ συναγάγωμεν ἔστω καὶ κατὰ προσέγγισιν συμπεράσματα. Θὰ χρησιμοποιήσωμεν ὁμῶς τὰς μεθόδους τῆς οἰκονομικῆς θεωρίας καὶ ἐπὶ τῇ βάσει ὠρισμένων ὀργάνων ἀναλύσεως θὰ προσπαθήσωμεν νὰ κάνωμεν γενικὰ παρατηρήσεις, σχετιζομένας μὲ τὴν ἀποτελεσματικότητα τῶν φορολογικῶν κινήτρων.

1) Παράγοντες ἐπηρεάζοντες τὴν ἀποτελεσματικότητα τῶν φορολογικῶν κινήτρων. Διὰ τοὺς παράγοντας οἱ ὅποιοι ἐπηρεάζουν τὴν ἀποτελεσματικότητα τῶν φορολογικῶν κινήτρων παρατηροῦμεν τὰ ἑξῆς : Ἀνεφέρθη ἤδη ὅτι τὰ φορολογικὰ κίνητρα ἀποτελοῦν μίαν ἀπὸ τὰς πολλὰς μεταβλητάς, αἱ ὅποια ἐπηρεάζουν τὰς ἀποφάσεις δι' ἐπενδύσεις. Καὶ αἱ πλέον ὁμῶς ἰσχυραὶ φορολογικαὶ ἀπαλλαγαὶ εἶναι ἐνδεχόμενον νὰ εἶναι ἄνευ ἀποτελέσματος ὅταν δὲν συντρέχουν καὶ ἄλλοι γενικοὶ καὶ εἰδικοὶ παράγοντες εὐνοϊκοὶ διὰ τὴν ἐπενδυτικὴν δραστηριότητα. Διὰ τοὺς γενικοὺς παράγοντας εἵπομεν ὀλίγα εἰς τὴν εἰσαγωγήν τοῦ παρόντος. Πέραν ὁμῶς αὐτῶν καὶ ὠρισμένοι εἰδικοὶ παράγοντες ἀσκοῦν ἐπιρροὴν ἐπὶ τῶν ἀποφάσεων τῶν ιδιωτῶν νὰ ἐπενδύσουν εἰς τομεῖς εὐεργετούμενους ἀπὸ τὰς φορολογικὰς ἀπαλλαγὰς. Κατωτέρω ἀναφέρομεν ὠρισμένους ἐξ αὐτῶν.

Ἡ ὑπαρξὶς τῶν ἀπαιτουμένων πρώτων ὑλῶν, ἡ δυνατότης προμηθείας εὐθινοῦ καὶ καταλλήλου κεφαλαιουχικοῦ ἐξοπλισμοῦ, ἡ ὑπαρξὶς εἰδικευμένου ἐπιστημονικοῦ καὶ τεχνικοῦ προσωπικοῦ, ἐπηρεάζουν ἰσχυρῶς τὰς ἀποφάσεις τῶν ἐπενδυτῶν καὶ ἐπομένως ἡ σπάνις ἢ ἀνυπαρξία τούτων εἶναι ἐνδεχόμενον νὰ ἐξουδετερώη τὴν ἰσχύν τῶν φορολογικῶν κινήτρων. Ἄλλος παράγων ἐπηρεάζων τὰς διαθέσεις τῶν ἐπενδυτῶν εἶναι ἡ φύσις καὶ τὸ μέγεθος τῆς ἀγορᾶς τῶν συντελεστῶν καὶ τῶν ἀγαθῶν καὶ ἡ δυνατότης διαθέσεως τῶν προϊόντων. Ἐλεύθερος ἀνταγωνισμός, μονοπώλιον, ἢ μονοπωλιακὸς ἀνταγωνισμὸς εἰς τὴν ἀγορὰν τῶν συντελεστῶν τῆς παραγωγῆς καὶ εἰς τὴν ἀγορὰν τῶν προϊόντων τῆς προστατευομένης ἐπιχειρήσεως ἢ κλάδων, εἶναι ἐνδεχόμενον νὰ ἐπηρεάσουν τὴν ἀποτελεσματικότητα τῶν φορολογικῶν κινήτρων. Διὰ τὸν παράγοντα αὐτὸν θὰ γίνῃ λόγος κατωτέρω λόγῳ τοῦ γενικωτέρου χαρακτήρος τὸν ὁποῖον παρουσιάζει οὗτος.

Εἰς πολλὰς ὑπαναπτύκτους χώρας ἡ φορολογικὴ διαφυγὴ εἶναι ἀρκετὰ ὑψηλὴ, εἰς τρόπον ὥστε νὰ ὑπερκαλύπτῃ τὰ ὀφέλη τὰ προερχόμενα ἐκ φορολογικῶν ἀπαλλαγῶν. Εἰς τὰς περιπτώσεις αὐτάς, ὄχι ἀσυνήθεις εἰς ὑπαναπτύκτους χώρας, ἡ ἀποτελεσματικότης τῶν φορολογικῶν κινήτρων περιορίζεται. Μία ἄλλη περίπτωσις, ἡ ὅποια εἶναι ἐνδεχόμενον νὰ ἐπηρεάσῃ τὴν ἀποτελεσματικότητα τῶν φορολογικῶν κινήτρων εἶναι ἡ δυνατότης μεταβιβάσεως τοῦ φορολογικοῦ βάρους εἰς ἄλλους. Χωρὶς νὰ θέλωμεν νὰ ὑπεισέλθωμεν

εις τὰς θεωρητικὰς λεπτομερείας τοῦ πολυπλόκου τούτου θέματος παρατηροῦμεν ἀπλῶς ὅτι εἰς περιπτώσεις ἀνελαστικότητος τῆς ζητήσεως, ἕνας φόρος προοριζόμενος νὰ καταβληθῆ ἀπὸ τὸν πωλητὴν μεταφέρεται εἰς τὸν ἀγοραστήν. Ἐφ' ὅσον λοιπὸν εἶναι πραγματοποίησιμος ἡ μεταβίβασις τοῦ φορολογικοῦ βάρους εἰς ἄλλους, ἡ ἀποτελεσματικότης τῶν κινήτρων περιορίζεται.

Ἡ ἀποτελεσματικότης τῶν φορολογικῶν κινήτρων δι' ὠρισμένον κλάδον ἐξαρτᾶται ἀπὸ τὸ γενικὸν πλαίσιον καὶ τὴν διάρθρωσιν τῆς φορολογικῆς νομοθεσίας. Ἐνίοτε εἶναι δύσκολον νὰ γίνῃ διάκρισις μεταξὺ τρεχούσης φορολογίας, ἢ ὅποια ἐπιβάλλεται συνήθως εἰς τὰς ἐπιχειρήσεις καὶ μεταξὺ φορολογικῶν ἀπαλλαγῶν καὶ κινήτρων. Ἡ δυσχέρεια αὕτη ἐπιτείνεται ἀπὸ τὴν μεγάλην διαφορὰν εἰς τὴν μορφήν καὶ τὴν διάρθρωσιν τῆς φορολογικῆς νομοθεσίας τῶν διαφόρων χωρῶν. Ὑψηλὸν πάντως φορολογικὸν βᾶρος διὰ τὸ σύνολον τῶν βιομηχανιῶν ἐν συνδυασμῷ μὲ ἰσχυρὰς φορολογικὰς ἀπαλλαγὰς δι' ὠρισμένους κλάδους καθιστᾷ τὰς ἀπαλλαγὰς περισσότερον ἀποτελεσματικὰς. Ἡ ἀκρίβεια καὶ σαφήνεια τῶν διατάξεων περὶ φορολογικῶν ἀπαλλαγῶν ἀποτελεῖ σπουδαῖον παράγοντα ἐπηρεάζοντα τὴν ἀποτελεσματικότητα τῶν κινήτρων. Σαφὴς προσδιορισμὸς τῶν φορολογικῶν ἀπαλλαγῶν εἶναι ἀπαραίτητος προϋπόθεσις διὰ τὴν εὐνοϊκὴν ἐπενέργειαν τούτων. Ἐνίοτε αἱ σχετικαὶ διατάξεις περιέχουν μεγάλην εὐλυσίαν καὶ παρέχουν τὴν δυνατότητα ἐρμηνειῶν μὲ διάφορα ἀποτελέσματα. Τοῦτο ὁδηγεῖ εἰς μακρὰς συζητήσεις μετοξὺ ἰδιωτῶν καὶ διοικήσεως, γεγονός τὸ ὅποιον καθιστᾷ τὴν ἀποτελεσματικότητα τῶν κινήτρων μικροτέραν. Ἡ ἀποτελεσματικότης τῶν κινήτρων τῶν παρεχομένων εἰς ἕνα τομέα θὰ ἐξαρτηθῆ ἀπὸ τὴν σχέσιν μεταξὺ τῶν πλεονεκτημάτων, τὰ ὅποια ἀποκτᾷ ὁ ἐπενδυτὴς εἰς τὸν τομέα αὐτὸν διὰ τῆς φορολογικῆς ἀπαλλαγῆς καὶ τοῦ κέρδους, τὸ ὅποιον θὰ ἀπέκτα, ἐὰν ἔκαμνε τὴν ἐπένδυσιν εἰς ἄλλον μὴ εὐνοούμενον τομέα, παρέχοντα ὅμως μεγαλυτέρας καὶ καλυτέρας εὐκαιρίας κέρδους. Ὁ χρόνος διὰ τὸν ὅποιον παρέχονται τὰ φορολογικὰ πλεονεκτήματα παίζει ἐπίσης σπουδαῖον ρόλον διὰ τὴν ἀποτελεσματικότητα τῶν κινήτρων. Συνήθως κίνητρα διὰ μακροτέραν χρονικὴν περίοδον μειώνουν τὴν ἀβεβαιότητα τοῦ μέλλοντος καὶ καθίστανται περισσότερον ἀποτελεσματικὰ.

Εἰς τὸ πρῶτον κεφάλαιον ἐγένετο λόγος διὰ τὸν συντονισμὸν τῶν σχετικῶν μέτρων. Ἐνα πλεονέκτημα παρεχόμενον εἰς ἰδιώτας ἐπενδυτὰς εἶναι ἐνδεχόμενον νὰ γίνῃ περισσότερον ἀποτελεσματικὸν ἐὰν συνδυασθῆ μὲ ἄλλα συγγενῆ εὐεργετήματα. Οὕτως, ἀπαλλαγὰι ἐκ φόρων ἐπὶ τῶν κερδῶν εἶναι ἐνδεχόμενον νὰ εἶναι περισσότερον ἀποτελεσματικαὶ ἐὰν συνδυασθοῦν καὶ μὲ τὴν δυνατότητα μεταφορᾶς ζημιῶν εἰς ἄλλας χρήσεις, μὲ μέτρα ἐνισχύσεως τῶν ἐξαγωγῶν, μὲ ἐπιχορηγήσεις, ἐπιδοτήσεις κλπ.

Ἡ ἀποτελεσματικότης τῆς φορολογικῆς πολιτικῆς κινήτρων ἐπηρεάζεται εἰς μεγάλον βαθμὸν ἀπὸ τὴν ἔκτασιν μὲ τὴν ὅποιαν αὕτη συντονίζεται μὲ τὴν γενικωτέραν πολιτικὴν οἰκονομικῆς ἀναπτύξεως καὶ ἀπὸ παράλληλον πολιτικὴν εἰς ἄλλους τομεῖς τῆς οἰκονομίας, ὡς εἶναι ὁ νομισματικὸς τομεὺς, ὁ πιστωτικὸς τομεὺς, τὸ ἐξωτερικὸν ἐμπόριον κλπ. Ἄν καὶ θὰ ἐπανέλθωμεν εἰς τὸ

σημείον αὐτὸ κατωτέρω, παρατηρεῖται καὶ ἐν προκειμένῳ ὅτι ἡ οἰκονομικὴ ἀνάπτυξις εἶναι ἓνα πολὺπλοκον οἰκονομικο-κοινωνικὸν φαινόμενον καὶ ὡς ἐκ τούτου ἡ ταχύτερα προώθησις τῆς ἀπαιτεῖ παράλληλον, ταυτόχρονον, καὶ καταλλήλως συντονισμένην προσπάθειαν ἐνεργειῶν τῶν ὑποκειμένων τῆς οἰκονομίας. Ἡ πολιτικὴ τῶν κινήτρων ὑφίσταται τὴν ἐπίδρασιν τῆς καθολικῆς αὐτῆς προσπάθειας. Αἱ ἀποφάσεις τῶν ἐπενδυτῶν γίνονται περισσότερον ἔλαστικά ἐναντι τῶν κινήτρων ἐὰν τὸ γενικὸν πνεῦμα καὶ ἡ γενικὴ προσπάθεια, κράτους, ὀργανισμῶν, ἐπενδυτῶν, καταναλωτῶν, κομμάτων, καὶ ὀργανισμῶν ἔχει θέσει ὡς γενικὸν στόχον τὴν ταχεῖαν ἐκβιομηχάνισιν, τὴν συλλογικὴν πρόοδον καὶ τὴν ταχεῖαν οἰκονομικὴν ἀνάπτυξιν. Ὅταν τὸ σύνολον αὐτὸ τῶν ἐνεργειῶν ἐντάσσεται εἰς μίαν καλῶς σχεδιασμένην στρατηγικὴν ἀναπτύξεως τότε καὶ ἡ ἀποτελεσματικότης τῶν φορολογικῶν κινήτρων εἶναι ἐνδεχόμενον νὰ γίνῃ μεγαλύτερα.

Ἐνίοτε διὰ τὴν ἀπόκτησιν ἐνὸς φορολογικοῦ εὐεργετήματος ἐπιβάλλονται εἰς τοὺς ιδιώτας ἐπενδυτὰς ὠρισμένοι ὅροι, οἱ ὅποιοι ἀποτελοῦν ἓνα εἶδος κόστους τῆς ἀπαλλαγῆς διὰ τὸν εὐεργετούμενον (προσκόμισις δικαιολογητικῶν διὰ τὴν ἐκτέλεσιν τῶν ὄρων τῆς ἀπαλλαγῆς, κρατικοὶ ἔλεγχοι καὶ ἔξοδα τοιοῦτων ἐλέγχων κλπ.). Τὸ κόστος αὐτὸ μειώνει τὴν ἀποτελεσματικότητα τῶν κινήτρων. Εἰς πολλὰς χώρας ὑφίσταται περαιτέρω πλῆθος ἀντικινήτρων ὅπως αἱ γραφειοκρατικαὶ διοικητικαὶ διαδικασίαι διὰ τὴν ἴδρυσιν ἐπέκτασιν καὶ λειτουργίαν τῆς ἐπιχειρήσεως, διὰ τὴν πώλησιν, ἢ ἐξαγωγήν τῶν προϊόντων, διὰ τὴν εἰσαγωγήν πρώτων ὑλῶν καὶ μηχανημάτων, διὰ τὴν πρόσληψιν προσωπικοῦ κλπ., τὰ ὅποια περιορίζουν τὴν ἀποτελεσματικότητα τῶν κινήτρων. Ἀπαραίτητος προϋπόθεσις διὰ τὴν καλυτέραν ἀποτελεσματικότητα τῶν κινήτρων εἶναι ἡ μείωσις τοῦ κόστους καὶ ὁ περιορισμὸς ἢ ἡ κατάργησις τῶν ἀντικινήτρων.

2. Μορφή τῆς ἀγορᾶς καὶ ἀποτελεσματικότης τῶν φορολογικῶν κινήτρων. Ἀπὸ τὸ σύνολον τῶν παραγόντων οἱ ὅποιοι ἀσκοῦν ἐπιρροὴν εἰς τὴν ἀποτελεσματικότητα τῶν φορολογικῶν κινήτρων θὰ ἐξετάσωμεν εἰδικώτερον ἐν προκειμένῳ τὴν μορφήν τῆς ἀγορᾶς τῶν προϊόντων τοῦ προστατευομένου κλάδου ἢ τῆς εὐνοουμένης ἐπιχειρήσεως.

Εἶναι γνωστὸν ὅτι μὲ κριτήριον τὴν φύσιν τῶν προϊόντων, τὸν ἀριθμὸν τῶν ἐπιχειρήσεων τῶν εἰσερχομένων εἰς τὴν ἀγοράν, τὴν ἐλευθερίαν κινήσεως τῶν συναλλασσομένων κλπ. αἱ ἀγοραὶ τῶν ἐτοιμῶν προϊόντων, τὰς ὁποίας ἀντιμετωπίζουν αἱ ἐπιχειρήσεις διακρίνονται εἰς καθαρὸν καὶ ἐλεύθερον ἀνταγωνισμόν, εἰς καθαρὸν ὀλιγοπώλιον, εἰς διαφοροποιημένον ἀνταγωνισμόν, εἰς διαφοροποιημένον ὀλιγοπώλιον καὶ εἰς καθαρὸν μονοπώλιον (1). Ἐτέρου ἢ

1) Ὅρα π.χ. R. Bishop, *Economic Analysis*, M.I.T., Mimeo, 1959, σελ. III-1-4. Fritz Machlup, «Monopoly and Competition: A Classification of Market Position», *American Economic Review*, September 1937, 445-451. William Fellner, *Modern Economic Analysis*, New York, 1960, κεφ. 17, R. H. Leftwich, *the Price System and*

·ἀγορά τὴν ὁποῖαν ἀντιμετωπίζει ἡ ἐπιχείρησις διὰ τὴν προμήθειαν τῶν συντελεστῶν τῆς παραγωγῆς διακρίνεται βάσει ἀναλόγων κριτηρίων εἰς ἀγορὰν συντελεστῶν πλήρους ἀνταγωνισμοῦ, ὀλιγοψωνίου καὶ μονοψωνίου. Ὁ συνδυασμὸς τῶν διαφόρων αὐτῶν ἀγορῶν, τὰς ὁποίας ἀντιμετωπίζει ἡ ἐπιχείρησις κατὰ τὴν προμήθειαν τῶν συντελεστῶν καὶ τὴν διάθεσιν τῶν προϊόντων, δίδει διαφόρους μορφὰς καμπυλῶν ὀλικῆς, μέσης καὶ ὀριακῆς βραχυχρονίου καὶ μακροχρονίου παραγωγικότητος, ὀλικοῦ, μέσου καὶ ὀριακοῦ βραχυχρονίου καὶ μακροχρονίου κόστους καὶ διαφόρου φύσεως καμπυλῶν προσφορᾶς καὶ ζητήσεως συντελεστῶν παραγωγῆς καὶ ἐτοιμῶν προϊόντων. Αἱ ἐπιδράσεις τῶν κινήτρων εἰς ἑκάστην κατηγορίαν εἶναι διάφοροι συνεπῶς καὶ ἡ ἀποτελεσματικότης τούτων εἶναι ἐπίσης διάφορος. Ἡ ἐξαντλητικὴ περιγραφή ὄλων τῶν δυνατῶν περιπτώσεων, αἱ ὁποῖαι προκύπτουν ἀπὸ τοὺς συνδυασμοὺς τῶν ἀγορῶν τῶν συντελεστῶν καὶ τῶν ἐτοιμῶν ἀγαθῶν εἶναι ἀδύνατος. Ὡς ἐκ τούτου θὰ ἐξετάσωμεν μόνον τὴν περίπτωσιν τοῦ ἐλευθέρου ἀνταγωνισμοῦ καὶ τοῦ μονοπωλίου εἰς τὴν ἀγορὰν τῶν προϊόντων καὶ ἐπὶ τῇ βάσει αὐτῶν θὰ γενικεύσωμεν τὰς παρατηρήσεις μας ὅσον ἀφορᾷ τὰς ἐπιδράσεις τῶν φορολογικῶν κινήτρων καὶ τὴν ἀποτελεσματικότητά τούτων.

Αἱ διάφοροι κατηγορίαι τῶν φόρων καὶ τῶν φορολογικῶν ἀπαλλαγῶν, τὰς ὁποίας εἶδομεν εἰς τὰς προηγουμένας παραγράφους τοῦ παρόντος κεφαλαίου ἐπηρεάζουν κατὰ διάφορον τρόπον τὸ πάγιον καὶ τὸ μεταβλητὸν κόστος τῆς ἐπιχειρήσεως, τὴν καμπύλην προσφορᾶς τῶν τελικῶν προϊόντων καὶ τὴν καμπύλην ζητήσεως τούτων ἐκ μέρους τῶν τελικῶν καταναλωτῶν. Συνεπῶς αἱ ἐπιδράσεις ἐπὶ τῆς τιμῆς τοῦ προϊόντος, τῆς παραγωγῆς καὶ τῆς καταναλώσεως εἶναι διάφοροι. Δύναται ὁμως νὰ παρατηρηθῇ ὅτι αἱ φορολογικαὶ ἀπαλλαγαὶ πάσης φύσεως ἐπηρεάζουν ἢ τὸ πάγιον κόστος τῆς ἐπιχειρήσεως ἢ τὸ μεταβλητὸν ἢ καὶ ἀμφότερα. Οὕτως, ἡ μείωσις τῆς φορολογίας κατὰ τὴν συγκέντρωσιν τῶν κεφαλαίων καὶ κατὰ τὴν συγχώνευσιν τῶν ἐπιχειρήσεων μειώνει τὸ πάγιον κόστος, ἡ μείωσις τῶν διαφόρων εἰδῶν φορολογίας κατὰ τὴν λειτουργίαν τῆς ἐπιχειρήσεως ἐπηρεάζει τὸ μεταβλητὸν κόστος, ἡ αὔξησις τῶν ἀποσβέσεων δύναται νὰ θεωρηθῇ ὡς διογκωτικὸν στοιχεῖον τοῦ παγίου κόστους, τὸ ὁποῖον μειώνει τὰ κέρδη καὶ συνεπῶς καὶ τὴν φορολογίαν ἐκ τῶν κερδῶν. Ἡ μείωσις τῆς φορολογίας ἐπὶ τῶν κερδῶν αὐξάνει τὰ περιθώρια «τοῦ κανονικοῦ κέρδους», τὸ ὁποῖον θεωρεῖται στοιχεῖον τοῦ κόστους (1) ἢ αὐξάνει τὴν διαφορὰν μεταξύ συνολικοῦ εἰσοδήματος καὶ συνολικοῦ κόστους. Ἡ μείωσις τῆς φορολογίας ἐπὶ τῆς ἀξίας τῶν προϊόντων ἢ ἐπὶ τῆς μονάδος τοῦ προϊόντος μειώνει τὸ μεταβλητὸν κόστος κ.ο.κ. Βεβαίως αἱ ἐπιδράσεις τῆς μειώσεως τῆς φορολογίας δὲν περιορίζονται μόνον εἰς τὰ στοιχεῖα τοῦ κόστους τῆς ἐπιχειρήσεως ἢ εἰς τὸ συνολικὸν εἰσόδημα καὶ τὰ

Resource Allocation, New York 1966 ed. σελ. 88. H. von Stackelberg, Grundlagen der Theoretischen Volkswirtschaftslehre, Tubingen-Zurich, 1951, σελ. 235.

1) D.S. Watson, Price Theory and its Uses, Boston, New York, 1963, σελ. 126. J.M. Henderson and R.E. Quant, Micro-Economic Theory, A Mathematical Approach, New York, 1958, σελ. 96.

κέρδη ταύτης. Ἡ πολιτικὴ τῶν κινήτρων εἶναι ἐνδεχόμενον νὰ ἔχη καὶ ἄλλας μικρὰς ἢ μεγάλας ἐπιδράσεις ἀναφερομένης εἰς τοὺς ἐπιχειρηματικούς κινδύνους, εἰς τοὺς ψυχολογικούς παράγοντας, οἱ ὅποιοι κατευθύνουν τὰς ἀποφάσεις τῶν ἐπενδυτῶν, εἰς τὴν προοπτικὴν διὰ τὸ μέλλον, εἰς τὴν ἐλαστικότητα τῶν προσδοκιῶν τῶν ἐπιχειρηματιῶν κ.ο.κ. Ἐπὶ τοῦ παρόντος ὁμως θὰ ἐξετάσω-μεν μόνον τὴν ἐπίδρασιν τῶν κινήτρων πρὸς τὴν κατεύθυνσιν τῆς ἐπενδυτικῆς δραστηριότητος τῶν ιδιωτῶν, ἡ ὁποία θὰ ἐκδηλωθῆ διὰ τοῦ μειουμένου κόστους ἢ τοῦ ἠϋξημένου κέρδους εἰς τὴν μεταβολὴν τῶν τιμῶν, τὴν ἀναδιάρθρωσιν τῆς παραγωγῆς, τὴν αὐξήσιν ταύτης, καὶ τὴν στροφὴν τῶν ἐπενδύσεων πρὸς τὰς ἐπιθυμητὰς κατευθύνσεις.

Ἡ πολιτικὴ τῶν κινήτρων εἶναι ἐνδεχόμενον νὰ κατευθύνεται πρὸς ὑφιστάμενον ἤδη κλάδον τῆς παραγωγῆς λειτουργοῦντα ὑπὸ καθεστῶς ἐλευθέρου ἀνταγωνισμοῦ. Εἰς τὴν περίπτωσιν αὐτὴν ἡ ἐπενδυτικὴ δραστηριότης θὰ ἐκδηλωθῆ εἰς ἀνανέωσιν, συμπλήρωσιν καὶ βελτίωσιν τοῦ κεφαλαιουχικοῦ ἐξοπλισμοῦ, εἰς τὴν ἐπέκτασιν τῶν ἤδη ὑφισταμένων ἐπιχειρηματικῶν μονάδων διὰ τῆς εἰσαγωγῆς νέου βελτιωμένου καὶ μεγαλυτέρας ποσότητος παγίου κεφαλαίου ἢ εἰς τὴν ἴδρυσιν νέων ἐπιχειρήσεων καὶ τὴν αὐξήσιν τοῦ ἀριθμοῦ τῶν ἤδη ὑφισταμένων. Εἶναι ἐνδεχόμενον νὰ κατευθύνεται πρὸς κλάδον παραγωγῆς λειτουργοῦντα ὑπὸ καθεστῶς ἀτελοῦς ἀνταγωνισμοῦ ἢ ὀλιγοπωλίου. Εἰς τὴν περίπτωσιν αὐτὴν ἡ νέα ἐπένδυσις θὰ λάβῃ τὴν μορφήν ἀνανεώσεων καὶ ἐπεκτάσεων τοῦ ἤδη ὑφισταμένου ἐξοπλισμοῦ τῶν ἐπιχειρήσεων, ἐὰν δὲ τὸ καθεστῶς τῆς ἀγορᾶς ἐπιτρέπη τὴν εἴσοδον νέων ἐπιχειρήσεων εἶναι ἐνδεχόμενον νὰ πραγματοποιηθῆ διὰ τῆς δημιουργίας νέων ἐπιχειρηματικῶν μονάδων. Εἶναι ἐνδεχόμενον νὰ κατευθύνεται πρὸς μονοπωλιακὸν καθεστῶς, ὅποτε ἡ νέα ἐπένδυσις θὰ λάβῃ τὴν μορφήν ἀνανεώσεων καὶ ἐπεκτάσεων τῆς μονοπωλιακῆς ἐπιχειρήσεως. Εἶναι ἐνδεχόμενον, τέλος, νὰ ἀπευθύνεται πρὸς κλάδον παραγωγῆς εἰς τὸν ὅποιον δὲν ὑφίσταται ἐπιχειρήσεις παράγουσα τὰ προϊόντα τοῦ ἐν λόγω κλάδου. Ἡ περίπτωσις αὕτη εἶναι λίαν συνήθης εἰς τὰς ὑπαναπτύκτους χώρας. Τότε ἡ ἐπένδυσις θὰ λάβῃ τὴν μορφήν νέων ἐπιχειρήσεων δημιουργουμένων διὰ τὴν κάλυψιν τῶν ἀναγκῶν τοῦ κλάδου τούτου. Εἶναι προφανές ὅτι αἱ ἐπιδράσεις τῆς πολιτικῆς τῶν κινήτρων θὰ εἶναι διάφοροι ἀπὸ περιπτώσεως εἰς περίπτωσιν. Κατωτέρω θὰ ἐξετάσωμεν τὰς ἐπιδράσεις τῶν φορολογικῶν ἀπαλλαγῶν ἀρχίζοντες ἀπὸ τὴν περίπτωσιν τοῦ ἐλευθέρου ἀνταγωνισμοῦ ἔνθα ὑφίστανται ἤδη ἐπιχειρήσεις μὲ συγκεκριμένην δραστηριότητα καὶ ἔνθα ἡ νέα ἐπένδυσις θὰ λάβῃ τὴν μορφήν ἀνανεώσεων καὶ ἐπεκτάσεων τοῦ κεφαλαιουχικοῦ ἐξοπλισμοῦ ἢ ἰδρύσεως νέων ἐπιχειρήσεων. Ἐν συνεχείᾳ θὰ ἐξετασθῆ ἡ ἐπίδρασις εἰς περίπτωσιν μονοπωλίου, ἔνθα ἡ νέα ἐπένδυσις, ἐφ' ὅσον καὶ εἰς τὴν ἔκτασιν πραγματοποιηθῆ αὕτη, θὰ λάβῃ τὴν μορφήν ἐπεκτάσεων καὶ ἀνανεώσεων, δοθέντος ὅτι ἡ ἴδρυσιν νέων ἐπιχειρήσεων ἀποκλείεται ἀπὸ τὸ ὑφιστάμενον μονοπωλιακὸν καθεστῶς. Τέλος, θὰ γίνον ὠρισμένοι παρατηρήσεις διὰ τὴν δημιουργίαν νέου κλάδου παραγωγῆς μὲ νέας ἐπιχειρηματικὰς μονάδας εἰς χώρας ἢ περιοχάς, ἔνθα τοιοῦτου εἶδους ἐκμετάλλευσιν δὲν ὑφίστατο προηγουμένως.

Εἰς τὴν ἐπισκόπησιν, ἡ ὁποία γίνεται κατωτέρω χρησιμοποιεῖται ἡ μέθοδος τῆς συγκριτικῆς στατικῆς ἀναλύσεως, ἔχει δὲ ὡς προϋπόθεσιν ὅλας τὰς ἀναγκαίας παραδοχὰς ἐπὶ τῶν ὁποίων στηρίζεται ἡ μέθοδος αὕτη, ὡς εἶναι ἡ ὑπόθεσις τοῦ ἐνιαίου κόστους ὄλων τῶν ἐπιχειρήσεων, ἡ ὑπόθεσις τῆς ὑπάρξεως ἢ ἀνυπαρξίας ἐξωτερικῶν οἰκονομιῶν ἢ ἀντιοικονομιῶν, ἡ ὑπόθεσις τῆς ἀνεξαρτησίας μεταξὺ προσφορᾶς καὶ ζητήσεως κ.ο.κ. Διὰ τὴν ἀνάλυσιν τῶν ἐπιδράσεων τῶν φόρων θὰ ἔδει νὰ ἐξετασθοῦν ὅλα τὰ εἶδη τούτων ἐν συνδυασμῷ πρὸς ὅλας τὰς περιπτώσεις ἀγορᾶς ἀγαθῶν καὶ συντελεστῶν. Τοῦτο ὁμως εἰς τὴν πραγματικότητα εἶναι δύσκολον νὰ γίνῃ εἰς τὰ περὶ ὁρισμένα πλάσια τῆς παρούσης ἐργασίας. Διὰ τὸν λόγον αὐτὸν θὰ ἐξετάσωμεν μόνον τὴν ἐπίδρασιν τῆς μειώσεως τῶν φόρων ἐπὶ τοῦ προϊόντος, οἱ ὁποῖοι ἐπιβάλλονται εἴτε ὡς εἰδικοί φόροι κατὰ μονάδα προϊόντος εἴτε ὡς ὠρισμένον ποσοστὸν ἐπὶ τῆς ἀξίας τούτου. Καὶ ὁ ἓνας καὶ ὁ ἄλλος ἔχει ὡς συνέπειαν τὴν μεταβολὴν τῶν συνθηκῶν προσφορᾶς καὶ ζητήσεως τῆς ἐπιχειρήσεως καὶ συνεπῶς τὴν μεταβολὴν τῆς τιμῆς καὶ τῆς ποσότητος τοῦ παραγομένου καὶ ζητουμένου προϊόντος. Διὰ τὴν παρακολούθησιν τῶν ἐπιδράσεων τῆς μειώσεως τῶν φόρων εἶναι δυνατὸν νὰ χρησιμοποιηθοῦν ὁ μηχανισμὸς τῶν μεταβολῶν τῆς καμπύλης τῆς προσφορᾶς, ἢ ὁ μηχανισμὸς τῆς μετατοπίσεως τῆς καμπύλης τῆς ζητήσεως. Καὶ αἱ δύο μέθοδοι δίδουν βασικῶς τὸ ἴδιον ἀποτέλεσμα, θὰ χρησιμοποιῶνται δὲ ἀδιακρίτως προκειμένου νὰ ἀναζητηθῇ εὐχερέστερον ἢ ἐπίδρασις τῆς μειώσεως τῶν φόρων.

Μετὰ ἀπὸ τὰς παρατηρήσεις αὐτὰς ἐξετάζομεν πλέον τὰς ἐπιδράσεις ὠρισμένων φόρων.

Ἐὰν ὑποθεθῇ ὅτι ἡ συνάρτησις τοῦ ὀλικοῦ κόστους μιᾶς ἐπιχειρήσεως λειτουργούσης ὑπὸ ἐλεύθερον ἀνταγωνισμὸν ἔχει ὡς ἑξῆς :

$$K_i = \alpha + \varphi(\pi_i) \quad (1)$$

ἔνθα K_i τὸ ὀλικὸν κόστος, α τὸ πάγιον κόστος καὶ $\varphi(\pi_i)$ τὸ μεταβλητὸν κόστος τὸ ὁποῖον εἶναι συνάρτησις τῆς ποσότητος π . Εἰς τὴν συνάρτησιν τοῦ ὀλικοῦ κόστους (1) ἐμπεριέχονται οἱ πάσης φύσεως φόροι τῆς ἐπιχειρήσεως. Ἐὰν ὑποθεθῇ ὅτι διὰ τὴν ἄσκησιν πολιτικῆς κινήτρων μειώνεται ὁ εἰδικὸς φόρος κατὰ λ δραχμὰς κατὰ μονάδα προϊόντος. Τότε ἡ συνάρτησις τοῦ ὀλικοῦ κόστους τῆς ἐπιχειρήσεως ἔχει ὡς ἑξῆς :

$$K_i = \alpha + \varphi(\pi_i) - \lambda \pi_i \quad (2)$$

Διὰ τὴν μεγιστοποίησιν τοῦ κέρδους ἡ ἐπιχείρησις δεόν νὰ αὐξήσῃ τὴν παραγωγήν τῆς μέχρι τοῦ σημείου ἔνθα τὸ ὀριακὸν κόστος ἰσοῦται μὲ τὸ ὀριακὸν εἰσόδημα καὶ μὲ τὴν τιμὴν τοῦ προϊόντος. Ἦτοι :

$$\frac{dK_i}{d\pi_i} = \varphi'(\pi_i) - \lambda = \tau \quad (3)$$

ἐκ τῆς (3) προκύπτει ὅτι :

$$\left. \begin{array}{l} \varphi'(\pi_i) = \tau + \lambda \\ \eta \quad \varphi'(\pi_i) - \lambda = \tau \end{array} \right\} \quad (4)$$

Ἦτοι τὸ ὀριακὸν κόστος εἰς τὴν κατάστασιν τῆς ἰσορροπίας, μετὰ τὴν ἄσκησιν τῆς πολιτικῆς τῶν κινήτρων καὶ τὴν μείωσιν τῶν φόρων, ἰσοῦται μὲ τὴν τιμὴν τοῦ προϊόντος τ ὑψημῆν κατὰ τὸ ποσὸν τοῦ εἰδικοῦ φόρου λ . Ἡ πρώτη παρατήρησις, ἡ ὁποία προκύπτει ἀπὸ τὴν (4) εἶναι ὅτι ἐπραγματοποιήθη μετατόπισις τῶν καμπυλῶν μέσου καὶ ὀριακοῦ κόστους πρὸς τὰ κάτω ἢ ὅπερ τὸ αὐτό, μετατόπισις τῆς συναρτήσεως τῆς ζητήσεως πρὸς τὰ ἄνω. Ἡ τομὴ τῶν καμπυλῶν τοῦ ὀριακοῦ κόστους καὶ τοῦ ὀριακοῦ εἰσοδήματος θὰ γίνῃ εἰς ὑψηλότερον σημεῖον μὲ ἀποτέλεσμα τὴν αὐξήσιν τῆς παραγωγῆς μιᾶς συγκεκριμένης ἐπιχειρήσεως. Ἐὰν ὁμως ἡ πολιτικὴ τῶν φορολογικῶν κινήτρων ἀναφέρεται εἰς ὀλόκληρον τὸν κλάδον τὸν λειτουργοῦντα ὑπὸ τὸ καθεστῶς τοῦ ἐλευθέρου ἀνταγωνισμοῦ τότε δεόν νὰ ἐξετασθοῦν αἱ ἐπιδράσεις διὰ τὸν κλάδον ὀλόκληρον.

Ἡ συνάρτησις τῆς προσφορᾶς τῆς ἐπιχειρήσεως S_i προκύπτει ἐκ τῆς ἐπιλύσεως τῆς (4) ὡς πρὸς π_i δι' ὅλας τὰς τιμὰς ἴσας ἢ μεγαλύτερας τοῦ μέσου μεταβλητοῦ κόστους. Ἔχομεν λοιπὸν :

$$S_i = S_i (\tau + \lambda) \quad (5)$$

Ἡ συνολικὴ προσφορὰ τοῦ κλάδου εἶναι :

$$S = \sum_{i=1}^n S_i (\tau + \lambda) = S (\tau + \lambda) \quad (6)$$

Ὡς προκύπτει ἀπὸ τὴν ἀνωτέρω σχέσιν, ἡ συνολικὴ προσφορὰ εἶναι συνάρτησις τῆς τιμῆς τοῦ προϊόντος τ , ὑψημῆς κατὰ τὸ ποσὸν τῆς φορολογικῆς ἀπαλλαγῆς λ , ἡ ὁποία δεικνύει καὶ τὴν πολιτικὴν τῶν κινήτρων. Τὸ λ ἐνεργεῖ ἐν προκειμένῳ ὡς μετατοπίζουσα παράμετρος, ἔχει δὲ ὡς ἀποτέλεσμα τὴν μετατόπισιν τῆς καμπύλης προσφορᾶς εἰς τρόπον ὥστε, εἰς τὴν αὐτὴν τιμὴν νὰ προσφέρεται μεγαλύτερα ποσότης ἢ εἰς τὴν αὐτὴν ποσότητα νὰ ἐπιτυγχάνεται μεγαλύτερα τιμή. Ἡ κατάστασις ἰσορροπίας δίδεται ἀπὸ τὴν σχέσιν :

$$D (\tau) = S (\tau + \lambda) \quad (7)$$

$$\eta \quad D (\tau) - S (\tau + \lambda) = 0 \quad (8)$$

Ἡ σχέσις (8) μᾶς δίδει τὴν τιμὴν καὶ τὴν ποσότητα τοῦ παραγομένου καὶ πωλουμένου προϊόντος εἰς κατάστασιν ἰσορροπίας. Δὲν μᾶς δίδει ὁμως τὴν ἀκριβῆ μορφήν τῆς συναρτήσεως τῆς προσφορᾶς, εἰς τρόπον ὥστε νὰ δυνηθῶμεν νὰ ἐπισημάνωμεν τὰς ἐπιδράσεις τῆς πολιτικῆς τῶν φορολογικῶν κινήτρων. Εἶναι γνωστὸν ὅτι ἀναλόγως τοῦ ἂν ὑφίστανται ἐξωτερικαὶ οικονομίαι ἢ ἀντιοικονομίαι εἶναι ἐνδεχόμενον αὐτὴ νὰ εἶναι ὀριζόντιος, νὰ εἶναι κατακόρυφος, νὰ ἔχη θετικὴν κλίσιν, νὰ ἔχη ἀρνητικὴν κλίσιν ἢ νὰ εἶναι

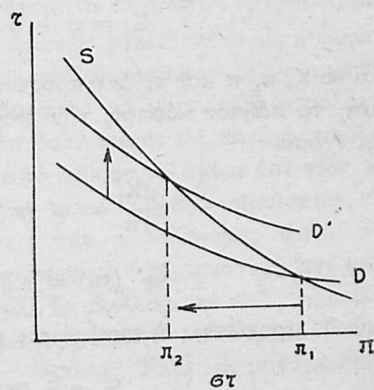
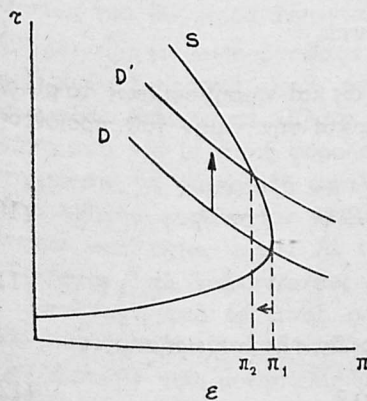
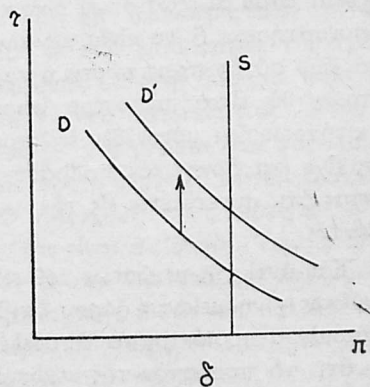
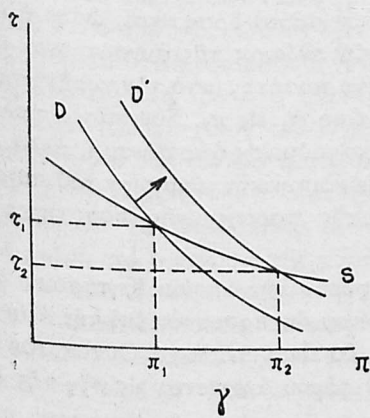
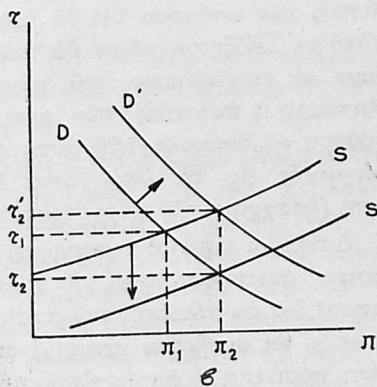
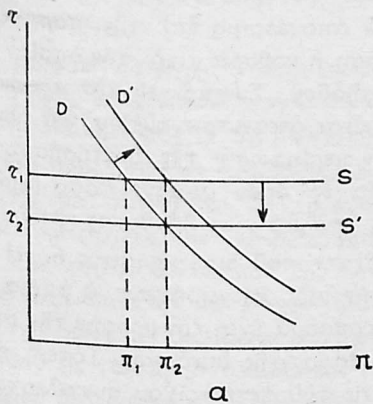
άναστροφος. Αί επιδράσεις τῆς πολιτικῆς τῶν κινήτρων εἰς ἑκάστην περίπτωσιν εἶναι διάφοροι. Κατωτέρω θὰ ἐξετάσωμεν τὰς ἐν λόγῳ ἐπιδράσεις, χρησιμοποιοῦντες ἐν προκειμένῳ τὴν διαγραμματικὴν ἀνάλυσιν. Εἰς τὸ διάγραμμα 6 δίδονται ὠρισμένοι ἀπὸ τὰς δυνατὰς αὐτὰς περιπτώσεις. Εἰς τὸν ὀριζόντιον ἄξονα ἑκάστης περιπτώσεως ἀπεικονίζεται ἡ παραγομένη ποσότης καὶ εἰς τὸν κατακόρυφον ἡ τιμὴ τοῦ προϊόντος. Αἱ συναρτήσεις S καὶ S' δίδουν τὴν προσφορὰν τοῦ βιομηχανικοῦ κλάδου μακροχρονίως πρὸ καὶ μετὰ τὴν χορήγησιν τῶν φορολογικῶν ἀπαλλαγῶν καὶ αἱ συναρτήσεις D καὶ D' τὴν ζήτησιν. Εἰς τὴν περίπτωσιν α ἡ μακροχρόνιος προσφορὰ τοῦ βιομηχανικοῦ κλάδου εἶναι ὀριζοντία, γεγονός τὸ ὁποῖον ὑποδηλοῖ ὅτι δὲν ὑφίστανται ἔξωτερικαὶ οἰκονομίαι ἢ ἀντιοικονομίαι καὶ ἡ αὔξεις τῆς παραγωγῆς διὰ τῆς ἐπεκτάσεως τῶν ὑφισταμένων μονάδων ἢ τῆς εἰσόδου νέων δὲν ἔχει ὡς ἀποτέλεσμα τὴν μείωσιν ἢ τὴν αὔξησιν τῶν τιμῶν. Ἡ μείωσις τῶν φόρων κατὰ μονάδα προϊόντος ἔχει ὡς συνέπειαν τὴν μετατόπισιν πρὸς τὰ κάτω τῆς καμπύλης τοῦ μέσου καὶ ὀριακοῦ κόστους ἑκάστης ἐπιχειρήσεως μὲ περαιτέρω ἀποτέλεσμα τὴν μετατόπισιν τῆς καμπύλης τῆς προσφορᾶς ἀπὸ τὴν θέσιν S εἰς τὴν θέσιν S' . Ἡ ἀπόστασις μεταξὺ S καὶ S' ἀντιπροσωπεύει τὸ ποσὸν τῆς μειώσεως τῶν φόρων. Ἀποτέλεσμα τῆς μετατοπίσεως αὐτῆς εἶναι νὰ αὐξηθῇ ἡ παραγομένη ποσότης ἀπὸ π_1 εἰς π_2 καὶ νὰ μειωθῇ ἡ τιμὴ ἀπὸ τ_1 εἰς τ_2 . Συνεπῶς ἡ πολιτικὴ τῶν φορολογικῶν κινήτρων ἐπέφερε τὸ ἐπιδιωκόμενον ἀποτέλεσμα. Ἐὰν ἀντὶ τῆς μετατοπίσεως τῆς συναρτήσεως τῆς προσφορᾶς μετακινήσωμεν τὴν καμπύλην τῆς ζήτησεως D εἰς τὴν θέσιν D' καταλήγομεν εἰς τὸ αὐτὸ ἀποτέλεσμα, μὲ μόνην τὴν διαφορὰν ὅτι ἡ τιμὴ τ_1 ἢ ὁποῖα φαίνεται ὅτι παραμένει ἀμετάβλητος ἀντιπροσωπεύει τὴν τιμὴν τοῦ παραγωγοῦ πρὸ τῆς μειώσεως τοῦ φόρου καὶ ἐπομένως δέον νὰ ἐλαττωθῇ κατὰ τὸ ποσὸν τῆς φορολογικῆς ἀπαλλαγῆς (1).

Εἰς τὴν περίπτωσιν β τοῦ διαγράμματος 5 ἡ καμπύλη τῆς μακροχρονίου προσφορᾶς ἔχει θετικὴν κλίσιν λόγῳ τῶν ἔξωτερικῶν ἀντιοικονομιῶν τοῦ κλάδου, αἱ ὁποῖαι ὑφίστανται συνεπείᾳ αὐξήσεως τῶν τιμῶν συντελεστῶν κλπ. Εἶναι προφανές ὅτι ἡ καμπύλη προσφορᾶς μετατοπίζεται ἀπὸ τὴν θέσιν S εἰς τὴν θέσιν S' συνεπείᾳ τῆς μειώσεως τοῦ εἰδικοῦ φόρου ἐπὶ τῶν προϊόντων τοῦ βιομηχανικοῦ κλάδου. Ἐφ' ὅσον ἡ καμπύλη τῆς ζήτησεως παραμένῃ σταθερά, ἡ παραγομένη ποσότης αὐξάνει ἀπὸ π_1 εἰς π_2 ἡ τιμὴ τοῦ προϊόντος τὴν ὁποῖαν καταβάλλει ὁ καταναλωτὴς μειοῦται ἀπὸ τ_1 εἰς τ_2 , ἐνῶ ἡ τιμὴ τὴν ὁποῖαν ἀπολαύει ὁ ἐπιχειρηματίας αὐξάνει ἀπὸ τ_1 εἰς τ'_2 .

Εἰς τὴν περίπτωσιν γ τοῦ διαγράμματος 6 ἡ καμπύλη τῆς προσφορᾶς τοῦ βιομηχανικοῦ κλάδου S ἔχει ἀρνητικὴν κλίσιν συνεπείᾳ τῆς ὑπάρξεως ἔξωτερικῶν οἰκονομιῶν εἰς τὸν κλάδον τοῦτον. Ἡ μείωσις τῶν φόρων ἔχει ὡς ἀποτέλεσμα τὴν αὔξησιν τῆς παραγωγῆς ἀπὸ π_1 εἰς π_2 καὶ τὴ μείωσιν τῆς τιμῆς ἀπὸ τ_1 εἰς τ_2 .

Εἰς τὴν περίπτωσιν δ τοῦ διαγράμματος 6 ἡ προσφορὰ εἶναι σταθερὰ

1) R. Bishop, ἐνθ. ἄνωτέρω II - 5 · 15 καὶ W.S. Vickrey, ἐνθ. ἄνωτέρω, σελ. 263

Διάγραμμα 6

συνεπεία π.χ. περιορισμένων πρώτων ύλων ή μεταλλευμάτων ή γενικώτερον περιορισμένης ποσότητας ενός οίουδήποτε συντελεστού τής παραγωγής. Η πολιτική τών κινήτρων δέν θά έχη ούδέν άποτέλεσμα επί τής παραγομένης ποσότητας. Αύξησιν μόνον θά παρουσιάση ή καθαρά τιμή τήν όποίαν άπολάουον αί έπιχειρήσεις του σχετικού κλάδου. Συνεπώς εις τήν προκειμένην περίπτωσην ή πολιτική τών κινήτρων είναι άνευ περιεχομένου. Θά ήδύνατο έν τούτοις νά δικαιολογηθή αύτη εις τήν περίπτωσην τής διατηρήσεως τής παραγωγής εις τά ύπάρχοντα επίπεδα έφ' όσον ύπάρχει τάσις μειώσεως ταύτης (ένίσχυσις τής πτηνοτροφίας, τής καλλιιεργείας βάμβακος κλπ.).

Διάφοροι είναι αί περιπτώσεις ε' και στ' του διαγράμματος 6. Η περίπτωση ε' άντιπροσωπεύει τήν παραγωγήν μιās έπιχειρήσεως, ή όποία χρησιμοποιεί ένα συντελεστήν του όποιου ή προσφορά έχει τήν μορφήν τής συναρτήσεως S, ως συμβαίνει προκειμένου περι έργατικής δυνάμεως. Τότε ή παραγομένη ποσότης, ή όποία είναι συνάρτησις του άντιστοίχου συντελεστού θά είκονίζεται με συνάρτησιν τής αύτης περίπου μορφής. Η περίπτωση στ' έμφανίζεται όταν αί έξωτερικαί οικονομίαι είναι τόσον δραστικά, ώστε ή κλίσις τής συναρτήσεως S νά είναι μεγαλύτερα τής κλίσεως τής συναρτήσεως D. Και εις τās δύο αύτάς περιπτώσεις ή παραγομένη ποσότης μετά τήν χορήγησιν τών κινήτρων θά είναι μικροτέρα μειουμένη άπό π_1 εις π_2 . Συνεπώς ή πολιτική τών κινήτρων όχι μόνον δέν έπέφερε τó σκοπούμενον άποτέλεσμα, αλλά άντιθέτως είχε και άρνητικάς επιδράσεις εις τήν κοινωνικήν ευημερίαν του συνόλου, δοθέντος ότι συνετέλεσεν εις τήν μείωσιν τής παραγομένης ποσότητος του προϊόντος.

Έάν άντι τής μειώσεως του ειδικού φόρου τήν όποίαν έξητάσαμεν προηγούμενως γίνη μείωσις φόρου έπιβαλλομένου ως ποσοστόν επί τής άξιας του παραγομένου προϊόντος τά άποτελέσματα θά είναι άνάλογα. Ούτως, εάν ύποτεθή ότι τó ποσοστόν τής μειώσεως του φόρου άνέρχεται εις $\nu\%$ τής άξιας του προϊόντος τότε έχομεν :

$$K_j = \alpha + \varphi(\pi_i) - \nu\pi_i \quad (9)$$

Ένθα τó K, α, π και τ, άντιπροσωπεύουν ως και προηγούμενως τó συνολικόν κόστος, τó πάγιον κόστος, τήν ποσότητα και τήν τιμήν του προϊόντος. Έξ αύτης έχομεν :

$$\frac{dK_i}{d\pi_i} = \varphi'(\pi_i) - \nu\tau = \tau \quad \eta \quad (10)$$

$$\varphi'(\pi_i) = \tau(1 + \nu) \quad (11)$$

Έξ αύτης προκύπτει ή συνάρτησις προσφορās τής έπιχειρήσεως :

$$S_i = S_i[\tau(1 + \nu)] \quad (12)$$

και ή συνάρτησις προσφορās του κλάδου :

$$S = \sum_{i=1}^n S_i [\tau (1 + \nu)] = S [\tau (1 + \nu)] \quad (13)$$

Είναι προφανές ότι η (13) είναι όμοια με την (6). Συνεπώς αί επιδράσεις τῆς φορολογικῆς πολιτικῆς κινήτρων θά εἶναι ἀνάλογοι. Αὐταί ἐξαρτῶνται πλέον ἀπό τήν εἰδικήν μορφήν τῆς συναρτήσεως (13).

Θά ἠδυνάμεθα νά παραθέσωμεν καί ἄλλα παραδείγματα φόρων ὁπότε ἡ ἀνάλυσις θά συνεχίζετο ἐπὶ μακρόν. Ἡ προηγουμένη, ἐν τούτοις, ἐπισκόπησις εἶναι ἀρκετή διὰ νά ἀποδείξη τὰς πολλαπλᾶς ἐπιδράσεις τῆς μειώσεως τῶν φόρων με σκοπὸν τὴν ἄσκησιν πολιτικῆς κινήτρων. Δύο παρατηρήσεις εἶναι δυνατὸν νά γίνουσι διὰ τὴν ἐξεταζομένην περίπτωσιν. Ἡ προηγουμένη ἀνάλυσις βασιζέται εἰς τὴν ὑπόθεσιν τῆς ὑπάρξεως ἐλευθέρου ἀνταγωνισμοῦ εἰς τὸν προστατευόμενον κλάδον. Ἀνεφέρθη ὁμως ὅτι τὸ καθεστῶς ἐλευθέρου ἀνταγωνισμοῦ προϋποθέτει ἐκτὸς τῶν ἄλλων καί τὴν ὑπαρξίν μεγάλου ἀριθμοῦ ἐπιχειρήσεων. Ἀλλὰ ἡ ὑπαρξίς μεγάλου ἀριθμοῦ ἐπιχειρήσεων ὑποδηλοῖ ὅτι ὁ σχετικὸς κλάδος ἔχει φθάσει ἤδη εἰς ἱκανοποιητικὸν ἐπίπεδον ἀναπτύξεως καί ὅτι ἡ εὐαισθησία τοῦ κλάδου ἐκ τῶν ἐπιδράσεων τῆς ἀγορᾶς εἶναι ἀρκετὰ μεγάλη, ὥστε ἡ κρατικὴ παρέμβασις διὰ τὴν ἄσκησιν πολιτικῆς κινήτρων καί τὴν ἐνίσχυσιν τοῦ κλάδου, νά μὴ εἶναι ἀπαραίτητος. Ἀλλὰ καί ἐὰν ὑποτεθῆ ὅτι διὰ τὸν ἓνα ἢ τὸν ἄλλον λόγον χορηγεῖται μία φορολογικὴ ἀπαλλαγὴ τῆς μορφῆς τὴν ὁποῖαν ἐξητάσαμεν προηγουμένως, δὲν εἶναι βέβαιον τὸ ἀποτέλεσμα τῆς ἀπαλλαγῆς αὐτῆς ἀφοῦ ὑπάρχουν περιπτώσεις κατὰ τὰς ὁποίας ἀκόμη καί ἡ μείωσις τῆς παραγωγῆς δὲν εἶναι ἀπίθανος. Ἐὰν ἐξ ἄλλου ληφθῆ ὑπ' ὄψιν ἡ «ἐπίπτωσις» τῆς ἀπαλλαγῆς ὑπὸ τὴν ἐννοίαν τοῦ προσώπου, τὸ ὁποῖον καρποῦται τελικῶς τὴν φορολογικὴν ὠφέλειαν καί ὅτι αὕτη εἶναι δυνατὸν νά καταλήξῃ ἐν ὄλῳ ἢ ἐν μέρει εἰς τοὺς κατόχους τῶν παραγωγικῶν συντελεστῶν ἤτοι εἰς τοὺς ἀγοραστὰς τῶν προϊόντων, τότε καθίσταται προφανές ὅτι ἡ ἀποτελεσματικότης τῶν φορολογικῶν κινήτρων ὑπὸ τὸ καθεστῶς τοῦ ἐλευθέρου ἀνταγωνισμοῦ δὲν εἶναι ἀπολύτως ἐξησφαλισμένη.

Εἰς ἐπιχείρησιν λειτουργοῦσαν ὑπὸ καθεστῶς μονοπωλίου εἶναι δυνατὸν νά ἐπιβληθοῦν διαφόρων εἰδῶν φόροι καί κατ' ἀκολουθίαν νά χορηγηθοῦν διαφόρων εἰδῶν ἀπαλλαγαί. Οὕτως, εἶναι δυνατὸν νά χορηγηθῆ φορολογικὴ ἀπαλλαγὴ ἀπὸ τὴν ἐφ' ἀπαξ φορολογίαν, ἐπιβαλλομένη εἰς τὴν μονοπωλιακὴν ἐπιχείρησιν, νά χορηγηθῆ ἀπαλλαγὴ ἀπὸ τὴν φορολογίαν ἐπὶ τῶν κερδῶν, ἀπὸ εἰδικὴν φορολογίαν ἐπιβαλλομένην κατὰ μονάδα προϊόντος, ἀπὸ φορολογίαν κατ' ἀξίαν κ.ο.κ. Αἱ ἐπιδράσεις τῆς φορολογικῆς ἀπαλλαγῆς εἶναι διάφοροι ἀπὸ περιπτώσεως εἰς περίπτωσιν. Ἄς ὑποτεθῆ ὅτι χορηγεῖται ἀπαλλαγὴ ἀπὸ ἐφ' ἀπαξ φορολογίαν ἐπιβαλλομένην διὰ τὴν ἰδρυσίν μιᾶς μονοπωλιακῆς βιομηχανικῆς μονάδος ἢ διὰ τὴν λειτουργίαν ταύτης καί τὴν ἄσκησιν τοῦ μονοπωλιακοῦ ἐπαγγέλματος. Τότε τὸ μονοπωλιακὸν κέρδος ἔχει ὡς κάτωθι :

$$κ = R(\pi) - K(\pi) - T + T \quad (14)$$

ἔνθα $\kappa =$ τὸ κέρδος

$\pi =$ ἡ παραγομένη ποσότης

$R =$ τὸ ἀκαθάριστον εἰσόδημα

$K =$ τὸ συνολικὸν κόστος

$T =$ ἡ φορολογικὴ ἀπαλλαγή

ἔξιουσιν τὴν παράγωγον τῆς (14) ἐν σχέσει πρὸς τὸ π μὲ μηδὲν ἔχομεν :

$$\frac{d\kappa}{d\pi} = R'(\pi) - K'(\pi) = 0 \quad (15)$$

$$\text{καὶ} \quad R'(\pi) = K'(\pi) \quad (16)$$

Ἐξ ἧς προκύπτει ὅτι ἡ παραγομένη ποσότης καὶ ἡ τιμὴ τοῦ προϊόντος παρέμειναν ἀναλλοίωτοι μὲ τὴν χορήγησιν τῆς φορολογικῆς ἀπαλλαγῆς, δοθέντος ὅτι ἡ μεγιστοποίησις τοῦ μονοπωλιακοῦ κέρδους πραγματοποιεῖται ὡς καὶ προηγουμένως διὰ τῆς ἐξισώσεως ὀριακοῦ κόστους καὶ ὀριακοῦ εἰσοδήματος. Ἡ φορολογικὴ ἀπαλλαγή ἔχει μόνον ὡς συνέπειαν ἐν προκειμένῳ τὴν αὐξησιν τοῦ μονοπωλιακοῦ κέρδους.

Ἐνάλογοι εἶναι αἱ ἐπιδράσεις τῆς φορολογικῆς ἀπαλλαγῆς ἀπὸ τὰ κέρδη τῆς μονοπωλιακῆς ἐπιχειρήσεως. Ἡ φορολογία ἐκ τῶν κερδῶν ἀπαιτεῖ ὅπως ὁ μονοπωλητὴς καταβάλλῃ ἐν ὠρισμένον ποσοστὸν, ν , ἐπὶ τῆς διαφορᾶς μεταξὺ τοῦ συνολικοῦ εἰσοδήματος καὶ τοῦ συνολικοῦ κόστους. Ἡ πολιτικὴ τῶν κινήτρων συνίσταται εἰς τὴν ἀπαλλαγὴν ἐν ὄλῳ ἢ ἐν μέρει ἀπὸ τὴν φορολογίαν αὐτὴν.

Ἐχομεν λοιπὸν :

$$\kappa = R(\pi) - K(\pi) + \nu [R(\pi) - K(\pi)] = (1 + \nu) [R(\pi) - K(\pi)] \quad (0 < \nu < 1) \quad (17)$$

Χάριν ἀπλουστεύσεως τῶν ὑπολογισμῶν εἰς τὴν (17) ὑποτίθεται ὅτι ἡ ὑφισταμένη φορολογία τῶν κερδῶν εὐρίσκεται ἐνσωματωμένη εἰς τὰς συναρτήσεις τοῦ εἰσοδήματος καὶ τοῦ κόστους. Ἡ ἀπαλλαγή συνεπῶς ἐκ τῆς φορολογίας τῶν κερδῶν ἀποτελεῖ προσθετικὸν στοιχεῖον τοῦ καθαροῦ κέρδους κ . Ἡ ἐπιχειρήσις μεγιστοποιεῖ τὸ κέρδος ὅταν τὸ ὀριακὸν κόστος ἴσῳται μὲ τὸ ὀριακὸν εἰσόδημα.

Ἐχομεν λοιπὸν :

$$\frac{d\kappa}{d\pi} = (1 + \nu) [R'(\pi) - K'(\pi)] = 0 \quad \eta$$

$$R'(\pi) = K'(\pi) \quad (18)$$

Ἡ (18) εἶναι ὁμοία μὲ τὴν (16). Συνεπῶς ἡ φορολογικὴ ἀπαλλαγή ἀπὸ τὰ κέρδη τῆς μονοπωλιακῆς ἐπιχειρήσεως ἄφησεν ἀνεπηρέαστον τὴν παραγομένην ποσότητα καὶ τὴν τιμὴν τοῦ προϊόντος. Ἡξήθη μόνον τὰ κέρδη ταύτης. Προκύπτει λοιπὸν ὅτι ἡ φορολογικὴ ἀπαλλαγή δὲν ἐνεργεῖ ὡς κίνητρον πρὸς αὐξησιν τῆς παραγωγῆς, ἢ ἐποῖα εἰς προγραμματισθεῖ διὰ τῆς ἀνολίψεως

νέων επενδυτικῶν δραστηριοτήτων ἀνανεώσεως ἢ ἐπεκτάσεως τοῦ ὑφισταμένου κεφαλαιουχικοῦ ἐξοπλισμοῦ.

Ἐὰν ἡ πολιτικὴ τῶν κινήτρων λάβῃ τὴν μορφήν τῆς μείωσης τοῦ ὑφισταμένου εἰδικοῦ φόρου κατὰ μονάδα προϊόντος τὰ ἀποτελέσματα εἶναι διάφορα. Εἰς τὴν περίπτωσιν αὐτὴν εἶναι ἐνδεχόμενον νὰ προκύψῃ αὔξησις τῆς παραγομένης ποσότητος, καὶ μείωσις τῆς τιμῆς τοῦ προϊόντος. Χάριν συντομίας δὲν παραθέτομεν τοὺς σχετικούς μαθηματικούς ὑπολογισμούς. Εἰς τὴν περίπτωσην τῆς περαιτέρω μείωσης τοῦ φόρου κατ' ἀξίαν τοῦ ἐπιβαλλομένου ὡς ποσοστὸν ἐπὶ τῆς ἀξίας τοῦ προϊόντος εἶναι ἐνδεχόμενον νὰ προκύψῃ μακροχρονίως αὔξησις τῆς παραγομένης ποσότητος καὶ μείωσις τῆς τιμῆς τοῦ προϊόντος (1). Εἰς τὰς δύο αὐτὰς περιπτώσεις ὁ μονοπωλητὴς διὰ νὰ μεγιστοποιήσῃ τὸ κέρδος του θὰ προβῇ εἰς ἀνανέωσιν τοῦ κεφαλαιουχικοῦ ἐξοπλισμοῦ καὶ εἰς ἐνδεχομένην ἐπέκτασιν τούτου προκειμένου νὰ ἐπιτύχῃ νέαν συνθήκην ἰσορροπίας ὡς αὕτη προσδιορίζεται ἀπὸ τὴν ἰσότητα μεταξὺ ὀριακοῦ κόστους καὶ ὀριακοῦ εἰσοδήματος. Ἡ φορολογικὴ πολιτικὴ τῶν κινήτρων συνεπῶς εἶναι ἐνδεχόμενον νὰ ὀδηγήσῃ εἰς ἀνάληψιν νέων επενδυτικῶν δραστηριοτήτων καθ' ὃ μέτρον αὐταὶ ἐξαρτῶνται ἀπὸ τὴν σχέσιν τοῦ εἰσοδήματος, τοῦ κόστους καὶ τοῦ μονοπωλιακοῦ κέρδους.

Ἀνεφέρθη προηγουμένως ὅτι μεταξὺ τῶν δύο ἀκραίων περιπτώσεων μορφῆς τῆς ἀγορᾶς, ἥτοι τοῦ ἐλευθέρου ἀνταγωνισμοῦ καὶ τοῦ μονοπωλίου ὑφίστανται ἐνδιάμεσοι καταστάσεις, αἱ ὁποῖαι διαφοροποιοῦνται. Ἰσχυρῶς, ἀναλόγως τῆς φύσεως τοῦ προϊόντος καὶ τοῦ ἀριθμοῦ τῶν ἐπιχειρήσεων τῶν εἰσερχομένων εἰς τὴν παραγωγικὴν διαδικασίαν. Οὕτως, εἶναι δυνατόν νὰ ἔχωμεν τὸ δυσοπῶλιον, τὸ ὀλιγοπῶλιον, τὸν ἀτελῆ ἀνταγωνισμόν κ.ο.κ. Δοθέντος ὅτι αἱ μορφαὶ αὐταὶ ἀποτελοῦν ἐνδιάμεσους καταστάσεις, αἱ ἐπιδράσεις τοῦ ἑνὸς ἢ τοῦ ἄλλου εἶδους τῆς φορολογικῆς ἀπαλλαγῆς θὰ ἐξαρτηθοῦν ἀπὸ τὰ κυριαρχοῦντα χαρακτηριστικὰ τῆς ἀγορᾶς. Τοῦτο προκύπτει καὶ ἀπὸ τὰς κατωτέρω σχέσεις :

Τὸ συνολικὸν εἰσόδημα μιᾶς ἐπιχειρήσεως ἰσοῦται μὲ τὴν πωλουμένην ποσότητα ἐπὶ τὴν τιμὴν τοῦ προϊόντος.

Ἐχομεν λοιπόν :

$$R = \tau \pi$$

(19)

Εἶναι γνωστὸν ὅτι ἡ κατάσταση ἰσορροπίας τῆς ἐπιχειρήσεως δίδεται ἀπὸ τὴν ἰσότητα μεταξὺ ὀριακοῦ εἰσοδήματος καὶ ὀριακοῦ κόστους.

Ἐχομεν λοιπόν :

$$R'(\pi) = \frac{dR}{d\pi} = \tau + \pi \frac{d\tau}{d\pi} = \tau \left(1 + \frac{\pi}{\tau} \frac{d\tau}{d\pi} \right) = \tau \left(1 - \frac{1}{\epsilon} \right) = K'(\pi) \quad (20)$$

Ἡ μορφή τῆς ἀγορᾶς προσδιορίζεται εἰς τὴν ἀνώτερω σχέσιν ἀπὸ τὴν ἐλαστι-

1) J. M. Henderson, R. E. Quant, "Ενθ.ἀνωτ. σελ. 174, 175, καὶ R. E. Bishop, "Ενθ' ἀνωτ., σελ. 11-6-27.

κότητα, τῆς ζητήσεως ϵ , τὴν ὁποῖαν ἀντιμετωπίζει ἡ ἐπιχείρησις ὑπὸ δεδομένης συνθήκας παραγωγῆς. Οὕτως, ἐὰν $\epsilon = \infty$, τὸ ὀριακὸν εἰσόδημα ἰσοῦται μὲ τὴν τιμὴν τοῦ προϊόντος, ἡ ἐπιχείρησις ἀντιμετωπίζει ὀριζόντιον καμπύλην ζητήσεως, δυναμένη νὰ διαθέσῃ οἰανδήποτε ποσότητα εἰς τὴν τρέχουσαν τιμὴν τῆς ἀγορᾶς. Πρόκειται συνεπῶς περὶ ἐλευθέρου ἀνταγωνισμοῦ καὶ ἰσχύουν αἱ παρατηρήσεις διὰ τὰς ἐπιδράσεις τῶν φορολογικῶν ἀπαλλαγῶν αἱ γενόμεναι προηγουμένως.

Ἐὰν $\epsilon < 1$ τότε ἡ τιμὴ εἶναι μεγαλύτερα τοῦ ὀριακοῦ εἰσοδήματος καὶ ἔχομεν τὴν κατάστασιν τοῦ μονοπωλίου διὰ τὴν ὁποῖαν ἰσχύουν αἱ σχετικαὶ παρατηρήσεις. Ἐνδιάμεσοι καταστάσεις χαρακτηρίζονται ἀπὸ ἐλαστικότητα μεγαλύτεραν τῆς μονάδος. Ἡ διαφορὰ μεταξὺ ὀριακοῦ εἰσοδήματος καὶ τιμῆς μειοῦται ὅταν ἡ ἐλαστικότης τῆς ζητήσεως αὐξάνῃ καὶ ἀντιθέτως. Διὰ τὰς καταστάσεις αὐτὰς θὰ ἰσχύσουν αἱ παρατηρήσεις περὶ ἐλευθέρου ἀνταγωνισμοῦ ἢ μονοπωλίου ἀναλόγως τῆς μορφῆς ἢ ὁποῖα ὑπερισχύει. Εἶναι συνεπῶς ἐνδεχόμενον ὠρισμέναι φορολογικαὶ ἀπαλλαγαὶ εἰς ὠρισμένας περιπτώσεις νὰ μὴ φέρουν τὸ ἐπιδικώμενον ἀποτέλεσμα, ἢ ἀντιθέτως νὰ ἔχουν ἀρνητικὰς ἐπιδράσεις προκειμένου νὰ ἀναληφθοῦν ἐπενδυτικαὶ δραστηριότητες ἀνανεώσεως καὶ ἐπεκτάσεως τοῦ κεφαλαιουχικοῦ ἐξοπλισμοῦ, ἢ προκειμένου νὰ δημιουργηθοῦν νέαι ἐπιχειρηματικαὶ μονάδες.

Ἡ περίπτωσις τῆς ἀνυπαρξίας ἐπιχειρήσεως εἰς τὸν προστατευόμενον κλάδον εἶναι λίαν συνήθης εἰς τὰς ὑπαναπτύκτους χώρας. Εἰς τὰς περιπτώσεις αὐτὰς εἶναι ἐνδεχόμενον νὰ ἔχῃ διαμορφωθῇ ἤδη ἀγορὰ τῶν προϊόντων συνετεία εἰσαγωγῶν καὶ ἡ ἀνάλυσις ἐμπίπτει εἰς τὴν κατηγορίαν τοῦ ἐλευθέρου ἢ τοῦ ἀτελοῦς ἀνταγωνισμοῦ. Θὰ ἡδύνατο συνεπῶς νὰ παρατηρηθῇ ὅτι ἰσχύουν αἱ προηγουμέναι παρατηρήσεις. Ἐν προκειμένῳ ὁμως ἡ κατάσταση εἶναι ἀκόμη δυσκολωτέρα, δοθέντος ὅτι δὲν ἔχουν δημιουργηθῇ ὠρισμένα ἀναγκαῖαι οἰκονομικαί, τεχνικαί, ψυχολογικαί, θεσμολογικαὶ καὶ λοιπαὶ συνθῆκαι, αἱ ὁποῖαι ἐπηρεάζουν τὴν προσφορὰν, ὡς εἶναι ἡ γνῶσις τῆς φύσεως τῆς ἐργασίας ἐκ μέρους τῶν ἐπενδυτῶν, ἡ ὑπαρξις τοῦ ἀπαραιτήτου ἐπιστημονικοῦ, τεχνικοῦ καὶ ἐργατικοῦ προσωπικοῦ, ἡ ὑπαρξις συγγενῶν δραστηριοτήτων εἰς τὴν ὀριζόντιον καὶ κατακόρυφον σειρὰν τῶν ἐξαρτήσεων, ἡ βεβαιότης διὰ τὴν ἀνταπόκρισιν τὴν ὁποῖαν θὰ ἔχῃ ἡ ἐγχώριος παραγωγή εἰς τὴν ἀγορὰν ἑσωτερικοῦ κ.ο.κ. Οἱ παράγοντες αὐτοὶ ἐν συνδυασμῷ πρὸς τὸ πλέγμα τῶν σχέσεων, οἱ ὁποῖοι ἐπηρεάζουν τὴν βούλησιν τῶν ἰδιωτῶν καθιστοῦν ἀβεβαίαν τὴν ἀποτελεσματικότητα τῆς πολιτικῆς τῶν φορολογικῶν κινήτρων. Οὕτως, ἡ χορήγησις κινήτρων διὰ τὴν ἴδρυσιν ἐργοστασίου κατασκευῆς ἀεροπλάνων, αὐτοκινήτων, συσκευῶν τηλεοράσεως, τηλεφωνικῶν συσκευῶν κλπ. δὲν ἐξαρτᾶται μόνον ἀπὸ τὴν μορφήν τῶν φόρων καὶ τὴν φύσιν τῆς καμπύλης τῆς προσφορᾶς, ἢ ὁποῖα ἐξητάσθη προηγουμένως, ἀλλὰ καὶ ἀπὸ τὸ σύνολον τῶν παραγόντων, οἱ ὁποῖοι κατευθύνουν τὴν ἰδιωτικὴν πρωτοβουλίαν. Συνεπῶς εἶναι ἀδύνατον αἱ μέθοδοι ἀναλύσεως τὰς ὁποίας ἐχρησιμοποίησαμεν προηγουμένως νὰ μᾶς ὀδηγήσουν εἰς ἀσφαλῆ συμπεράσματα.

Ἐὰν ἐξ ἄλλου τὰ φορολογικὰ κίνητρα χορηγοῦνται διὰ τὴν ἴδρυσιν

βιομηχανίας κατασκευής ενός νέου προϊόντος, τὸ ὁποῖον δὲν εἶναι γνωστὸν εἰς τὴν ἀγοράν, ἢ κατάστασις γίνεται περισσότερο δύσκολος καὶ ἡ ἀποτελεσματικότης τῆς φορολογικῆς πολιτικῆς τῶν κινήτρων περισσότερο ἀβεβαία, δοθέντος ὅτι εἰς τὰς δυσχερείας, αἱ ὁποῖαι ἀπορρέουν ἀπὸ τὸ σκέλος τῆς προσφορᾶς προστίθενται ἤδη καὶ αἱ δυσχέρειαι τῆς ἀνυποστάτου ἢ τῆς ἀδιαμορφώτου καὶ τῆς ἀβεβαίας ζητήσεως.

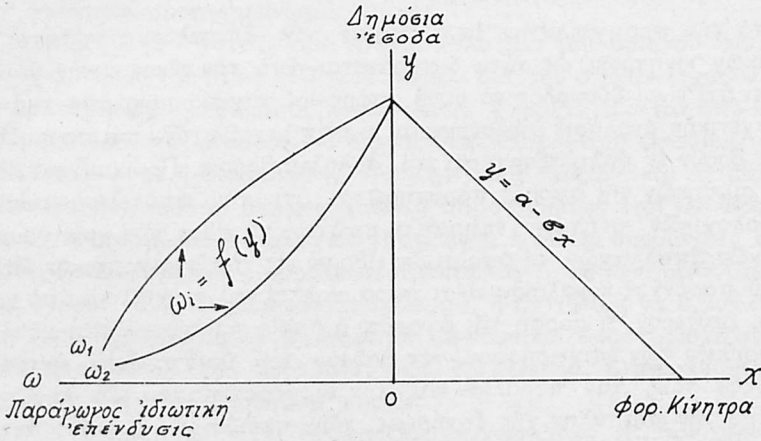
Ἀπὸ τὴν προηγουμένην ἐπισκόπησιν τῆς ἀποτελεσματικότητος τῶν φορολογικῶν κινήτρων, ὡς αὕτη διαγράφεται ἀπὸ τὴν οἰκονομικὴν θεωρίαν, προκύπτει ὅτι εἶναι δύσκολον νὰ δοθῇ σαφὴς καὶ συγκεκριμένη ἀπάντησις ('). Εἰς τὴν σχετικὴν ἀνάλυσιν ὑπείσέρχεται πλῆθος μεταβλητῶν καὶ παραμέτρων, αἱ ὁποῖαι δροῦν ἐν ἀλληλεξαρτήσῃ καὶ ἀλληλεπιδράσει. Προκειμένου εἰδικῶς περὶ τῶν συνθηκῶν τῆς ἀγορᾶς παρατηρεῖται ὅτι τὴν ἀποτελεσματικότητα τῶν φορολογικῶν κινήτρων ἐπηρεάζει πρῶτον, τὸ εἶδος τῶν χορηγουμένων φορολογικῶν ἀπαλλαγῶν, αἱ ὁποῖαι ὡς εἶδομεν εἰς τὴν περιγραφικὴν ἐπισκόπησιν τοῦ παρόντος κεφαλαίου εἶναι πάρα πολλαὶ καὶ ποικίλλου ἀπὸ χώρας εἰς χώραν. Δεύτερον, ἡ μορφή τῆς ἀγορᾶς, ἡ ὁποία προσδιορίζεται μὲ κριτήρια τὸν ἀριθμὸν τῶν ἐπιχειρήσεων, τὸν βαθμὸν τοῦ ὑφισταμένου ἀνταγωνισμοῦ μεταξύ των, τὴν ποικιλίαν καὶ τὴν διαφοροποίησιν τῶν προϊόντων. Τρίτον, ἀπὸ τὴν καμπύλην τῆς ζητήσεως τῶν προϊόντων, ἡ ὁποία ἀντανακλᾷ τὰς προτιμήσεις τῶν καταναλωτῶν. Τέταρτον, ἀπὸ τὴν μορφήν τῆς καμπύλης τῆς προσφορᾶς, ἡ ὁποία ἀντανακλᾷ τὰς συνθήκας τῆς παραγωγῆς, τὸ κόστος τῆς παραγωγῆς, τὰς ἐξωτερικὰς καὶ ἐσωτερικὰς οἰκονομίας κ.ο.κ. Ἐὰν εἰς τὰ ἀνωτέρω προστεθοῦν ὅλοι οἱ παράγοντες οἱ ἀναφερθέντες εἰς τὴν ἀρχὴν τῆς παρούσης παραγράφου, ὡς ἐπηρεάζοντες τὴν ἀποτελεσματικότητα τῶν φορολογικῶν κινήτρων τότε καθίσταται προφανὲς πόσον δύσκολος εἶναι ἡ ἐπίσημασις τῆς ἀποτελεσματικότητος τούτων διὰ τῶν ὀργάνων ἀναλύσεως τῆς οἰκονομικῆς θεωρίας.

3) *Ἐπιδιωκόμενοι σκοποὶ καὶ ἀποτελεσματικότης τῶν φορολογικῶν κινήτρων.* Ἀνεφέρθη ἤδη ὅτι διὰ τὴν παρακολούθησιν τῆς ἀποτελεσματικότητος τῶν φορολογικῶν κινήτρων εἶναι δυνατόν νὰ γίνῃ σύγκρισις τῆς θυσίας, τὴν ὁποίαν ὑφίσταται τὸ δημόσιον διὰ τῶν φορολογικῶν παραχωρήσεων, πρὸς τὸ ἀποκτώμενον κέρδος ἐκ τῆς ἰδιωτικῆς ἐπενδυτικῆς δραστηριότητος, ἡ ὁποία προκαλεῖται συνεπείᾳ τῆς χορηγήσεως τῶν ἐν λόγῳ κινήτρων. Ἡ κατάσταση αὕτη ἐμφανίζεται εἰς τὸ διάγραμμα ὑπ' ἀριθμ. 7.

Εἰς τὸ δεξιὸν σκέλος τοῦ ὀριζοντιοῦ ἄξονος τοῦ ἀνωτέρω διαγράμματος ἀναγράφονται τὰ φορολογικὰ κίνητρα πάσης φύσεως ἐκπεφρασμένα εἰς παραχωρήσεις τοῦ δημοσίου πρὸς τοὺς ἰδιώτας. Εἰς τὸν κατακόρυφον ἄξονα ἀναγράφονται τὰ δημόσια ἔσοδα, τὰ ὁποῖα θὰ ἐπραγματοποιούντο ἐὰν δὲν ἐλάμβανε χώραν ἡ χορήγησις τῶν κινήτρων. Ὑποτίθεται ἐπίσης ὅτι τὰ ἔσοδα

1) Δι' ἄλλας περιπτώσεις εἰς R. A. Musgrave, *The Theory of Public Finance*, New York, 1959 κεφ. 13, 14, 16. Ἐνθ. καὶ ἄλλη βιβλιογραφία.

αυτὰ θὰ διετίθεντο ὑπὸ τοῦ δημοσίου δι' ἔργα ἐπενδύσεων. Ἡ συνάρτησις $\psi = \alpha - \beta\chi$ εἶναι εὐθεῖα γραμμὴ σχηματίζουσα γωνίαν 45° με τοὺς ἄξονας τοῦ διαγράμματος διὰ νὰ δείξη τὴν σταθερότητα τοῦ ὀριακοῦ λόγου ὑποκαταστάσεως μεταξὺ φορολογικῶν παραχωρήσεων πρὸς τοὺς ιδιώτας ἐπενδυτὰς καὶ τῶν δημοσίων ἐσόδων ἐξ αὐτοῦ τοῦ λόγου. Ὅσον αὐξάνεται ἡ πολιτικὴ

Διάγραμμα 7

τῶν κινήτρων καὶ αἱ φορολογικαὶ ἀπαλλαγαὶ γίνονται μεγαλύτεραι τόσοι τὰ ἔσοδα τοῦ δημοσίου καὶ καθ' ὑπόθεσιν αἱ δημόσια ἐπενδύσεις, αἱ ὁποῖαι θὰ ἐπραγματοποιούντο ἐξ αὐτοῦ τοῦ λόγου γίνονται μικρότεροι. Τὸ ἀριστερὸν σκέλος τοῦ διαγράμματος δεικνύει τὴν ἀναλαμβανομένην ἰδιωτικὴν ἐπένδυσιν συνεπεῖα τῆς χορηγήσεως τῶν φορολογικῶν κινήτρων. Τὴν ἐπένδυσιν αὐτὴν ἀποκαλοῦμεν ἐν προκειμένῳ παράγωγον ἐπένδυσιν, εὐρίσκεται δὲ αὐτὴ εἰς ἀρνητικὴν συσχέτισιν με τὰ κρατικὰ ἔσοδα καὶ τὰς δημοσίας ἐπενδύσεις, αἱ ὁποῖαι συνδέονται με τὰ φορολογικὰ κίνητρα. Ὅσον αὐξάνονται αἱ φορολογικαὶ ἀπαλλαγαὶ τόσοι μειοῦνται τὰ ἔσοδα καὶ αἱ ἐπενδύσεις τοῦ δημοσίου, αἱ ὁποῖαι θὰ ἐπραγματοποιούντο ἐὰν δὲν ἐλάμβανε χώραν ἡ φορολογικὴ ἀπαλλαγὴ. Ὅσον ὁμως μειοῦνται αἱ δημόσια ἐπενδύσεις τόσοι θὰ ἔδει νὰ αὐξάνωνται αἱ παράγωγοι ἐπενδύσεις, αἱ ἀναλαμβανόμεναι ὑπὸ τῶν ἐπιχειρηματιῶν συνεπεῖα τῆς πολιτικῆς τῶν κινήτρων. Ἐὰν ἐγνωρίζαμεν συνεπῶς τὴν ἀκριβῆ μορφήν τῶν συναρτήσεων $\omega_i = f(\psi)$, θὰ ἠδυνάμεθα νὰ προσδιορίσωμεν ἐπακριβῶς τὴν ἀποτελεσματικότητα τῶν φορολογικῶν κινήτρων καὶ νὰ σταθμίσωμεν τὴν σκοπιμότητα τούτων. Εἰς τὴν πραγματικότητα, ἐν τούτοις, δὲν γνωρίζομεν ἐὰν με τὴν μείωσιν τῶν δημοσίων ἐσόδων προκαλεῖται μικρότερα, ἰσόποσος ἢ μεγαλύτερα αὐξήσεις τῶν παραγῶγων ἰδιωτικῶν ἐπενδύσεων. Ἄπο τὰς συναρτήσεις τοῦ διαγράμματος ἔχομεν :

$$|\Delta\chi| = |\Delta\psi| \leq |\Delta\omega| \quad (21)$$

$$\left. \begin{array}{l} \text{Ἐὰν } |\Delta\omega| < |\Delta\psi| = |\Delta\chi| \text{ ἢ ἀποτελεσματικότης εἶναι μικρὰ} \\ \text{ἔὰν } |\Delta\omega| = |\Delta\psi| = |\Delta\chi| \text{ ἢ ἀποτελεσματικότης εἶναι ἴση πρὸς} \\ \text{ἔὰν } |\Delta\omega| > |\Delta\psi| = |\Delta\chi| \text{ ἢ ἀποτελεσματικότης εἶναι μεγάλη} \end{array} \right\} (22)$$

τὴν θυσίαν τοῦ δημοσίου

Ἡ ἀνυπαρξία ὁμως ἢ ἡ ἀνεπάρκεια ποσοτικῶν δεδομένων δὲν καθιστᾷ δυνατὴν τὴν διενέργειαν οἰκονομετρικο-στατιστικῶν παρατηρήσεων προκειμένου νὰ διαπιστωθῇ ἡ ἀκριβὴς μορφή τῆς συναρτήσεως.

$$\omega_i = f(\psi) = f(\varphi(X)) \quad (23)$$

Τὸ πρόβλημα γίνεται ἀκόμη δυσκολώτερον ἐὰν ληφθοῦν ὑπ' ὄψιν αἱ χρονικαὶ ὑστερήσεις, αἱ ὁποῖαι μεσολαβοῦν μεταξὺ τῆς χορηγήσεως τῶν κινήτρων καὶ τῆς ἀναλήψεως ἰδιωτικῶν ἐπενδυτικῶν δραστηριοτήτων.

Ἀπὸ τὴν προηγουμένην ἐπισκόπησιν προκύπτει ὅτι ἡ οἰκονομικὴ θεωρία δὲν μᾶς παρέχει ἀσφαλῆ βᾶσιν διὰ τὴν ἀνεύρεσιν τοῦ πλέγματος τῶν ἐξαρτήσεων τῶν ἰδιωτικῶν ἐπενδύσεων ἐν σχέσει πρὸς τὴν πολιτικὴν τῶν φορολογικῶν κινήτρων, ἢ διὰ τὴν ἐπισήμανσιν τῶν παραγόντων, οἱ ὅποιοι ἀσκοῦν ἀποφασιστικὴν ἐπιρροὴν ἐπὶ τῆς ἀποτελεσματικότητος τούτων.

Αἱ παρατηρήσεις αἱ σχετιζόμεναι μὲ τὴν ἀβεβαιότητα ὅσον ἀφορᾷ τὴν ἀποτελεσματικότητα τῶν φορολογικῶν κινήτρων συμπίπτουν ἐν μέρει καὶ πρὸς τὰ πορίσματα τῶν ἐμπειρικῶν παρατηρήσεων εἰς ὠρισμένας χώρας. Ἀνεφέρθη ἤδη ὅτι ἡ ποσοτικὴ διερεύνησις τῶν διαφόρων συναρτησιακῶν σχέσεων τῶν συνδεουσῶν τὰς μεταβλητὰς καὶ τὰς παραμέτρους, αἱ ὁποῖαι ὑπεσέρχονται εἰς τὴν σχετικὴν ἀνάλυσιν εἶναι δύσκολος ἂν ὄχι ἀδύνατος. Ὑποσμέναι ὁμως ἔμμεσοι προσεγγίσεις τοῦ προβλήματος παρέχουν ἱκανοποιητικὰς ἐνδείξεις ἐπὶ τοῦ ἐν λόγῳ ἀντικειμένου. Τὸ πρόβλημα ἔχει ἤδη τεθῆ εἰς πολλὰς ἀνεπτυγμένας καὶ ὑπαναπτύκτους χώρας. Ἡ γενικὴ ἐντύπωσις εἶναι ὅτι ἡ ἀποτελεσματικότης τῶν φορολογικῶν κινήτρων εἶναι περιορισμένη. Εἰς ὠρισμένας διεθνεῖς διασκέψεις σχετιζόμενας μὲ τὰ προγράμματα τῆς φορολογίας, οἱ συμμετέχοντες ἐδήλωσαν σχεδὸν ἐν ὁμοφωνίᾳ ὅτι τὰ κίνητρα εἰς τὰς χώρας τῶν ὑπῆρξαν ἀτελέσφορα, σχεδὸν χωρὶς ἀποτέλεσμα, διοικητικῶς ἐνοχλητικὰ καὶ δυσκίνητα καὶ προεκάλεσαν θυσίας εἰς εἰσοδήματα καὶ φορολογικὴν ἰσότητά. Ἰσως δὲν ὑπάρχει χώρα εἰς τὴν ὁποῖαν τὰ φορολογικὰ κίνητρα νὰ δύνανται νὰ πιστωθοῦν μὲ ἀξιόλογον αὐξησιν τῶν ἐπενδύσεων (1). Τυπικὴ εἶναι ἡ περίπτωσις τοῦ Μεξικοῦ ἔνθα δὲν φαίνεται νὰ ὑπάρχη περίπτωσις τοῦ προσφάτου παρελθόντος κατὰ τὴν ὁποῖαν αἱ φορολογικαὶ ἀπαλλαγαὶ ὑπῆρξαν ὁ ἀποφασιστικὸς παράγων διὰ τὰς ἀποφάσεις ἐπενδύσεων. Εἰς πολλὰς περιπτώσεις αἱ ἐπιχειρήσεις δὲν τὰς λαμβάνουν καθ' ὅλοκληρίαν ὑπ' ὄψιν (1). Αἱ ἐπιχειρήσεις δὲ αἱ ὁποῖαι λαμβάνουν ὑπ' ὄψιν τὰ φορολογικὰ κίνητρα θεωροῦν ταῦτα ὡς εἶδος ἐκτάκτων ἢ ἀπροσδοκῆτων ὠφελειῶν, αἱ ὁποῖαι ἐν πάσῃ περιπτώσει δὲν θὰ ἔβλαπτον ἐὰν θὰ ἀποκτῶντο μεταγενεστέρως, οὔτε τὰ

1) J. Weller, K. M. Kauffman, Harvard law School, ἐνθ. ἀνωτ., σελ. 223.

θεωρούν αξία λόγου διὰ νὰ δικαιολογήσουν τὴν ἀπόφασιν ἐπενδύσεως. Εἰς ἐρωτηματολόγιον ἀπευθυνθὲν πρὸς 24 ἐπιχειρηματίας ἐάν θὰ προέβαινον εἰς ἐπένδυσιν χωρὶς τὴν ὕπαρξιν τῶν φορολογικῶν κινήτρων 14 ἀπήντησαν ὀριστικῶς ναί, ἑννέα ἀπήντησαν πιθανὸν ναί, ἕνας ἀπήντησε πιθανὸν ὄχι καὶ οὐδεὶς δὲν ἀπήντησεν ὀριστικῶς ὄχι. Οὕτω, τὸ συμπέρασμα εἰς τὸ ὁποῖον καταλήγει ἡ ἐν λόγω ἔρευνα εἶναι ὅτι κατὰ τὰς ἐπικρατούσας τότε συνθήκας εἰς τὸ Μεξικὸν αἱ φορολογικαὶ ἀπαλλαγαὶ δὲν εἶχον μεγάλας ἐπιδράσεις εἰς τὰς ἀποφάσεις τῶν ἰδιωτῶν δι' ἐπένδυσιν (1). Ἀνάλογοι εἶναι αἱ παρατηρήσεις τῆς διεθνoῦς Τραπεζῆς Ἀνασυγκροτήσεως, ἡ ὁποία γράφει διὰ τὸ Πακιστὰν ὅτι δὲν ὑπάρχει μία πραγματικὴ βάση διὰ τὴν ἐκτίμησιν τῆς ἀποτελεσματικότητος τῶν φορολογικῶν κινήτρων εἰς τὴν ἰδιωτικὴν βιομηχανικὴν δραστηριότητα καὶ διὰ τὴν Ἰταλίαν ὅτι αἱ διαθέσιμοι πληροφορίαι δὲν ἐπιτρέπουν ἀξιολόγησιν τῆς ἀποτελεσματικότητος τῶν φορολογικῶν κινήτρων διὰ τὴν βιομηχανικὴν ἀνάπτυξιν κερχωρισμένως (2).

Κατὰ τὴν ἀνοιξιν τοῦ 1962 τὸ National Bureau of Economic Research, καὶ τὸ Brookings Institution τῶν Ἠνωμένων Πολιτειῶν κατήρτισαν μίαν ἐπιτροπὴν ἀπὸ καθηγητὰς τῶν Πανεπιστημίων Κολούμπια καὶ Χάρβαρντ μὲ σκοπὸν τὴν ὀργανῶσιν διεθνoῦς συσκέψεως ἀπὸ ἀντιπροσώπων διαφόρων χωρῶν διὰ τὴν μελέτην τῶν ἐπιδράσεων τῆς φορολογίας ἐπὶ τῆς οἰκονομικῆς ἀναπτύξεως. Τὸ συνέδριον ἔλαβε χώραν τὸν Δεκέμβριον τοῦ 1963 εἰς τὴν Οὐάσιγκτων μὲ 43 ἀντιπροσώπους 7 ἀνεπτυγμένων χωρῶν τοῦ κεφαλαιοκρατικοῦ κόσμου (Ἰαπωνία, Δ. Γερμανία, Ἰταλία, Ὀλλανδία, Γαλλία, Σουηδία, Ἀγγλία). Αἱ ὑποβληθεῖσαι μελέται ὑπὸ τῶν συνέδρων καλύπτουν ὅλας τὰς πλευρὰς τῆς οἰκονομικῆς μεγεθύνσεως τῶν χωρῶν τῶν, ὡς εἶναι ἡ ἔννοια τῆς ἀναπτύξεως, οἱ προσδιοριστικοὶ παράγοντες τῆς ἀνόδου τῶν ἐν λόγω οἰκονομιῶν, ἡ μέτρησις τῆς ἀναπτύξεως, ἡ διάρθρωσις τῶν δημοσίων οἰκονομικῶν, ὁ σχηματισμὸς παγίου κεφαλαίου ὑπὸ τοῦ δημοσίου, αἱ σχέσεις μεταξύ φορολογικοῦ συστήματος καὶ ἰδιωτικῆς ἀποταμιεύσεως, ἡ ἐλαστικότης τῆς ἀποταμιεύσεως ἐν σχέσει πρὸς τὸ ἐπιτόκιον, ἡ σχέσις μεταξύ φορολογικῶν μέτρων καὶ ἀποταμιεύσεως, ἡ ἐπένδυσις τῶν ἐπιχειρήσεων, ἡ διάρθρωσις τῆς φορολογίας, τὰ διάφορα γενικὰ καὶ εἰδικὰ φορολογικὰ μέτρα διὰ τὴν ἐπιτάχυνσιν τῆς ἀναπτύξεως, τὰ φορολογικὰ βάρη, αἱ διάφοροι μορφαὶ τῶν φορολογικῶν κινήτρων, αἱ διαχρονικαὶ ἐξελίξεις εἰς τὰ μεγέθη τοῦ εἰσοδήματος καὶ τῶν δημοσίων οἰκονομικῶν, οἱ σκοποὶ τῆς φορολογικῆς πολιτικῆς, αἱ ἐπιδράσεις τῶν φορολογικῶν μέτρων εἰς ἄλλα μεγέθη κ.ο.κ. Τὰ πορίσματα τῆς διασκέψεως εἰς πολλὰς τουλάχιστον περιπτώσεις, δὲν φαίνεται νὰ ἀπέχουν πολὺ ἀπὸ τὰ συμπεράσματα τῆς προηγουμένης θεωρητικῆς καὶ ἐμπειρικῆς ἀναλύσεως. Διὰ

1) S. G. Ross, J. B. Christensen, Tax Incentives for Industry in Mexico, Cambridge, Harvard Law School International Program in Taxation, 1959, σελ. 101-102, καὶ J. Heller, K. M. Kauffman, Harvard Law School. Ἐνθ. ἄνωτ., σελ. 223.

2) J. R. Kahabka, Tax Incentives for Private Industrial Investment in less Developed Countries, I.B.R.D., 1962 σελ. 55, καὶ 71.

τὴν Ἰαπωνίαν (1) π.χ. ἡ ὁποία ἐσημείωσεν ὑψηλὸν ρυθμὸν ἀναπτύξεως κατὰ τὰ μεταπολεμικὰ ἔτη παρατηρεῖται ὅτι θὰ ἦτο καλύτερον νὰ αὐξηθῆ ἡ κυβερνητικὴ ἀποταμίευσις διὰ τῆς αὐξήσεως τῶν φόρων παρά νὰ καταβάλ- λεται προσπάθεια αὐξήσεως τῆς προσωπικῆς ἀποτομιεύσεως δι' εἰδικῶν μέ- τρων ὡς ἡ ἀπαλλαγὴ ἐκ τοῦ φόρου τοῦ εισοδήματος ἐκ τόκων, ἐκ μερισμά- των κλπ. Ὅσον ἀφορᾷ τὰ μέτρα διὰ τῶν ὁποίων ἀπεσκοπεῖτο ἡ προώθησις ἀποταμιεύσεως τῶν ἐπιχειρήσεων εἰς εἰδικούς κλάδους ὑπάρχουν πολλὰ ἀμφι- σβητήσεις διὰ τὴν γενικὴν ἀποτελεσματικότητά των. Δι' ἄλλα φορολογικὰ μέτρα ὡς εἶναι αἱ φορολογικαὶ ἀπαλλαγαὶ αἱ χορηγούμεναι εἰς τὸ εἰσόδημα ἀπὸ βασικὰ νέα προϊόντα καὶ ἀπὸ ἐξαγωγάς, τὰ ἀφορολόγητα ἀποθεματικὰ καὶ ἡ ἐπιταχυνομένη ἀπόσβεσις, ὑπάρχουν ἀμφιβολία ἐὰν ἔδωσαν ἱκανοποιη- τικὰ ἀποτελέσματα διὰ τὴν αὐξισιν συνολικῆς ἀποταμιεύσεως καὶ ἐπενδύ- σεως. Ὅσον ἀφορᾷ τὴν γενικὴν ἀποτελεσματικότητά τῆς φορολογικῆς πολι- τικῆς εἰς τὴν Ἰαπωνίαν διὰ τὸν σχηματισμὸν παγίου κεφαλαίου καὶ τὴν οἰκο- νομικὴν ἀνάπτυξιν, τὸ γενικὸν συμπέρασμα εἶναι ὅτι ἐπετεύχθησαν ὠρισμένοι ἀπὸ τοὺς ἐπιδιωκόμενους σκοπούς, αἱ ἐπιτεύξεις ὁμως αὐταὶ ἐπραγματοποιή- θησαν μὲ θυσίαν τῆς φορολογικῆς ἰσότητος. Ἡ ἐμπειρικὴ γνῶσις, ἐν τούτοις, δὲν ἐπιτρέπει τὴν μέτρησιν τῆς συμβολῆς ἐκάστου κινήτρου.

Διὰ τὴν Γερμανίαν (2) παρατηρεῖται ὅτι ὠρισμένοι με.αβολαὶ εἰς τὴν φορολογικὴν νομοθεσίαν τῆς χώρας ἔσχον εὐεργετικὴν ἐπίδρασιν ἐπὶ τῆς οἰκονομικῆς ἀνάπτυξης. Ἐξεφράσθη ἐν τούτοις ἰσχυρὰ ἀμφιβολία ἐὰν ὑπῆρχε ἀμεσος σχέσις μεταξὺ τῆς τάσεως νὰ παράγονται περισσότερα ἀφ' ἐνὸς καὶ τῆς φορολογικῆς μεταχειρίσεως τῶν πληρωμῶν αἱ ὁποῖαι προέκυπτον ἀπὸ τὰς ἐν λόγω δραστηριότητας. Ἡ χορήγησις εἰδικῶν κινήτρων ἐθεωρήθη ὡς περισ- σότερον ἀποτελεσματικὴ ἀπὸ μίαν γενικὴν μείωσιν τῶν φόρων. Ὑποτιθέμενα φορολογικὰ μέτρα περιφερειακῆς ἀναπτύξεως συνετέλεσαν εἰς τὴν ἀνάπτυξιν τῶν προστατευθεισῶν περιοχῶν. Ὑπάρχει, ἐν τούτοις, ἡ πεποίθησις ὅτι αἱ φορολογικαὶ ἀπαλλαγαὶ διὰ τὴν αὐξισιν τῆς ἀποταμιεύσεως δὲν συνετέλεσαν σημαντικῶς εἰς τὴν αὐξισιν τοῦ κεφαλαίου τῆς οικονομίας (3).

Εἰς τὴν Ἰταλίαν (4) ἡ μέθοδος τῆς ἐπιταχυνομένης ἀποσβέσεως, ἡ ὁποία συνίσταται εἰς τὴν σμίκρυνσιν τῆς περιόδου ἀποσβέσεως καὶ εἰς ἀρχι- κὰς παραχωρήσεις δὲν φαίνεται νὰ ὑπῆρξεν ἀποτελεσματικὴ διὰ τὴν κέντρι- σιν τῶν ἐπενδύσεων. Ἀφ' ἐτέρου αἱ μέθοδοι αἱ ὁποῖαι υἱοθετήθησαν διὰ τὴν ἐνθάρρυνσιν τῶν ἐπενδύσεων πρὸς τὴν νότιον Ἰταλίαν, ὡς εἶναι ἡ δεκαετὴς φορολογικὴ ἀπαλλαγὴ ἀπὸ τὸν φόρον ἐπὶ τοῦ ἐπιχειρηματικοῦ εισοδήματος ὀρισμένων ἐπιλεγεισῶν βιομηχανικῶν ἐπιχειρήσεων εἶχον μετριώτατα ἀποτε-

1) National Bureau of Economic Research, Foreign tax Policies and Economic Growth, a Conference Report of N.B.E.R. and The Brookings Institution, New York, 1966 σελ. 3-5 καὶ 39-96.

2) National Bureau of Economic Research, ἐνθ' ἄνωτ., σελ. 5-9 καὶ 97-124.

3) Ὁμοίως ἐνθ' ἄνωτ., σελ. 128.

4) National Bureau of Economic Research, ἐνθ' ἄνωτ., σελ. 14 - 15 καὶ 165-206.

λέσματα. Ώρισμένα μέλη τῆς Ἱταλικῆς ἀντιπροσωπείας ὑπῆρξαν περισσότερο ἀπαισιόδοξα διὰ τὴν ἀποτελεσματικότητα τῶν φορολογικῶν ἀπαλλαγῶν πρὸς προώθησιν τῆς περιφερειακῆς ἀναπτύξεως. Γενικῶς παρατηρήθη ὅτι ἡ Ἱταλικὴ περίπτωσις δὲν φαίνεται νὰ παρέχη πολλὰ δεδομένα δι' ἰσχυρὰν συσχέτισιν μεταξύ ὀρθολογικοῦ συστήματος φορολογίας καὶ τοῦ ἐπιτευχθέντος ὑψηλοῦ ρυθμοῦ ἀνάδοου.

Εἰς τὴν Ὀλλανδίαν (1) ὠρισμένα φορολογικὰ ἀπαλλαγὰ διὰ τὴν προώθησιν τῆς ἀποταμιεύσεως τῶν ἰδιωτῶν δὲν φαίνεται νὰ εἶχον ἀξιόλογα ἀποτελέσματα. Περισσότερον ἀποτελεσματικὰ ὑπῆρξαν τὰ φορολογικὰ μέτρα προωθήσεως τῆς ἀποταμιεύσεως τῶν ἐπιχειρήσεων ὡς εἶναι ἡ ἐπιταχυνομένη ἀπόσβεσις. Διὰ τὰ φορολογικὰ κίνητρα διευτώθη σκεπτικισμὸς σχετικὸς μὲ τὰς ἐπιδράσεις τῶν φορολογικῶν ἀπαλλαγῶν ἐπὶ τοῦ ἐπιπέδου τῶν ἐπενδύσεων. Παρατηρήθη περαιτέρω ὅτι ἂν καὶ ὑπάρχη ἐπιφυλακτικότης ὅσον ἀφορᾷ τὴν ἀξίαν τῶν φορολογικῶν κινήτρων, εἰς ὠρισμένας περιπτώσεις ἀβεβαιότητος διὰ τὴν πορείαν τῶν ἐπιχειρηματικῶν ἐργασιῶν εἶναι ἐνδεχόμενον νὰ ἔχουν θετικὴν ἐπίδρασιν ἐπὶ τῶν ἐπενδυτῶν. Γενικῶς ἐξεφράσθη σκεπτικισμὸς ὅσον ἀφορᾷ τὴν ἀποτελεσματικότητα τῆς φορολογικῆς πολιτικῆς πρὸς προώθησιν τῆς οἰκονομικῆς ἀναπτύξεως.

Εἰς τὴν Σουηδίαν (2) τὸ μεγαλύτερον μέρος τοῦ σχηματιζομένου παγίου κεφαλαίου ἔχει τὴν μορφήν δημοσίων ἐπενδύσεων. Συνεπῶς τὰ φορολογικὰ μέτρα προωθήσεως τῆς οἰκονομικῆς ἀναπτύξεως εἶναι δευτερευούσης σημασίας. Τὸ σύστημα τῆς ἐλευθέρως ἀποσβέσεως καὶ ὁ μηχανισμὸς τῶν ἀποθεματικῶν ἐπενδύσεων ἀσκοῦν ὠρισμένην ἐπίδρασιν ὡς κίνητρα ἀναπτύξεως. Ἡ σουηδικὴ ἀντιπροσωπεία ἐν τούτοις παρατήρησεν ὅτι δὲν εἶναι δυνατόν νὰ λεχθοῦν πολλὰ πράγματα διὰ τὴν ἔκτασιν εἰς τὴν ὁποίαν ἡ ἐλευθέρως ἀπόσβεσις συνετέλεσεν εἰς τὴν οἰκονομικὴν πρόοδον τῆς χώρας. Ὁ σχηματισμὸς ἀποθεματικῶν ἐπενδύσεων εἶχεν ὠρισμένας εὐνοϊκὰς ἐπιδράσεις κατὰ τὴν περίοδον 1958-59 καὶ 1962-63. Ἡ μεγαλυτέρα ἐν τούτοις ἐπίδρασις τοῦ ἐν λόγῳ μηχανισμοῦ ἦτο ὄχι τόσον ἡ χρησιμοποίησις του ὡς ὄργανου ἀσκήσεως πολιτικῆς ἀνάδοου, ὅσον ὡς μέσου ἀσκήσεως ἀντικυκλικῆς πολιτικῆς. Ώρισμένα εὐκαιρία ἀναβολῆς καταβολῆς τῶν φόρων, τὰς ὁποίας ἔχουν εἰς τὴν διάθεσιν τῶν αἰ σουηδικῶν ἐταιρειῶν δὲν φαίνεται νὰ ἔχουν συμβάλει ἰσχυρῶς εἰς τὴν οἰκονομικὴν ἀνάπτυξιν.

Διὰ τὴν Ἀγγλίαν (3) παρατηρήθη ὅτι τὰ χαμηλὰ ποσοστὰ φορολογίας τῶν ἀδιανεμήτων κερδῶν ἐνεθάρρουν τὴν παρακράτησιν τῶν κερδῶν ἀλλὰ ὄχι καὶ τὴν ἐπένδυσιν τούτων. Παρατηρήθη ἐπίσης ὅτι αἱ ἀρχικαὶ παραχωρήσεις κατὰ τὴν ἀπόσβεσιν καὶ παραχωρήσεις διὰ τὸν σχηματισμὸν παγίου κεφαλαίου ἔσχον ὠρισμένην θετικὴν ἀνταπόκρισιν ἂν καὶ τὸ ποσοστὸν τῶν ἐπιχειρήσεων, αἱ ὁποῖαι ἀνταπεκρίθησαν εἰς τὰς παραχωρήσεις αὐτὰς φαίνεται

1) National Bureau of Economic Research, ἐνθ' ἄνωτ., σελ. 15-20 καὶ 207-273.

2) National Bureau of Economic Research, ἐνθ' ἄνωτ., σελ. 25-31 καὶ 337-396.

3) National Bureau of Economic Research, ἐνθ' ἄνωτ., σελ. 31-34 καὶ 397-473.

νά είναι λίαν χαμηλόν. Τοῦτο ὀφείλεται προφανῶς εἰς τὸ γεγονὸς καθ' ὃ τὸ κέρδος ἐκ τῶν παραχωρήσεων δὲν φαίνεται νὰ εἶναι ἀρκετὰ ὑψηλὸν εἰς τρόπον ὥστε νὰ ὑπερκαλύπτῃ τὸ ὑποκειμενικὸν καὶ τὸ ἀντικειμενικὸν κόστος τῶν ἐπενδύσεων.

Ἄπο τὴν προηγουμένην σύντομον ἐπισκόπησιν τῶν παρατηρήσεων διὰ τὴν ἀποτελεσματικότητα τῆς φορολογικῆς πολιτικῆς γενικῶς καὶ τῆς φορολογικῆς πολιτικῆς τῶν κινήτρων εἰδικώτερον προκύπτει ὅτι δὲν ὑπάρχει σαφῆς καὶ συγκεκριμένη ἀπάντησις διὰ τὴν σχέσιν τούτων μετὰ τὴν ταχέϊαν οικονομικὴν ἀνάπτυξιν. Οὕτως, ἔχει παρατηρηθῆ ὅτι χῶραι μετὰ καλῶς ὀργανωμένον φορολογικὸν σύστημα ὡς ἡ Ἀγγλία καὶ αἱ Ἑνωμένοι Πολιτεῖαι ἐσημείωσαν βραδύν ρυθμὸν ἀνόδου, ἐνῶ ἀντιθέτως χῶραι μετὰ πολὺπλοκον καὶ ἀνορθολογικὸν σύστημα ὡς ἡ Ἰαπωνία καὶ ἡ Ἰταλία ἐσημείωσαν ὑψηλὸν ρυθμὸν ἀνόδου. Παρατηρήθη περαιτέρω ὅτι μέτρα ληφθέντα δι' ὠρισμένον σκοπὸν ἔσχον ὠρισμένα εὐνοϊκὰ ἀποτελέσματα. Ἐν τῷ συνόλω τῆς ὁμοῦς ἡ πολιτικὴ τῶν φορολογικῶν κινήτρων δὲν φαίνεται νὰ συνετέλεσε μεγάλως εἰς τὴν ἐπιτάχυσιν τοῦ ρυθμοῦ οικονομικῆς ἀναπτύξεως τῶν διαφόρων ἀνεπτυγμένων καὶ ὑπαναπτύκτων χωρῶν. Ἐκεῖνο τὸ ὁποῖον, ἐν πάσῃ, περιπτώσει, δέον νὰ τονισθῆ εἶναι ὅτι ὑπάρχει μεγάλη δυσκολία εἰς τὴν προσπάθειαν συσχέτισεως τῶν διαφορῶν εἰς τοὺς ρυθμοὺς ἀνόδου ὠρισμένων χωρῶν μετὰ τὰς διαφορὰς εἰς τὰ φορολογικὰ συστήματα καὶ πολὺ περισσότερον μετὰ τὰς διαφορὰς εἰς τὴν φορολογικὴν πολιτικὴν τῶν κινήτρων. Ὅπως κατ' ἐπανάληψιν ἔχει τονισθῆ καὶ θὰ μᾶς δοθῆ ἡ εὐκαιρία νὰ ἐπαναλάβωμεν κατωτέρω, δὲν εἶναι εὐκόλον νὰ συνδέσωμεν τὴν πορείαν τῆς οικονομικῆς ἀναπτύξεως μετὰ ἐν μόνον οἰκονομικο-κοινωνικὸν φαινόμενον, νὰ χαράξωμεν αἰτιώδη ἀλληλουχίαν μεταξὺ δύο μόνον μεταβλητῶν καὶ πολὺ περισσότερον νὰ δώσωμεν ποσοτικὴν μορφήν εἰς τὴν συμβολὴν ἐνὸς μόνου παράγοντος. Ἐμπειρικὴ ἢ ποσοτικὴ ὑποστήριξις τῆς ἐπιδράσεως τῆς φορολογίας ἐν τῷ συνόλω καὶ τῶν συγκεκριμένων φορολογικῶν κινήτρων εἰδικώτερον δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ πραγματοποιηθῆ μετὰ βεβαιότητος. Οὕτω, πολὺ ὀλίγα εἶναι γνωστὰ διὰ τὰς πραγματικὰς ἐπιδράσεις τῶν φορολογικῶν μέτρων ἐπὶ τῆς ἀποταμιεύσεως καὶ τῆς ἐπενδύσεως τῶν ἰδιωτῶν καὶ τῶν ἐπιχειρήσεων (1).

Ἄπο τὴν ἐπισκόπησιν τῆς προηγουμένης παραγράφου τοῦ παρόντος κεφαλαίου προκύπτει ὅτι ὑπάρχει πλῆθος παραγόντων, οἱ ὁποῖοι ἐπηρεάζουσι τὴν ἀποτελεσματικότητα τῶν φορολογικῶν κινήτρων. Οἱ παράγοντες αὗτοι ποικίλλουσι ἀπὸ χώρας εἰς χώραν, ἀπὸ περιπτώσεως εἰς περιπτώσιν καὶ ἀπὸ ἐποχῆς εἰς ἐποχήν. Ἡ οἰκονομικὴ ἐπιστήμη συναντᾷ δυσκολίας διὰ τὴν ἀπομόνωσιν καὶ τὴν ποσοτικὴν διερεύνησιν τῶν παραγόντων αὐτῶν. Καθ' ὅσον ἀφορᾷ π.χ. τὰς ἐπιδράσεις τῆς μορφῆς τῆς ἀγορᾶς διεπιστώθη ὅτι τὸ τελικὸν ἀποτέλεσμα θὰ ἐξαρτηθῆ ἀπὸ τὴν φύσιν τῶν φόρων, τὴν φύσιν καὶ τὴν μορφήν τῆς προσφορᾶς καὶ τῆς ζητήσεως καὶ ἀπὸ τὴν ἔκτασιν τῶν ἀλληλεπιδράσεων μεταξὺ τούτων, ἀπὸ τὴν ἀντίδρασιν τῶν εὐνοουμένων ἐναντι τῶν ἀπαλλαγῶν, ἀπὸ τὴν ἀντίδρασιν τῶν κατόχων τῶν παραγωγικῶν συντελεστῶν,

1) National Bureau of Economic Research, ἐνθ' ἀνωτ., σελ. 37.

ἀπὸ τὰς προσδοκίας τῶν ἐπενδυτῶν κ.ο.κ. (1). Παρατηρήθη ὅτι ὑπὸ καθεστῶς ἐλευθέρου ἀνταγωνισμοῦ εἶναι ἐνδεχόμενον ἐν φορολογικὸν κίνητρον νὰ ὀδηγήσῃ μακροχρονίως εἰς τὴν αὔξησιν ἢ τὴν μείωσιν τῆς παραγωγῆς, γεγονός· τὸ ὅποῖον δὲν συνεπάγεται πάντοτε αὔξησιν τῶν ἐπενδύσεων διὰ τὴν ἀνανέωσιν ἢ ἐπέκτασιν τοῦ κεφαλαιακοῦ ἐξοπλισμοῦ ἢ διὰ τὴν προσθήκην νέων ἐπιχειρηματικῶν μονάδων. Παρατηρήθη περαιτέρω ὅτι ὑπὸ καθεστῶς μονοπωλίου ὑπάρχουν περιπτώσεις κατὰ τὰς ὁποίας τὰ φορολογικὰ κίνητρα εἶναι ἐνδεχόμενον νὰ ἀφίσουν ἀνεπηρέαστον τὴν ἐπενδυτικὴν προσπάθειαν τοῦ μονοπωλητοῦ ἐπενδυτοῦ. Ἐὰν ἡ ἀποτελεσματικότης τῶν φορολογικῶν κινήτρων ἐξετασθῇ ἐν συνδυασμῷ πρὸς τὴν θυσίαν τοῦ δημοσίου δὲν δυνάμεθα νὰ καταλήξωμεν εἰς ἀσφαλῆ συμπεράσματα, δοθέντος ὅτι δὲν γνωρίζομεν τὸν βαθμὸν ἀνταποκρίσεως τοῦ ἀποταμιευτοῦ ἐπενδυτοῦ ἐπιχειρηματίου πρὸς τὴν θυσίαν τοῦ δημοσίου. Ἐὰν, τέλος, ἡ ἀποτελεσματικότης τούτων θὰ ἐξετασθῇ ἐπὶ τῇ βάσει ἐμπειρικῶν παρατηρήσεων προκύπτει ἡ ὅτι δὲν δυνάμεθα νὰ τὴν προσδιορίσωμεν μετὰ βεβαιότητος λόγῳ τῆς ἀνυπαρξίας ποσοτικῶν δεδομένων καὶ λόγῳ τοῦ πλήθους τῶν ἄλλων παραγόντων οἱ ὅποιοι ὑπείσρχονται εἰς τὴν διαδικασίαν, ἢ ὅτι ἡ χορήγησις κινήτρων εἶναι ἄνευ οὐσιώδους ἀποτελέσματος.

Διὰ τὴν δεοντολογικὴν πλευρὰν τῆς φορολογικῆς πολιτικῆς τῶν κινήτρων δέον νὰ παρατηρηθῇ ὅτι δὲν εἶναι εὐκόλον νὰ δοθῇ σαφῆς καὶ συγκεκριμένη ἀπάντησις. Ἦδη ἔχουν γίνεαι ὠρισμένοι παρατηρήσεις, θὰ μᾶς δοθῇ δὲ ἡ εὐκαιρία νὰ ἐπανέλθωμεν ἐπὶ τοῦ σημείου τούτου καὶ κατωτέρω.

(Συνεχίζεται)

1) R. A. Musgrave, The Theory of Public Finance, New York 1599, σελ. 277 καὶ 312-346.